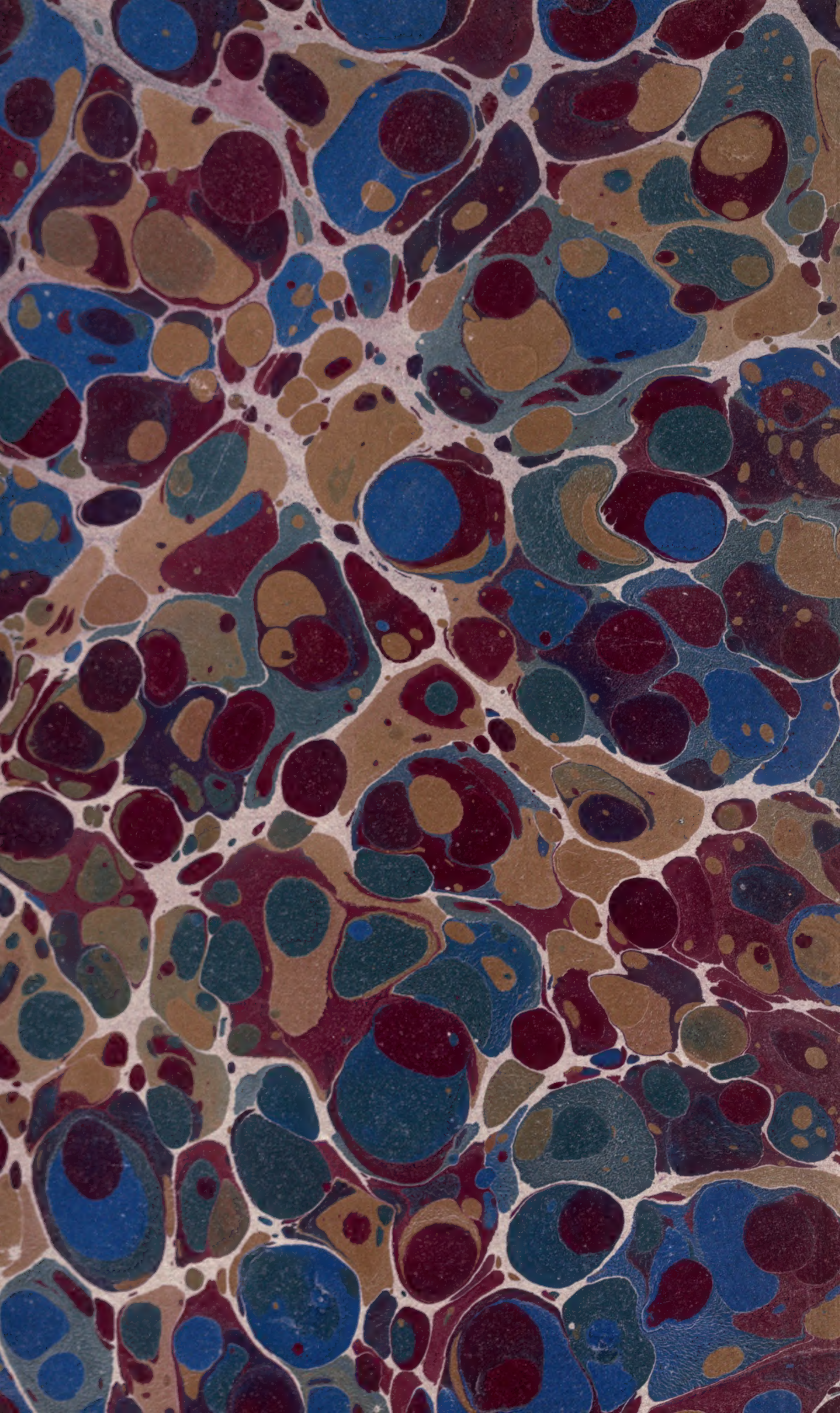
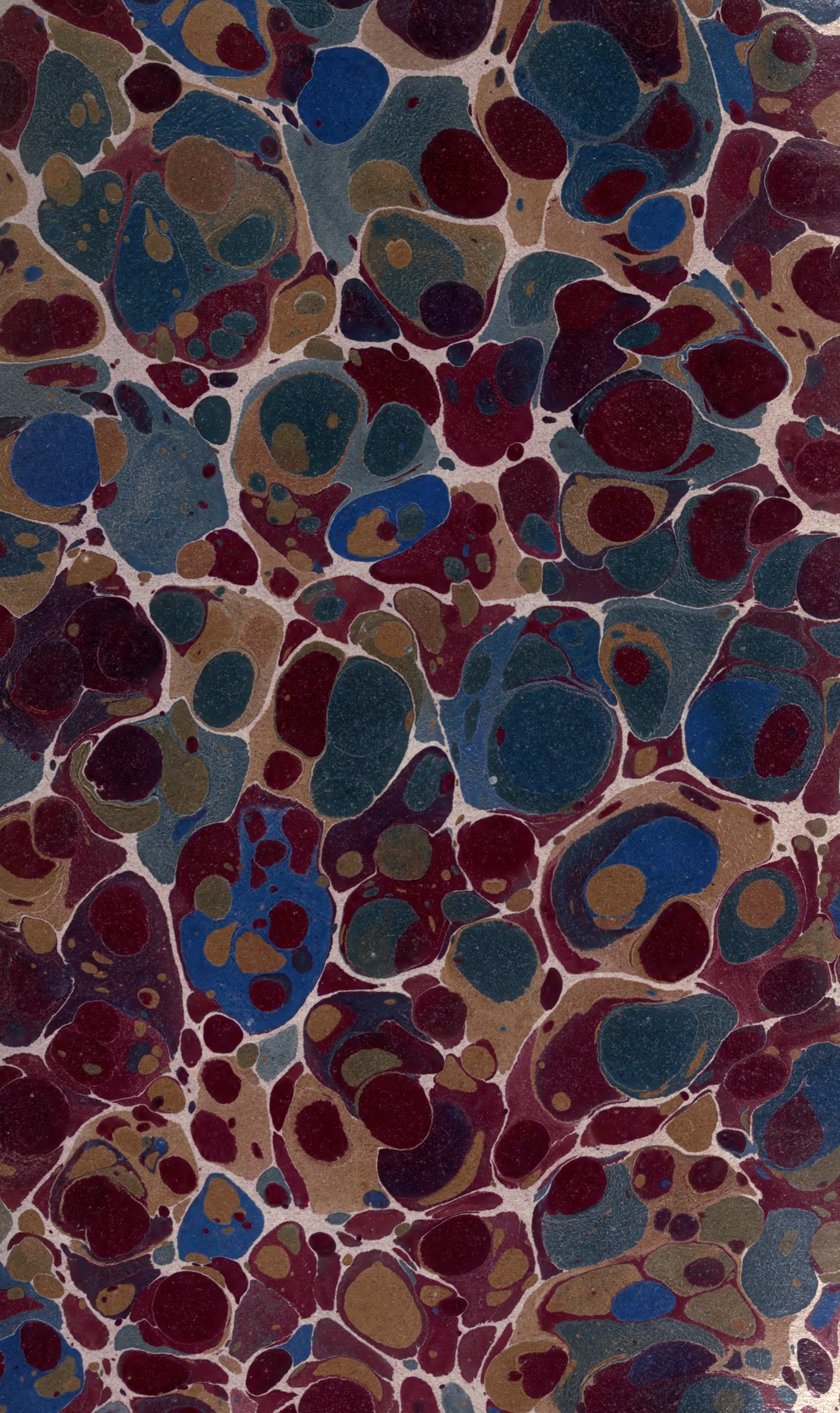

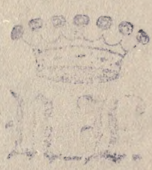
EN GRØNLANDSPRÆSTS OPTEGNELSER

1844-49

UDGIVNE AF JULIUS CLAUSEN OG P. FR. RIST

296

(opstilles paa Hylden under 298!)

MEMOIRER OG BREVE

UDGIVNE AF
JULIUS CLAUSEN OG P. FR. RIST.

XIX

EN GRØNLANDSPRÆSTS OPTEGNELSER
1844—49

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN
1913

UDGIVNE AF JULIUS CLAUSEN OG P. FR. RIST

TRYKT I 900 EKSEMPLARER

LANGKJÆRS BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

INDLEDNING

Forfatteren til disse Optegnelser fra Grønland er Pastor *Carl Emil Janssen.* Han er født i Kjøbenhavn den 21. December 1813 og var en Søn af Kontorchef i 2. slesvigske Kontor i Rentekammeret, Kammerraad *Poul Ernst Janssen* (1782—1830), der 1810 blev gift med Solodanserinde ved det kgl. Theater *Karen Børresen*, (1787—1863). Da *Carl Janssen* var 16 Aar gammel og gik i Skole i Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, døde hans Fader 1830 og hans Moder sad Enke med otte Børn. Hun giftede sig igen 1832 med Kaptajn i Søetaten *Thomas Joachim Lütken* (1786—1842). I Følge *Carl Janssens* Udtalelser har han sat stor Pris paa denne sin Stedfader, der tog sin Afsked fra Marinen som Kommandør 1838, og hans rørende Kærlighed til sin Moder giver sig ikke alene Luft i de inderlige og varme Udtryk, hvori han altid omtaler hende, sit Hjem og sine Søskende; men selve Optegnelserne, der jo er stilede til Moderen, er det bedste Bevis paa hans sønlige Kærlighed. Han fejrer altid hendes Fødselsdag paa den smukkeste Maade i det fjerne Land og uddeler i hendes Navn Gaver af sine fattige Forraad til sin nødlidende Grønlænder-Menighed.

1833 blev *Carl Janssen* Student og gav derefter Skole-Informationer samtidig med at han studerede Theologi. 1840 tog han Attestats og blev strax derpaa Lærer i Dansk og Tysk ved den landøkonomiske Læreanstalt paa Haraldslund ved Aarhus, indtil han et Par Aar

efter, vistnok 1842, da hans Stedfader døde og Moderen anden Gang blev Enke, tog til Kjøbenhavn og blev Lærer ved Helliggeist-Sogneskole.

I Vinteren 1844 blev han ordineret til Missionær i Grønland, og efter at have aflagt den homiletiske og kateketiske Prøve med bedste Karakter begav han sig, som hans Dagbog fortæller, i Maj Maaned paa Rejsen til sin nye Virksomhed. Hans egenlige Grunde til at søge saa langt bort til et øde Land kendes ikke bestemt; sikkert er det kun, at en Familiebegivenhed — en Søsters Skilsmisse fra sin Mand — en nutildags saa højst almindelig Ting, men som i hine Tider næsten blev betragtet som en Skandale og som en Plet paa Familien, — havde gjort et dybt og bittert Indtryk paa hans Sind.

Hans Liv i Grønland fremgaar af de efterfølgende Blade. Som man vil se, blev han først Missionær i Holsteinborg, senere blev han ansat ved det nyoprettede Skolelærer-Seminarium i Sydgrønland; men da det ikke lykkedes dengang at skaffe dette Elever, blev han 1851 udsendt til Julianehaab Distrikt og endelig 1853, da hans Svoger, Pastor *Steenberg*, forlod Grønland, ansat som Forstander for Seminariet i Sydgrønland og Missionær ved Godthaab og Fiskernæsset.

Da *Steenberg* i 1849 gjorde en Rejse hjem til Danmark, havde han ogsaa det Haab at finde en Livsledsagerinde, der vilde følge ham til Grønland, og da han efter Løfte besøgte *Janssens* Familie i Kjøbenhavn, fandt han i dennes yngste Søster det, han søgte. Men Vennen havde ogsaa paalagt ham at udsøge sig en Brud, hvorom han ogsaa havde skrevet til sin Moder; og denne bevægede da sin Datters gode Veninde og tidligere Skolekammerat at følge den nygifte Familie *Steenberg* til Grønland, efter at Forlovelsen mellem hende og Sønnen gennem Breve var bleven aftalt. Den unge Pige hed *Louise Sophie Frederikke Luplau*, og var født i Vallø 1827 som yngste Datter af Præsten *Ludvig*

Ferdinand Luplau, der var død 1837, og *Marie Elisabeth Bernburg.*

Et nyt Liv randt op for *Carl Janssen*, da han den 8. November 1849 blev gift i Godthaab med den unge, udmærket begavede Kvinde. Men fra nu af indstiller han sine egne Optegnelser. Hidindtil havde han, naar Lejlighed gaves, paa smaa Oktav-Ark nedskrevet sine Beretninger til Moderen om sit grønlandske Liv, undertiden daglig i de mange ensomme Timer, undertiden i Konebaaden paa aaben Sø, undertiden i Rejseteltet paa en øde Ø; og naar Tiden da kom, at der gik Skib til Danmark, samlede han de løse Ark sammen i Hæfter og sendte dem afsted. Det er disse Hæfter, som her udgives. De udgør fem ret tykke Bind; baade deres Omfang og deres Indhold, der undertiden gentager sig, undertiden ogsaa er temmelig uden Interesse, har kun tilladt deres Udgivelse i en forkortet Form.

Efter *Janssens* Giftermaal fortsætter derimod hans Hustru Beretningerne fra Grønland til Hjemmet i Danmark til stor Lettelse for ham, der var altfor optaget af sin store Virksomhed, sine gejstlige Hverv og sine pædagogiske Pligter; men hun er ham paa en vis Maade en udmærket Stedfortræder, thi hendes Optegnelser, der ligeledes er bevarede, giver Hjemmet i Danmark langt nøjagtigere Oplysninger om hendes og hendes Mands Liv. De er udmærket skrevne, men af en ganske anden privat Karakter end Mandens og har derfor langt mindre Interesse for andre Læsere. Medens hans Beretninger vrimler af Oplysninger om Grønland og Grønlænderne, fortaber hun sig i Begivenhederne indenfor deres fire Vægge, og særlig er hendes Omtale af hendes Mand og hendes Børn og alle de Glæder og Sorger, der knytter sig til disse, af en egen rørende Ynde, men de egner sig ikke til Udgivelse.

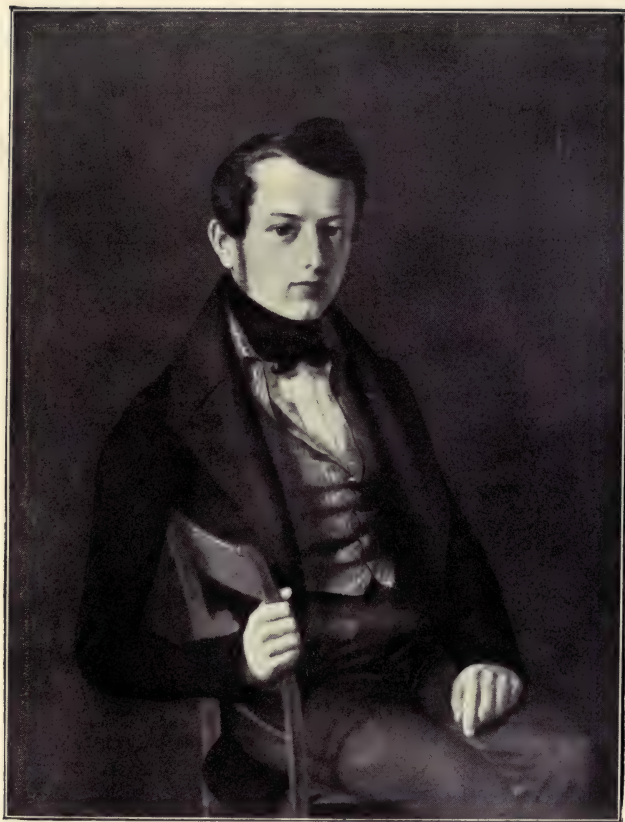
I mange Aar havde Pastor *Janssen* fungeret ved alle Sydgrønlands Kolonier lige fra Holsteinborg til Pamiægdluk i Julianehaabs Missionariat Syd for Statenhuk,

da han paa en Rejse til Udstedet Narsak i Februar 1856 pludselig blev angrebet af et voldsomt Gigtanfald, og maatte liggende paa nogle Kasser i den aabne Konebaad roes de to Mil hjem til Godthaab, hvor han blev baaret i Land. Efter tre Maaneders Sygeleje maatte han 1857 søge Hjemlov efter 13 Aars uafbrudt Virksomhed i den grønlandske Missions Tjeneste, for ikke mere at vende tilbage.

Den 20. Marts 1858 blev han udnævnt til Sognepræst i Sørbymagle og Kirkerup i Sorø Amt. Han foretog efter Missionskollegiets Ordre en Revision af den grønlandske Salmebog og det grønlandske Ritual, ligesom han ogsaa er Forfatter til flere mindre Arbejder vedrørende grønlandske Forhold. 1872 blev han forflyttet til Værslev og Jordløse Sognekald i Holbæk Amt, hvor han virkede, til han tog sin Afsked 1881. Han døde i Kjøbenhavn den 9. April 1884. Hans Enke døde i Valby 1895.

Deres Børn har nu, 100 Aar efter deres Fader blev født, overladt os hans Optegnelser til Udgivelse.

Udg.

Carl Janssen

Fredag 3. Maj 1844 paa Store Bededag lettede Skibet „Godthaab“ Anker omtrent Kl. 2 og passerede Kl. 5 Kronborg. Vi sejlede for gunstig Vind; mange Skibe passerede, og mod Natten steg Maanen stor og lysende over Havet, og først Kl. 12 gik jeg tilkøjs og sov saa rolig som et Barn, vugget af sin kærlige Moder. Hele Lørdagen tilbragte jeg saa at sige paa Dækket. Vinden var stadig gunstig og vi foer højere og højere op i Kattegat. Om Formiddagen fangede en af Folkene en lille Fugl og bragte mig den, vi satte den i en lille Kurv paa Dækket og gav den Føde og Vand. Kort efter hørte vi et Kanonskud fra et Skib i en temmelig Afstand, og i vore Kikkerter saa vi, at Orlogsmanden var den danske Kadetkorvet „Flora“. Søndag 5. Maj arbejdede Skibet mere voldsomt om Morgenen, da jeg vaagnede, og jeg fik et mindre behageligt Anfald af Søsyge, hvorfor jeg blev i min Køje indtil vi om Eftermiddagen Kl. 4 kom under Norges Kyst. Kort efter kom „Flora“ atter sejlende ind paa os. Chefen, *Bille*[1]), tilraabte os, „en lyk-

[1]) Den bekendte Admiral Steen Andersen Bille (1797—1883), der som Kaptajn og Chef for Kadetkorvetten „Flora“ hjembragte Kronprins Frederik (VII) fra Færøerne og Aaret efter foretog Jordomsejlingen med „Galathea“.

kelig Rejse"; jeg kunde kende Officerer og Kadetter ombord.

Dækket har endnu været saa propert og tørt, at jeg stadig har spaseret med mine lysegrønne Morgensko. Det er pudsigt at se 12 Høns trippe om vore Fødder. Kaptajnen var meget gladere ved *Idas*[2]) Blomster end jeg selv, de er anbragte i et af Skibets Fartøjer og synes at befinde sig vel i den friske Luft. — Mandag den 6. Maj var jeg allerede oppe Kl. 8. Vi var nu ude i Nordsøen. O, Gud! hvor Havet er stort og vældigt og øde! Vi øjner intet uden Himmel og Hav i hele Horizonten. Skøndt Søen er temmelig urolig, er jeg dog fuldkommen rask, hvorfor jeg ogsaa har læst et Par Timer Grønlandsk. Vi har Blomsterne nede paa Dækket og indsuge Gyldenlakkernes Duft. Vi holder særdeles mange Maaltider og have endnu hver Aften varm Mad foruden The, ligeledes gribes enhver Anledning til at drikke Vin, Snaps, Toddy, hvori jeg ingen Part tager.

Fredag 31. Maj. Først paa denne Dag, efter saa mange Dages Forløb, er jeg atter i Stand til at sidde fri og frank ved mit Rejsechatol og lade Haanden føre Pennen forat berette Dig, elskede Moder, lidt om mine Tilstande paa min lange Rejse. Barnlig var min altfor tidlige Jubel over

---

[2]) Ida Bernard var en Datter af Forf.s Moster, hun var gift med Postexpeditør i Taastrup, Kammerraad Christen Christensen, død 1865. — Det Rosentræ, hans Kusine gav ham med paa Rejsen 1844, holdt sig godt i Grønland og blev af Pastor Janssen bragt med tilbage til Danmark, hvor det blomstrede i hans Præstegaard og 1884 blev plantet paa hans Grav.

min Kraft og Sundhed til at døje Søens voldsomme Leg med vort Skib og denne uafbrudte Gyngen ved Dag og ved Nat uden Ophør. Dog, saalænge vi endnu var i Nordsøen, kunde jeg daglig være lidt paa Dækket, og den 8. Maj hentede Kaptajnen mig op, jeg skulde se nogle Høje, som hævede sig i Horizonten, det var den lille Ø, Fairy Hill, Norden for Skotland, det sidste Landkende vi havde, inden vi kom til Grønland, til hvis Sydspids vi nu i lige Linie havde over 400 Mil tvers over Atlanterhavet.

Vi sejlede nu ret ud i Gabet paa det store atlantiske Hav, og vældige var de Søer, der rullede lige imod os. Det maa forud for vor Sejlads have været pisket af mægtige Storme fra Vesten, thi disse saakaldte Næsesøer underholdt os, lige indtil vi kom ind mellem Grønland og Nordamerika i Dawis-Strædet. I noget over en hel Uge var jeg saa inderlig jammerlig af Søsyge, at jeg saa at sige ikke formaaede at staa paa Benene. Kun én Morgen i den Uge krøb jeg i al min Ynkelighed op paa Dækket. Der blev nemlig set tre Sejlere i nogen Afstand fra hinanden; det var de tre Grønlandsfarere, der gik fra Kjøbenhavn før os. Du husker nok, at *Lorentzen* ved Champagnen lovede at sejle de forudgaaende forbi, og nu holdt han sit Ord. Idet vi kom paa Siden af den, der var nærmest vor Kurs, prajedes der fra begge Sider. Det var det Skib, hvor *Holbøll* var ombord. Der afgaves forskellige Beretninger og Hilsner, *Holbøll* var til-

køjs og kom ikke tilsyne[1]). *Lorentzen* udfoldede atter sine mindskede Sejl, og vi fløj forud for de andre, tabte dem snart agterud af Sigte og har ikke senere set noget til dem. Ordsproget siger „Søen tærer", og jeg var et levende, rettere halvdødt Bevis for Sandheden deraf, thi jeg blev saa udtæret og afmattet, som jeg aldrig har været tilforn. Gud være lovet for Kaptajnen, han var ubegribelig i sin Barmhjærtighed og Kærlighed imod mig. Ogsaa den unge Tømrermester var meget god imod mig, han læste højt for mig, rigtignok meget slet, han klædte mig paa og puttede mig ned i mine store lodne Støvler, Svoger *Olsens* Gave, kærlig Ihukommelse, og bar mig ind paa Sofaen, trak mit Uhr op, bragte mig *Idas* blomstrende Rose ned til mit Leje, at fryde mit matte Øje. Ogsaa anden Styrmand, *Nielsen*, udmærkede sig ved flittig Efterspørgsel til Pastorens Befindende. Første Styrmand er af en mere taus Natur, jeg har næppe hørt hans Stemme uden naar han paa Dækket raaber: „Otte Glas! Logge!" Han har en brillant Appetit, men sidder aldeles stum og smiler en sjælden Gang. Vor Kahytsdreng, som baade lyder Navnet Arian og Urian og Klodrian — hvilket der er hans Døbenavn véd jeg ikke — har meget flinkt opvartet mig. Midt under al min Sygdom havde jeg stadig den Ærgrelse at se vor eneste Jomfru

---

[1]) Carl Peter Holbøll (1795—1856) afgik 1825 fra Søetaten som Kaptajnlieutenant og blev Inspektør for de grønlandske Kolonier og Hvalfangsten, samt Skifteforvalter i Grønland. Han foretog desuden Indsamlinger til det kgl. naturhistoriske Museum. Han forulykkede 1856 med „Baldur", der gik under med Mand og Mus paa Rejsen til Grønland. Gift 1826 med Hanne Therese Sophie Petersen (1810—56).

møde til hvert af de mange Maaltider og med Velbehag nyde sin Part. *Lorentzens* Profeti gik i Opfyldelse: jeg kom mig langsomt, ikke uden Tilbagefald, men jeg blev dog et Slags Menneske igen, saa fik jeg lidt Ærter og Flæsk og kunde saa atter liste mig lidt henad Dækket ligervis som en 80-aarig Olding, støttende mig til Kaptajnens Arm og min Stok.

Havet rullede ustandset og kastede vort Skib som en Bold spottende fra den ene Bølge til den anden, og der var intet at se uden Himmel og Hav. Her er ikke én Slags Bølger og én Slags Bevægelser, men ofte sættes Havet i Oprør fra alle Verdens Hjørner, og saa kommer Bølgerne just sammen i en vældig Kamp lige dér, hvor vi sejler i den fredeligste Hensigt af Verden. — —[1]) Efter denne frygtelige Omtumlen har jeg nydt en Del ret gode Dage, og i et Par Dage har jeg nu spist med en for mig hidtil ukendt Appetit, saa at jeg nu ubekymret skuer tilbage til hine Smertens Dage.

Kaptajnen erklærede ved den 20. og 22. Maj, at vi begyndte at nærme os Grønlands Sydspids Kap Farvel eller Statenhuk, og vi styrede mod Syd for at omsejle dette Forbjærg i en Afstand paa 30 à 40 Mil; men vi havde i otte Dage Regn og tyk Taage uafbrudt, som Kaptajnen yndede saare lidet. En Formiddag modtog han mig med de Ord: „Vi sejler i Dag, Hr. Pastor, ligesom i en Grød“. Da

---

[1]) Beskrivelsen af nogle voldsomme Storme, som Skibet endnu maatte udstaa, er udeladt.

jeg lagde Mærke til, at Manden selv og Styrmanden og alle Folkene urokkelig stod og stirrede ufravendt ind i den omtalte Grød, spurgte jeg, hvorfor de holdt saa skarpt Udkig. Kaptajnen svarede: „Jo ser De, vi er her udsatte for at møde Isfjeldene. Det var i dette Farvand det gik Engelskmanden saa galt, og skøndt vi har taget vore Læsejl og Topsejl ind, løber vi dog endnu over 6 Miles Fart. Det engelske Hvalfangerskib løb med alle Sejl til mod et stort Isfjeld, Skibet blev sønderknust paa den ene Side, kæntrede, 27 Mand druknede strax, Kaptajnen, Lægen og 12 Mand krøb ud paa Skibets anden Side og drev om paa Vraget i 7 Nætter og 6 Dage, opholdt Livet med Mel og salt Kød og led saa frygteligt af Tørst, at Lægen aarelod to og to, som da drak hinandens Blod; Hænder og Fødder frøs ihjel paa dem. Da kom to danske Grønlandsfarere og bjergede dem, undtagen en Mand, som en Time før havde styrtet sig i Havet for ikke at pines længer. Da de kom over til det danske Skib, krøb nogle af dem hen til Vandfadene og drak en uhyre Mængde Vand, men styrtede straks døde om.“ Denne Historie var slet ikke opbyggelig at høre paa, men Gud holdt sin Haand over os, og allerede Lørdag den 25. erklærede Kaptajnen, at vi befandt os i Mundingen af Dawisstrædet. Her saa jeg det første af de grønlandske Søuhyrer fnysende dukke frem af Dybet, en Kreporkak[1]); den saa ud som en tem-

[1]) Kreporkak er det grønlandske Navn paa en Finhval, der paa Dansk kaldes Knølhvalen.

melig stor Baad i Størrelse, sort og glat bugtede den sig frem, gav et hult Brøl, hver Gang den kom op, og udfnysede en stor fugtig Sky. Fuglene var nu heller ikke Maager alene, paa Dækket gæstede os nogle smaa Isfugle med gule Næb, sort Maske, rød Paryk, hvid Krave; smukke hvide og sorte Sø-Alliker flagrede og svømmede paa Voverne, Struntjægere fløj efter Maagerne og tvang dem til at slippe den fangne Fisk; alt dette varslede os, at vi nærmede os Land. Opad Eftermiddagen hævede Taagen sig; da viste Manden, der stod tilrors, mig en blaagraa Plet i Horisonten: „Der kommer Isfjeldet“, sagde han. Vi kom det ikke nærmere end 2 Mil. Kaptajnen sagde, at det ragede op saa højt som vore Master og altid er 9 Gange saa dybt under Vandet som over.

Vort Termometer viste $^1/_2$ Grads Varme. Den 29. havde vi om Aftenen et stærkt Snefog. Natten mellem Torsdag og Fredag den 31. Maj Kl. 2 vækkede Styrmand *Nielsen* mig og spurgte, om jeg vilde komme op og se det længe ventede Land. Denne Rejse er en af de heldigste, man har kendt, det var netop 4 Ugers Dagen efter Store Bededag, at vi øjnede „Sukkertoppen“, den første Koloni, hvor vi skulde løbe ind. Havet var spejlglat, og Skibet gled ganske langsomt; endnu kunde jeg kun skimte de mørke Kæmpeskikkelser i det Fjerne, men snart belyste den klare Sol det vældige Bagtæppe for min Fremtids Skueplads. Vi var endnu 10 Mil fra Kysten, og dog saa jeg de klare luftig-morgenrøde Skyer svæve henover Bjær-

gene, og Fjeldenes snehvide Toppe knejse op ovenover Skyerne. Kl. 4 blev jeg udrevet fra min Beskuen af dette store Syn ved at den vagthavende Matros paa den underlige langtrukne Melodi raabte: „Pur ud! Kvartier in Gottes Name!“ til de Sovende forude. Store Stimer af Sælhunde stak deres Snuder over Havfladen og skød deres glatte Rygge ud af deres vaade Element, og Flokke af Fugle fløj til og fra Land og lod til at have travlt paa denne, vistnok den første venlige Foraarsdag. Alt var i travl Virksomhed paa Dækket, bl. a. blev ogsaa vore tre Kanoner rensede til at salutere, og snart fik jeg det vidunderlige Syn at se af den første Grønlænder i sin Kajak. Han sad dér lige med Havfladen og skød sig frem med en vidunderlig Hurtighed. Et uhyre tykt, langt, kulsort Haar hængte ham ned over Skuldre og Ryg, hans Ansigts Farve var saa mørkebrun, at han næsten saa ud som en Neger, og han var iført en sort Vandskinds Dragt. Vore Matroser kastede en Løkke om For- og Bagspidsen af Kajaken, selv holdt Manden i en Ende med den ene Haand og sin Aare i den anden, og saa blev Mand og Baad hejset op ad Skibets høje Side. Et Øjeblik efter laa den hele Klat paa Dækket, og nu krøb han ud af sit Hul og stod oprejst for mig, denne første Repræsentant for det Folk, paa hvis Dørtrin jeg stod. Han var ikke af min tilkommende Menighed, men fra Udstedet *Atame* og var det Steds Skolelærer. Vi beværtede ham rigeligt, og derefter tog jeg mine grønlandske Bøger frem, lod ham

læse for mig, hvilket gik ret godt, hvorefter jeg forelæste ham af det grønlandske nye Testamente. Han nikkede venlig til mig, lagde sin Pegefinger paa sin fremrakte Tunge og sagde paa grønlandsk: „Du har en god Tunge". Han spaserede rundt paa Skibet og betragtede alt paa dette store „Umiarsoit". Han forblev hos os flere Dage og Nætter lige til Sukkertoppen. Vi kom kun langsomt frem, tilbagelagde i 24 Timer næppe 6 Mil, og jeg spejdede i min dejlige Kikkert ind mod det ukendte Lands Kyster, men mine Tanker ilede lige saa ofte tilbage til mit forladte Hjem med alle mine Ungdoms Minder, søde og bitre.

Søndagen den 2. Juni havde vi kun 3 Mil ind til Sukkertoppens Havn. Nu kaldte vore smaa Kanoners Torden Indbyggerne til Hjælp, da *Lorentzen* frygtede en Sydveststorm og ønskede en Lods. Lidt efter lidt blev det nu levende omkring os og ombord. Jeg maa med flyvende Pen ile hen over Dage og Tilstande, der har opfyldt mit Sind med saa meget nyt og forunderligt. Snart havde vi mellem 20 og 30 Grønlændere og nogle danske Kolonister ombord; der spændtes 3 store Fartøjer med alle Grønlænderne i foran „Godthaab" og bugserede os frem efter Opsang. Der var ikke faa virkelig smukke Ansigter imellem dem, rimeligvis Blandinger, og blandt de mere nationale Ansigter, som først syntes stygge, var mange med et højst interessant Udtryk. Med megen Nysgærrighed, men med en vis Tilbageholdenhed betragtede de alle mig, den ny „Pellese". Kajakker

myldrede omkring os, Danmarks Flag vajede inde paa Toppen af et Bjærg ved Kolonien, stedse nærmere kom vi den smalle Indsejling som en snever Indgang mellem de himmelhøje Bjærge, og vort ellers saa store Skib med sine ranke Master forslog kun saare lidet. Nu kunde jeg se de grønlandske Fruentimmer i deres brogede Dragter med Børnene paa Ryggen sidde opad Fjeldene over hinanden, derefter kom Præsten Hr. *Steenberg*[1]) og Koloniens Bestyrer Hr. *Biilmann*[2]) roende ud til os. Vi kendte hinanden fra Universitetets Høresale, og han [Steenberg] forsikrede mig at det nu var ham dobbelt behageligt at gaa til Danmark, da Kollegiet i mig havde sendt ham en Vikarius. Vi blev sammen til ud paa Natten, efterat Skibet *Søndag Aften den 2. Juni Kl. 10½* havde kastet Anker i den lille runde Havn indesluttet af vældige Bjærge.

Dagen efter var jeg hele Dagen i Land og levede fortræffeligt af Ryper, Rensdyr, Harer, Vildænder, vi fik ogsaa Fløde i Kaffen, da Gederne nu begyndte at finde lidt Grønt, hvor Sneen var tøet. Ved Kysterne laa endnu en svær Iskant, som nu og da med et stærkt Brag styrtede ned, naar

---

[1]) Carl Junius Optatus Steenberg (1812—72) blev Alumnus i det grønlandske Seminarium i Kbhvn. 1835, cand. theol. 1839 og Missionær ved Holsteinborg i Sydgrønland 1840. I Aaret 1844 blev han forflyttet til Godthaab, hvor han tillige blev Forstander for Seminariet. 1854 forlod han Grønland og blev Sognepræst til Gudum i Ribe Stift og 1869 i Sanderum i Fyen, hvor han døde. Han har udgivet nogle grønlandske Skolebøger og blev 1849 gift med disse Optegnelsers Forfatters yngste Søster Emma Octavia Janssen (1829—1900).

[2]) Holger Biilmann (1797—1864), Kolonibestyrer fra 1822 til 1852. 1858 Overgraver ved Trinitatis Kirke i Kbhvn. og Kammerraad. Han var gift med Johanne Elisabeth Laurine Bang (1815—1882).

Vandet ved Ebbe sank 8 à 9 Alen. Det var temmelig mildt, og man sad i Middagsstunden med aabne Vinduer. Vi var fire Timer i Skolen, og Børnenes Dygtighed var snarere over end under Forventning; de lærte alle at læse, skrive, regne samt Lærebog, Bibelhistorie og Katekismus udenad. Nogle af de ældre læste flydende — bedre end den unge Tømrer paa Skibet. Efter Aftensmaden spillede vi Billard ovenover Købmandens daglige Værelser, der havde Chiffonniere, Divan, Spejle, mange Skilderier etc.

Jeg blev enig med *Steenberg* om, at det var af største Vigtighed for mig strax at rejse med ham til Holsteinborg[1]) istedetfor at vente sex Uger paa Skibet „Godthaab", om end jeg ikke kunde føre andet end min Person med; han vilde i sit Hjem laane mig alle Slags Fornødenheder. — Om Tirsdagen var jeg lidt tilfjelds med et Par andre Herrer, og min Forbauselse steg, som jeg steg i Højden — Grønland har et ganske andet Udseende, end jeg havde tænkt.

Biilmann laante mig nu sin Sovepose af Isbjørnehuder, deri puttede jeg min Over- og Underdyne, samt en Rejsepels med Hætte i Nakken, en hel Vandskinds Klædning, samt en stor lodden Kavaj, og endelig, da vi Onsdag den 5. om Morgenen Kl. 5 skulde afsted, trak *Steenberg* min graa Frakke af mig og iførte mig en af sine Renskinds Amoraker. Vi havde en lang dansk Baad, hvori befandt sig

---

[1]) Steenberg havde Station i Holsteinborg og var nu paa Inspektion i Sukkertoppen.

vi to Præster siddende højt paa en Trone af alt vort Pelsværk og vort Rejsetelt, samt 6 Grønlændere — de fire mellem 18 og 20 Aar, de to ældre Mænd — og saa roede vi nordefter til Holsteinborg mellem 30 og 40 Mil.

Vi fik ganske stille Vejr, saa de arme Grønlændere maatte trække paa Aarerne den hele Dag, Solen skinnede klar og venlig. Vi skød frem mellem utallige Smaaøer og den høje, vældige Bjærgkyst. Da vi havde roet et Par Timer uden Ophør, styrede vi hen til en af disse øde Øer, som maaske ingen Menneskefod nogensinde havde betraadt. Vi laa udstrakte paa Mosset, hvor Sneen var borte, badede os i Solens Straaler og nød en velsmagende Frokost af Beskøjter, Smør og røget Rensdyrskinke og nu og da et Glas Vin. Ikke lidet blev jeg forundret ved at finde en Mængde blaa Bær, af en behagelig sød Druesmag, hvoraf jeg plukkede mig en Desert. I det yndigste Vejr og med den stolte øde Kyst bestandig for Øje roede vi atter videre. Paa den næste Ø, hvor vi hvilede, blev Komfur og Kaffekedel bragt op paa Stranden, og vi nød en god Skaal Kaffe med vore Folk, der inderlig gottede sig ved denne Drik. Vi var i Land paa flere Øer for at samle Søfugleæg, paa én fik vi 43 saa store som Gaaseæg. Da Dagen var rykket frem til Middag, og Solen brændte for stærkt for Roerne, opslog vi næste Gang vort Telt, imedens der paa Panden blev bagt en Æggekage med Flæsk, det smagte som et Gudemaaltid i den friske Søluft, derefter nød vi atter Kaffe og lagde

os alle til at sove. Gud, hvad det var for en underlig Tilstand for mig! Faa Uger før, hvor ganske anderledes var da alle mine ydre Forhold i Sammenligning med dette Nomadeliv. —

Telt, Køkkentøj, Soveposer, alt blev atter stuvet i Baaden, og vore utrættelige Grønlændere greb atter Aarerne. Vi var bestandig omringede af talrige Søfugle, og mange Skarer Sælhunde dukkede frem hist og her. Kl. $11^1/_2$ Aften hejsede vi vort kongelige Splitflag, da vi nærmede os et Udsted: *Kangamiut*[1]), hvor vi vilde overnatte, det var nemlig ikke mere mørkt her om Natten, og de kunde altsaa itide se, at et Par Matadorer var under Opsejling. Vi mødte nu flere Kajakker, som var ude paa Fangst, da Solen brændte saa stærkt om Dagen, de fulgte alle nysgerrige med os. Lidt efter Midnat saa vi Dannebrog vaje paa Kysten, vore Folk anspændte deres Kræfter, men alle Kajakkerne fløj os langt forud for at fortælle Nyt. Alle Kangamiutterne var paa Benene, og det eneste danske Menneske paa Stedet stod ved Landingsstedet. Det var Handelsassistent *Kreutzmann*, en aldrende Mand, der i 38 Aar havde levet i Grønland[2]). Han var gift med en Grønlænderinde, hans Børn er Grønlændere, hans ældste Søn er Stedets bedste Fanger. Jeg kunde se, at det var en Begivenhed for ham at modtage os to Danske. Hans Hus var halvt dansk, halvt grønlandsk. I dets inderste Rum

---

1) D. e. Gl. Sukkertoppen.

2) J. E. Kreutzmann f. 1787 død 1853 ved Sukkertoppen. Assistent 1806, Kolonibestyrer 1835 til sin Død.

opslog vi vor Bopæl, og ved en frisk Julekage, Ost, Rentunger og et Glas Vin maatte vi besvare hans mangfoldige Spørgsmaal. Kl. henved 2 bragte man os Bud, at en Konebaad var landet med to Par Brudefolk og sex Konfirmanter. De var roet to Mil sydfra til Sukkertoppen for at træffe *Steenberg* og var da strax roet 8 Mil efter os til Kangamiut.

Næste Morgen blev de unge Kristne examinerede, en blev afvist. Derpaa blev en Kirke indrettet i et halvfærdigt Hus, som *Kreutzmann* opfører og som afgav en rummelig Sal; et Skab med en Chatolklap behængt med hvidt Shirting dannede Alteret, hvorpaa brændte to almindelige Lys, nogle Brædder paa Fjerdinger var Skammel, hvorpaa Brudefolkene knælede, Bænkene til Menigheden var af samme Konstruktion. Kateketen var bortrejst, vi indsatte en ny Forsanger. *Steenberg* var i fuld Ornat, jeg bivaanede Gudstjenesten i hans Renskinds Pels og i et Par broderede Grønlænderstøvler, som *Kreutzmann* Aftenen før havde foræret mig, for at jeg bedre kunde gaa tilfjelds. Menigheden bestod af omtrent 50 Mænd og Kvinder og Børn, endog ganske spæde hængende i Pelsen paa Ryggen. De sang Salmerne i et vældigt Kor, der i Kraft lignede Bjærgene, dejlige Stemmer og en ganske ejendommelig Maade at sløjfe og bære Tonerne paa; jeg har aldrig hørt saa smuk Salmesang i Danmark uden Orgel. De spæde Børn „sang“ med („af de Umyndiges og Diendes Mund skal Du berede Din Lovsang“), og

Mødrene gav dem Brystet; de fleste Fruentimmer synes mig stygge, men blandt Mændene er endog dejlige Ansigter: det uhyre Hovedhaar, langt og sort, de mørkebrune Øjne og den brune Farve giver dem et mystisk og alvorligt Udseende, jeg har aldrig set saadanne Ansigter, hverken i Virkeligheden eller i Maleri. Tjenesten udførtes i al mulig Orden og Værdighed i over to Timer. Da der blev en gunstig sydlig Vind, nød vi i Hast Risengrød i Vand med Vindyppelse, en stegt Renkølle med Agurker og Syltetøj og tog Afsked og hejsede vort Sejl. Grønlænderne hilste os tilslut med en Salut af 9 Geværskud.

De første 3 Mil gled vi hen ad en Fjord som en Flod mellem høje Fjelde, Vandfald styrtede brusende ned fra dem. Jeg saa svømmende Isslotte med Taarne, Hvælvinger, Broer, Søjler og fantastiske Buer af en lyseblaa, klar og gennemsigtig Farve, som intet i Verden kan sammenlignes med. Naar jeg i enkelte Øjeblikke kunde glemme Fortidens Bekymringer[1]) og Længsler, Fremtidens Mørke og Savn, drømte jeg mig en ung, rig og mægtig Mand, der foretog sig en Rejse af en ganske egen Art. Vi brugte Aarerne til Kl. 1 om Natten, da vi landede ved en øde Ø, der var omgivet af Drivis. Vort Telt var snart rejst, vort Maaltid fortæret, og saa krøb jeg i Soveposen og sov snart trygt. De sex Grønlændere laa under aaben Himmel med en Sten under Hovedet ind-

---

[1]) Det havde gjort et meget stærkt Indtryk paa Forf. og hans Familie, at en af hans Søstre kort før hans Afrejse var bleven skilt fra sin Mand.

svøbte i Ren- eller Hundeskind. Den 7. Juni roede vi videre. Gud véd, hvor de arme Mennesker kunde holde det ud, men da Vinden ikke vilde hjælpe os, maatte vi gøre Holdt Kl. 3 om Natten, ikkun 3 Mil fra vort Maal. Folkene var trætte og vi selv trætte af at bære vore Hoveder paa Skuldrene, der var ikke Plads i Baaden til at ligge ned. Det Sted, hvor vi landede var vel øde for Mennesker, men vi forefandt et godt dansk Bjælkehus, hvortil *Steenberg* havde Nøglen. Her var to Værelser og Køkken, hvor vi kunde koge og brase paa Skorstenen; i den ene Stue sov vi Herrer, i den anden Grønlænderne. Der var og en Del grønlandske Jordhuse, men alle Beboerne var dragne paa Renjagt til det indre af Landet. Om Vinteren boer her en Handelsassistent, som om Sommeren opholder sig paa Holsteinborg.

Om Lørdagen var Vejret endnu mere sommerligt, Havet spejlklart, Luften ren og stille, saa Roerne kastede deres Renskinds Pelse. Da vi havde roet et Par Timer, mødte vi en Kajak fra Holsteinborg, Manden fortalte, at der var et engelsk Skib paa Havnen, der havde lidt Havari. Vore Grønlændere jublede og lo ved denne Efterretning ret som nogle uskyldige Børn. Alt Dagen forud havde vi kunnet se Toppen af det uhyre høje Fjeld, der betegner Indsejlingen til vor Koloni og som bærer det velærværdige Navn Præstefjeldet; nu roede vi ind nedenunder det, og inde i en Havn, der snoer sig et godt lille Stykke ind fra Havet, mødte vort Øje først det engelske Skib, som vi hilste og blev

genhilste af, ved at hejse Flag. Ovenover en ikke høj Bakke saaes derefter Kirken med sit Spir, Præstens Hus og andre meget propre, dels kalkede, dels tjærede Bygninger. De omliggende Fjelde var besatte med Grønlændere af begge Køn, store og smaa, og ned ad Bakken ilede Købmand *Møller*[1]) med Kone og Børn, Assistent *Myhre*[2]) og Hvalfangerkommandør *Hayen*[3]) for at modtage os paa Stranden. Det falder ganske af sig selv, at Længslen efter Landsmænd, som der er saa faa af paa disse stenhaarde øde Kyster, gør, at man hilser hinanden, som om man kunde være gamle Bekendte. Vi førtes først ind i Købmandens nydelige Dagligstue og nød lidt Frokost, og vi fik netop Tid at begive os ind i min tilkommende Bolig for at klæde os om. Den er meget smukkere end nogen skulde tro, og baade *Steenbergs* og Handelsdirektionens Møbler er rigelig smukke nok, og *Steenberg* tager intet med sig; her er to Forstuer indenfor hinanden for bedre at lune, 3 Værelser, Køkken med et stort Spisekammer, samt en uskattérlig Kælder. I Dagligstuen er et fast Hjørneskab. Vor aldrende Kogekone *Makri* (Marie) befandtes og i Huset og var særdeles proper og renlig i Udseende og Klædedragt. Kl. $2^1/_2$ roede vi samtlige ombord til Engelskmanden, 5 Herrer

---

[1]) Jørgen Nielsen Møller (1801—62) Kolonibestyrer fra 1825 til 1861. Kammerraad. Gift med Anna Tommerup.

[2]) C. L. Myhre (1814—90) Underbetjent 1834. Overbetjent 1842—47.

[3]) Jacob Hayen, født paa Føhr 1799, gift med Elena Rivertz, blev 1842 Assistent og Hvalfangerkommandør i Holsteinborg og 1852 Kolonibestyrer i Godthaab. Han fik Afsked 1856 og døde paa Føhr (Medd. af Justitsraad R. Müller). Grønlænderne kaldte ham „Kummukken", et forvansket Udtryk for Kommodore.

og Koloniens eneste Madam, samt hendes 5 Børn. Vi fik en uhyre Mængde Mad, og jeg har en velsignet Appetit efter min lange Fasten paa Atlanterhavet, Vinene var vistnok gode. Skibet havde 47 Mand, som, da Skibet stødte paa Klippen, havde gjort en lille Revolte og vilde forlade Skibet i Baadene, men Kaptajnen, en smuk Mand med et dristigt Udseende, havde vidst at styre dem. Kun en af os Danske talte Engelsk, men med hvert Besøg i de følgende 8 Dage lærte vi alle mere og mere, — gid det Grønlandske var saa let!

Den Foraarsrejse, hvorfra *Steenberg* nu i Forening med mig var vendt tilbage, havde for ham medtaget tre Uger, og i al den Tid havde han bespist og beskænket sine Rokarle. Du vil deraf se, hvorledes jeg kan finde Anvendelse for min Tønde Brændevin og mine 100 Pd. Kaffe og 50 Pd. Sukker; dog det godtgøres jo alt af Missionskollegiet, der i vort Pastorat har fastsat 80 Rbd. til Reiseomkostninger.

Kort før vi roede ind i Holsteinborg passerede vi en Ø, hvorfra lød en klagende Hundetuden. Det var alle Grønlændernes Hunde, der ved den frembrydende Sommer var sat ud paa Sultekur; det var ret som om de betlede de forbifarende Baade om at tage dem med. En enkelt Gang bliver der dog kastet en Haj i Land til dem; de lider uhyre af Tørst, naar Sneen er smeltet, da der intet Vand er paa Øen. Ak! hvorledes skal vi dog forebygge sligt? Søndag den 9. prædikede jeg for en lille Forsamling af Danske, her er nemlig en Del

Bødkere, Smede, Tømrere o. lign., fremdeles var der nogle af det engelske Skibs Besætning og en Del Grønlændere. Kirken er et venligt lille Kapel og vedligeholdt med en Properhed og Orden, som i høj Grad forundrede mig. Efter den danske Gudstjeneste holdt Stedets grønlandske Kateket, en smuk og dygtig gammel Mand, et Foredrag for en stor grønlandsk Forsamling, Salmesangen var af samme kraftige og klangfulde Natur som den tidligere omtalte. Senere spiste vi til Middag hos *Møllers* med den engelske Kaptajn, hans Doktor og begge Assistenterne, vi fik Oxekødsuppe, Kødet var en Present fra Skibet. Vejret var aldeles sommerligt, efter Bordet drak vi Kaffe i Haven og diverterede os med Keglespil; vel laa Sneen lige udenfor Havegærdet og opad Fjeldene, men Solens Straaler udbredte en stærk Varme. Haven var ikke liden, dobbel saa stor som vor paa Nørrebro; der findes jo ingen Træer i den, men et Sejldugs Lysthus og et Drivhus med Ovn, hvor der er lagt Ærter, Ræddiker, Petersilie og Salat. Her er en god Spasereplads med paakørt Grus mellem Bygningerne og Græsplæner, hvor 5 Geder græsser med deres Kid.

Tirsdag Aften var vi atter ombord paa Engelskmanden, hvor der var Dans for Folkene og Grønlænderinderne, vi vare Tilskuere og levede godt i Kahytten. Det var som en glædelig Begivenhed, at det arme Skib havde rendt Næsen imod Klippen; ogsaa Skolen havde Ferie. — Torsdag 13. Juni faldt en Portion Sne, og paa Præstefjeldets

Top, som ligger ligefor mine Vinduer, laa en tyk Masse af graa Skyer og da de svandt, var hele Fjeldet hvidt. — Fredag, efter grønlandsk Altergang af *Steenberg*, foretog vi os en dygtig Promenade tilfjelds, rig og mangfoldig for mig; mange forskellige Planter og Smaablomster begynder at spire frem, et vældigt Ekko inde mellem Bjærgene var saa dybt og koldt i sin Gentoning, at det gøs i mig at høre derpaa. Om Eftermiddagen overhørte jeg Børnene fra Udstederne Avatdlek og Uttokait; deres Lærdom indskrænker sig til Katekismus, Lærebog, Bibelhistorie og Indenadslæsning, kun ved Hovedkolonierne kan Regning og Skrivning drives.

Søndag den 10. Juni var en varm Dag for mig. Jeg holdt for første Gang grønlandsk Gudstjeneste, prædikede, messede, døbte, alt i hint barbariske Sprog, som endnu er min Tunge saa fremmed og uvant, hvorfor jeg ogsaa var meget træt og angreben, da det var forbi; men det hele gik rolig for sig uden Standsning og Misgreb, men jeg var ikke saa ganske rolig, da jeg stod ene over for denne store Forsamling af over 100 mørke Skikkelser. — En Konebaad ankom om Aftenen med 9 Voxne og 7 Børn, som ønskede Dagen efter at komme til Alters. Kl. 10 lod jeg Kirkeklokken ringe, og hver Gang dette sker, hejses strax det danske Flag paa Flagbakken. Om Eftermiddagen overhørte jeg Børnene fra Igdlorsuatsiak, blandt disse var to Piger paa 19 og 20 Aar, som af Mangel paa fornøden Kundskab endnu ikke var

konfirmerede; nu drog de med deres Slægtninge opad Fjorden mange Mil ind i Landet og tjener som Roersker; saa bærer de den store Skindbaad over Land paa Skuldrene op og ned ad Bjærgene til de kommer til de store Indsøer, hvor de opslaa deres Telte og fiske og jage Rensdyr. Vi opfordrede dem til at lære deres Lærebog i deres Fritid, saa at de kunde blive konfirmerede til Efteraaret.

Kl. 1 om Natten afsejlede vor engelske Gæst efter at have udbedret sin Skavank. Vi kan nu mere uforstyrret leve for vort Kald. Vi skal nu selv holde Husholdning og vor gamle *Makri* koge for os; vi fik til Middag Boghvedegrød i Mælk (saalænge *Møllers* har Mælk, har Præsten den gratis), 4 stegte Ryper med engelske Kartofler og Tyttebær, voxede her i Grønland, derefter Østers, samme Dag hentede op fra Havets Bund; vi vilde nemlig begynde vor Husholdning lidt glimrende, og vi drikke mest Stærktøl, dejligt, som kunde det være fra Kongens Bryghus til 1 ß Flasken. Jeg er *Steenbergs* Gæst til Skibet kommer, og saa er han min, til han afrejser. Vort daglige Brød er Rugbrød, her bages hver 14. Dag som hos Folk paa Landet. —

Jeg sad oppe og arbejdede til over Kl. 1. Det er saa besynderligt, at det slet ikke bliver mørkt, jeg sidder ved Midnat inde i Stuen ved Bordet og læser og skriver som ved højlys Dag. For saadanne Naturmennesker som Grønlænderne løber Dag og Nat i ét. Jeg har vanskelig ved at blive

søvnig i alt det Lys, først hver tredie eller fjerde Nat sover jeg mig en ordenlig Donnert, men undertiden overfalder Søvnigheden mig paa Dagen, men jeg vil ikke vænne mig til den her i Landet meget brugte Middagssøvn, som vist ikke er god for Skørbug; *Steenberg* har første Gang i Aar havt en Mindelse af denne Sygdom, og det er vist godt i den Henseende, at han nu vil gøre denne Hjemrejse.

Da vi i Dag havde endt vort grønlandske Eftertermiddags-Kursus, foretog Gejstligheden sig en Fjeldpromenade. Mellem Bjærgene kom vi til et Sted, hvor uhyre Stenblokke var styrtede ned; inde mellem dem fandt vi en stor Mængde kridhvide Menneskeskeletter. Grønlænderne kalder Stedet Hedningegravene, og der gaar dunkle Sagn om dette Sted. Hjærneskallerne forekom os ikke flade og brede nok til at være grønlandske. Jeg hjembragte en Samling af smaa hvide, karmoisinrøde og grønne Blomster, og mellem Urterne paa Jorden fandt vi det lille røde Insekt med sorte Pletter, som hjemme kaldes Agerhøne eller Mariehøne. Vi laa vaagne i vore Senge til Kl. over 1 og fortalte hinanden vore Skoleæventyr; vi laa nemlig i samme Stue.

I Dag plukkede vi os en Salat i vor Have til vor Middag, det var de unge Blade af Løvetand, den samme, som voxer hjemme i Danmark. Kateketen bad om Tilladelse til at give Skolen fri, for i sin Kajak at gaa paa Æggesamling. Han er 54 Aar, er en dygtig Lærer og en dygtig Forsanger

i Kirken. Den ommældte Salat blev fatigeret i piskede Æggeblommer med Eddike og Sukker og var meget forfriskende. Jeg havde den store Glæde i Dag, at en Slup roede ud til Hundeøen med en Del flænsede Hajer — for Øjeblikket er de Stakler altsaa mættede.

Vi spaserede til et Fjeld ved Havet og spejdede mod Nord, mod Syd ned ad den øde stolte Kyst, thi vi begynder at vente *Lorentzens* Ankomst. En Konebaad plat for de Vind med sit lille Sejl og to Kajakker gled langs med Kysten, det saa yndigt ud, men det hele Syn er saa roligt, trist og koldt, de stenhaarde Fjelde er endnu tildels belagte med Sne, og fra mangen Ø rager Iskanten endnu frem.

Fredag den 21. Juni. Kl. 5 besluttede Gejstligheden at foretage en lang Promenade. Ude paa Havet var en Sydveststorm, saa Havets hvide Skum rasede mod Klipper og Skær. Vi vilde besøge Vandfaldene fra de i Foraaret opsvulmede Elve, og alt som vi kom frem i Ly af den Bjærgkæde, som beskytter Kolonien, stred Havets Brølen bag os med Vandfaldenes Larm forud for os, og vi plukkede Blomster, jeg aldrig før har set, og Mossernes Arter var saa forskellige og saa smukke. Vandfaldene er et dejligt Syn, vildt og forfærdeligt som det meste af dette Lands Natur, intet Spor af Mennesker, hvorhen vi end vendte vort Øje. Vi ilede atter hjem, og med en fortrinlig Appetit faldt vi over Harestegen, Rentungerne, Potkäse, Stærktøl og The, som stod paa Bordet, og *Makri*,

som længe havde ventet os, trak vore fugtige Skindstøvler af; de er ganske fortrinlige til Fjeldbestigelse, man kan gaa ned ad næsten ganske stejle Klipper, da man aldrig glider paa de ganske bløde Saaler. —

Lørdag. Skøndt det er Prædikenens Forberedelsesdag, forsømmer vi ikke vort grønlandske Sprogstudium eller vor Aftenpromenade. Kl. 11 om Aftenen stod Solen bag Præstefjeldets Top, der straalede i fuld Glans, og Sneen paa dets Tinde farvedes fin rosa. Kajakker gled ud paa Fangst, Søfugle svømmede paa Vandets Flade, og den lille Snefugl slog sine Triller næsten som Lærken derhjemme, — det er paa denne Aarstid umuligt at komme tidligt tilkøjs. Dog, der kommer jo en Tid, da Mørket falder paa, da faar jo alt et andet Syn! —

Saa prædikede jeg for den lille danske Menighed og nogle faa Grønlændere; nu har disse jo set mig ved flere grønlandske Gudstjenester, saa deres Nysgærrighed er ikke mere saa stor. Det gaar lidt trangt med Messen, jeg har jo ingen Syngestemme, saa den har vistnok megen Lighed med Tørveraaben eller Vægtersang. Der er ikke mange Grønlændere ved Stedet nu, den større Masse flakker om vidt og bredt i den milde Aarstid og skyder med Bøsser og Buer løs paa de store Hjorder af Rensdyr. Hvad det dog er for et uhyre Myrderi! I det sidste Aar, siden Skibene sidst var her, er indsamlet af Købmændene alene her i det sydlige Grønland 11000 skriver: ellevetusinde Rensdyr-

skind foruden de Skind, Grønlænderne og vi Danske klæder os i og ellers bruger. Den uhyre Masse af disse Dyrs dejlige Kød bliver liggende paa Fjeldene og paa Sletterne inde i Landet til Ræve, Ørne og Bjørne, med Undtagelse af det, der fortæres paa selve Jagten og det, de medtage til de Danske. Og disse Rensdyrhjorder synes snarere i de senere Aar at tiltage end at aftage, — hvor Grønland dog maa være et uhyre stort Land i sit Indre!

Vi havde Brev fra vor ene Assistent, *Hayen*, der er oppe ved en Fjord for at fange Sælhunde og Hajer og de havde i 6 Timer myrdet 40 Hajer, af hvis Lever koges Tran. Stedet, hvor der her arbejdes med Spæk og Tran, ligger over en halv Fjerdingvej herfra.

Mandag. — Jeg stak min Alterbog, Papir og Blyant i Lommen, gik ud i den blide Sommerdag, sprang paa nogle store Sten over den lille Elv, krøb saa fra Fjeld til Fjeld, højere og højere, indtil jeg deroppe fandt en bekvem Plads i det bløde Mos i en Fordybning i Fjeldet; her laa jeg lunt og uforstyrret i næsten to Timer og gjorde et Udkast til en Prædiken. Jeg havde en stolt Udsigt for mig og havde aldrig hjemme i Danmark tænkt paa, at man i Grønland saaledes kunde „ligge paa Landet“; og er disse blide Dage end faa og let talte, saa er det dog altid noget.

Et Sted, ikke langt fra Kolonien, har man spøgefuldt kaldt „Dyrehaven“, thi her — en lille Slette ved Foden af Præstefjeldet — kryber nogle smaa

Pilebuske langs med Jorden: det er „Dyrehavens Træer"; her er en Kilde à la Kirsten Piil og om Vinteren nu og da en Del Rensdyr, saa at Sammenligningspunkterne endda ikke er saa faa. Og da det var St. Hansdag med dejligt Sommervejr, besluttede Købmandens „en Dyrehavstur". En Baad blev udrustet med alt fornødent til en Kaffekomment, da der jo ikke er et Beværtningstelt, hvor man kan faa „Vand paa Maskine". Fire Mand roede os saa til „Dyrehaven", en af dem var Købmandens Kok; Madammen tragtede Kaffe, Franskbrødet var fint og friskt, Flødeklatterne fede og gode, der blev snapset og røget Tobak, der blev spaseret til Kilden og — Dyrehavs Bakker var her ved den søde Gud ingen Mangel paa. Heden var trykkende, Myggene plagede, vi skar Fløjter og Ridepiske af de smaa Buske, plukkede Blomster og Bær, Bukkeblade og Kvanrødder til at sætte paa Brændevin, og vi Præster søgte forgæves efter Oldsager i nogle afsides liggende Hedningegrave. — —

D. 27. Juni. Fra *Heyn* kom Bud, at han var i Forlegenhed for Tønder til den indsamlede Spæk. *Møller* vilde strax sende ham dem, og han, *Steenberg* og jeg besluttede at følge med Expeditionen. Vore Bøsser blev efterset, vi vilde gøre et stort Angreb paa Fuglenes store Skarer. Soveposer, Rejsecheniller, Telt, Pandekager, Brændevin, Kaffebønner, Sukker, Kopper, Glas, Knive, Brød, Smør, Kedler, Komfur, Brænde, Øxe etc. etc. etc. pakkedes i vort største Fartøj, en dygtig Barkasse, som sejler

fortræffeligt. Alt syntes at begunstige vor Udflugt. Vi havde 7 Mand ombord, de 6 greb Aarerne, den 7de, *Jon*, sad ved Roret. Vi styrede ud gennem Pararsuk-Løbet, men netop som vi fik fri Horizont, bemærkede jeg at *Jon* med opspilede Øjne stirrede stift ud i det Fjerne og pludselig foer han i Vejret og skreg: „Umiarsoit! Umiarsoit! Skibet! Skibet!“[1]) Og saa fik vi alle Øje paa en mørk Plet i Horizonten som for Grønlænderne, der ser som Falke, var det tremastede „Godthaab“. Grønlænderne sendte Raabet til Pararsuk, lidt efter tonede det herfra til Holsteinborg, hvor det gentoges. Vi styrede nu til Hvalfangerslupperne, fortøjede Barkassen, sprang over i en Slup, og med dette stærkere og hurtigere Fartøj skød vi atter frem gennem Vandet til Amerdlok-Øen, for derfra at iagttage Skibets Bevægelser. Men dette styrede ustandselig mod Vest og blev mindre og mindre for vort spejdende Øje, indtil det ganske forsvandt i Søtaagen. Jeg støvede ganske ene om paa den store Klippeø og krøb op og ned; det morer mig at søge de højeste og stejleste Steder, springe over Klipperevner og over nedstyrtede Blokke, min spinkle lette Person kommer mig til megen Nytte, og jeg behøver ikke at lægge Baand paa mig i saa Henseende, da Grønlænderne saa højt agter enhver Legemsfærdighed. Jeg jagede en Edderfugl i Vejret og klatrede ned ad Fjeldvæggen til det Sted, hvorfra den fløj ud, Brændingen skummede under mig og Klipperne hang ud over mig, men jeg fandt Reden med 4

[1]) Umiarssoit = Skib, er det Raab, hvormed Grønlænderne hilser Skibets Tilsynekomst.

varme Æg og var saa grusom at tage hele det bløde Leje med Æggene i med i mit Lommetørklæde; maaske kan jeg faa Lejlighed til at sende Dig den. Senere fandt jeg en Teists Rede, bygget i Gruset uden Fjer eller Straa, og jeg traf Ruinerne af et gammelt Jordhus med Mure halvt af Sten, halvt af Hvalens Ryghvirvelknokler og med dens Ribben som Bjælkeværk i Taget. Kl. 8 sejlede vi hjem efter dette forgæves Foretagende.

Søndag 30. Juni. Jeg holdt fuldstændig grønlandsk Gudstjeneste for alle de hjemmeværende Grønlændere, og de forsikrer, at de godt kan forstaa mig. Vort Orgel sejler endnu paa Havet, men de har selv Orgeltoner i deres Bryst. Organisten, en ung Grønlænder med et uhyre langt, kulsort Haar, sorte Øjne og et brunt Ansigt med et venligt Smil, spiller efter Gehør de Melodier, han allerede ved Moderens Bryst har hørt i Kirken. Han gik just nu forbi med et Bundt Fisk. Grønlændernes Gang er tung og langsom og krumbenet af deres Stilling i den snevre Kajak, men de er som Katte op ad Fjeldene, jeg har forgæves søgt at følge dem paa Æggesamling. — — Jeg kan stadig ikke falde i Søvn om Aftenen, det nye bevægede Liv optager ganske mit hele Smule Sind, saa jeg først om Natten kan finde Ro til at overtænke min egentlige Stilling, min Fortid, mine Minder, de Begivenheder jeg oplevede derhjemme, mine Forhaabninger for Fremtiden, mit Haab om Gensyn med mine Kære og andet mere.

Mandag. Vi besluttede i Dag at bestige Præste-

fjeldet. Vor Aftensmad tog vi med i en lille Sælskinds Taske og bandt vore Pelse paa Ryggen; det var som en smuk stille Sommerdag i Danmark. Den bestandige Opstigen i flere Timer var temmelig anstrængende, forbi skummende Vandfald, rivende Bjærgstrømme, langs med dybe Afgrunde, opad nøgne Fjelde eller blomsterbedækkede Terrasser, over store Sneflader, omkring Indsøer — videre og videre arbejdede vi os frem, Luften blev lettere og køligere, endelig naaede vi det højeste Punkt. Vi krøb strax i vore Pelse. Det var en rædsom Højde at skue ned fra, i Begyndelsen svimlede mit Hoved. Vor lille Koloni, Kirken og det Par Huse saa ud som Legetøj til at putte i en lille Æske, Grønlændernes Jordhytter som Myretuer. Vi underholdt os længe med at vælte store Stenblokke ned i Afgrunden, og det drønede vældigt nede i Kælderen i de dybe Klipperevner; vi samlede ogsaa en Del Blomster til vort Herbarium. To Timer tilbragte vi i denne mig ukendte Højde; egenlig vilde vi have blevet til Midnat for at se Solen lige i Øjnene paa den Tid af Døgnet, men en Sydvest var i Anmarsch, der bl. a. bringer Vandet til at stige 9 Alen, og vi havde efterladt vor lille Jolle paa den flade Kyst. Frygten for Baaden jog os ned, og uagtet vi løb, hvor det var muligt at løbe, varede det dog meget længe. Havet blev mørkere og uroligere og dets hule Larm lød op til os, svære Skyer rullede frem over de Steder, som vi nylig havde forladt i klart Vejr. Endelig saa vi vor lille Baad uskadt gynge paa de urolige

Bølger, men vi kunde ikke komme ud til den. Enten maatte vi vente 6 Timer paa synkende Vande eller vade ud i Vandet til den, — saa valgte vi det sidste. Saa greb vi da Aarerne, men det var meget besværligt, Baaden gyngede stærkt og Søen slog ind til os, saa vi blev glade, da en Baad kom ud fra Kolonien; det var 7 Grønlændere, som af egen Drift var roede ud for at se hvordan det gik deres Præster. Vi naaede nu snart hjem, og de 7 gode Grønlændere fik 7 gode Snapse, og det var vor eneste Udgift paa den hele Tur.

— — I Middagsstunden kom to lange Konebaade glidende henad Fjorden i det dejlige Solskin, fulgt af flere Kajakker. De bringer Dun og Æg og Skind, som de sælger til Købmanden og os for Varer eller Penge. Piger og Ynglinge fører de brede Aarer, en ældre Mand Styreaaren, Konerne sidder med Børnene paa Nakken. —

Da vi sad ved vort Thebord Kl. 8 Aften, hørtes atter det jublende Raab over hele Kolonien: Umiarssoit! Men vi vilde ikke atter lade os narre oftere, men Kl. $9^1/_2$ lod vi os dog overtale til at gaa tilsøs. Vi fordelte os som sædvanlig paa to Fartøjer med 12 Grønlændere og jeg gør gerne disse smaa Ture med ud paa Havet for at vænne mig til Søen. Heden havde været trykkende og Myggene paatrængende, den friske Søluft var derfor behagelig, men det blev snart koldt og jeg maatte krybe i Renskindspels og i Sælskinds Permissioner, — vi maatte sejle to stive Mil, men denne Gang var det virkelig „Godthaab“ som var paa Vej til Ege-

desminde. Henimod Midnat kom vi ombord i klart Solskin. Vi tilbragte en behagelig Times Tid ombord ved et godt besat Bord. Den brave *Lorentzen* har lidt meget af voldsomme Gigtsmerter og bragte det farlige Rygte, at der mod Syd var udbrudt Kopper ved Smitte af danske Søfolk.

Fredag 5. Juli. Da vort Thermometer i Middagsstunden i Solen viste 34 Grader R^{0}, spaserede vi til en af de tre Søer, som ligger tæt ved Holsteinborg og da Vandet var 13$^{1}/_{2}$ Grad, varede det kun nogle Minutter, inden begge Velærværdighederne laa og tumlede sig i det forfriskende Bad. Ved Bredden af Søen mod Nord laa endnu nogle store Snedriver, som Solen for de høje Bjærge ikke kan komme til at slikke op.

Jeg har i Dag havt to Grønlænderinder ude at skære Tørv og havde om Aftenen temmelig megen Ulejlighed med at betale dem Daglønnen, idet jeg med Mdm. *Christensens*[1]) lille Bismer maatte afveje dem 4 ℔ Rugtvebakker. Jeg har paa mit Loft 20 L℔ saadant Brød. Tørvene er en Slags Lyng- eller Mostørv; saasnart der falder Sne, maa den hentes hjem i Hundeslæde i Galop. —

Grønlænderne er utrolig let modtagelige for Indtryk paa Sjælen, deres Hjærter synes saa bløde. En Yngling fra et Udsted var forleden inde i vor Stue, han havde en lille Kærlighedsaffære, og der var nogle Knuder med Brudens Fader. Han blev strax ved vore første Ord saa bevæget, at han havde Møje med at holde Taarerne tilbage.

---

1) Se Side 2.

$^{8}/_{7}$. Om Eftermiddagen begav vi os til vort stolte fjeldomkransede Badested; rundt paa Fjeldene tittede en Slump Grønlændere, store og smaa. Det havde rygtet sig, at Præsterne kunde svømme, det maatte de se, thi ingen Grønlænder kan svømme, og Europæerne gaar højst sjælden i Vandet, thi i Saltvandet kan man vanskeligt komme for Hajerne. Kl. 8 roede jeg med Købmand og Assistent og 6 Grønlændere ud at se til vore Hajfangere, som i Dag have begyndt her udenfor Kolonien. De havde allerede fanget og myrdet 19, som flød efter Fartøjet. De sad rolige med deres tykke Snører og ikke længe efter trak de atter en op, der var omtrent 5 Alen lang. Saa snart den kom med Hovedet oven Vandet, huggede de en anden svær Krog i Ryggen paa den, derpaa satte de et svært skarpt bredt Brækjærn ind i Gabet og brød dermed op og ned; med en lang Kniv paa en Stang skar de saa Overdelen af Hovedet, saa det hængte ned ved Siden, og en af dem stak sin blotte Haand ned i det vældige Saar og trak hele Rygmarven ud, hvorpaa Dyret strax døde. Denne Fangst sker for Købmandens Regning, som sælger Spækket til Handelsdirektionen i Kjøbenhavn.

$^{9}/_{7}$. Du er vistnok snart lidt træt af mine tørre Beretninger, men den Tid, jeg kan ofre derpaa, er saa knap tilmaalt. — Som nu *Makri* skulde til at dække Bord, blev der en Løben og Raaben og Hurlumhej udenfor, og man meldte os, at *Holbøll* var under Opsejling. Med de andre ilede vi ned til Havnen og modtog ham under en Salut af 9

Kanonskud. Saa blev der Maaltid hos Købmanden, saa spillede vi Lhombre, saa spiste vi Østers og skiltes Kl. 1. Denne kjøbenhavnske Gæsts Arriveren ligesom fornyede og opvakte mine Tanker og Erindringer om alt, hvad jeg har forladt derhjemme for saa mange Aar. Hele Dagen vajer Dannebrog i Anledning af denne store Mands Nærværelse. Kl. 6 var jeg atter i Kirke for at holde Aftenbøn med Grønlænderne, som begynder at blive talrigere, da vi nu kan vente Skibet hver Dag nordfra fra Egedesminde.

$^{12}/_{7}$. Først paa Morgenen kom to Grønlændere, *Jesper Barsilaisen og Ludvig Lameksen*, som vilde rejse paa Renjagt, og spurgte om jeg ønskede nogle Rentunger med tilbage til Efteraaret og bad da om 1 Rbd. forud for hver. Senere kom *Doeg Carlsen* i samme Ærinde, men bad om Skonrogger for 3 ß, saa maatte jeg med Bismeren paa Loftet. — Det er et besynligt Embede saaledes at veje Tvebakker den ene Time og den anden at staa for Alteret og synge Messe. Mine Dunpiger sidder nu paa fjerde Dag og kradser Edderdun, engang imellem giver jeg dem en Skonrogger og en Snaps. Jeg var oppe paa Handelens Dunmagasin og saa de svære Masser af sammendyngede Fuglereder; det er fast ubegribeligt, at Edderfuglene ikke bliver ganske udryddede ved den Plyndren. Ifjor hjemsendtes fra Holsteinborg 1700 ℔ urene Dun og til et eneste ℔ hører c. 12 Reder. Grønlænderne tager jo alle Æggene og spiser helst dem, hvori Ungen allerede er begyndt at udvikles —

og dog flyver her talløse Flokke af Edderfugle langs Stranden.

Jeg har aldrig levet en saa urolig Tid, men der kommer jo snart en anden med Ro og Ensomhed, Mørke og Kulde, da ikke alene *Steenberg* forlader os, men begge Assistenterne tilbringer Vinteren ved Udstederne, og Madam *Møller* rejser med tre af sine Børn til Kjøbenhavn, saa bliver jeg tilbage med *Møller* og hans to smaa Drenge.

Lørdag 13. Juli. Efter Østersfrokost med Rhinskvin, Dobbeltøl og Kaffe undersøgte *Holbøll* og jeg en stor Balle Mudder, som han havde ladet skrabe fra Havbunden. Han samler Konkylier og Sødyr til Kongen og Museerne[1]). —

Onsdag 17. Juli. Da jeg, efter Kl. 10 at have inspiceret Skolen, gik med Hr. *Myhre* til Flagskibet, opdagede jeg pludselig mod Nord en Tremaster, der sejlede sydefter mod Holsteinborg. Det passede ganske paa *Lorentzen* fra Egedesminde. Jeg raabte nu ned til Kolonien: „Umiarssoit!“ Grønlænderne svarede med samme Raab og myldrede frem af alle Hytterne, Børnene dansede og klappede i Hænderne og alle raabte „Umiarssoit!“ Da jeg kom ned fra Fjeldet, var *Holbølls* Kragejolle allerede klar, og der var ingen Pardon, begge Præsterne maatte følge med *Holbøll* og *Myhre* tilsøs. Inden vi stødte fra Land raabte Grønlænderne, at der var to Skibe. Vi sejlede for en rask Nordenvind og Søen gik højt, men saadant generer mig nu ikke længer. Vi saa nu selv, at der var

[1]) En længere Udflugt til forskellige Handelspladser og til Hvalfangerstationen forbigaaes.

tvende Skibe og at de begge førte engelsk Flag; Pumperne paa det forreste gik uafladeligt, og da vi kom ombord, erfarede vi, at det havde sejlet mod et Isfjeld, der strakte sig langt ud under Vandet og derved faaet en betydelig Læk. Ulykken var sket ved Upernivik. Det forulykkede Skib „Traweller" havde heldigvis mødt Skibet „Commerce" fra samme Rhederi og som havde laant det Mandskab for at pumpe, — der var flere af Skibets Besætning, som ikke kunde løfte Armene mere. Begge Skibe spændte nu 9 Hvalfangerslupper for „Traweller" og klemte paa med 54 Rorkarle. Henimod Kl. 11 kastede de Anker. Begge Kaptajnerne var med i Land til sent paa Natten. „Commerce" lettede Dagen derpaa. Jeg lever mere uroligt end nogensinde hjemme i Danmark.

Engelskmanden er i Færd med at losse. Vi var i Dag fem Gentlemen ude at svømme, deriblandt *Holbøll*, som i de 22 Aar han har været i Grønland aldrig har forsøgt det før nu med os.

20. Juli. Først Morgenstudier, saa Formiddagskaffekomment, saa Promenade med *Holbøll* og *Steenberg*, saa Forretninger og saa Middag hos Købmandens: Grønkaal af Cokleare, der smager ganske som dansk Kaal. I den lyse, højtidsfulde Midnatsstund var jeg alene nede ved Stranden og hørte for første Gang en af Grønlændernes egne Hymner; de sang i Kor paa Fjeldet over mit Hoved med deres smukke Stemmer en langsom, underlig klagende Melodi med lange Pauser. Det lød dejligt ud over Havet i den stille Nat.

Søndag. Fra Kl. 9 til 1 i Kirke. Flere af Konfirmanderne var over 20 Aar, velvoxne Karle og Piger. Til Middag hos *Møllers* med Kapt. *Simpson* og hans Doktor Hr. *Suterland*. Vi fik Bollemælk, Dyreryg, Wienertærte, Rødvin og Champagne. Efter Kaffen roede vi Herrer til „Dyrehaven“ og til „Blomsterdalen“; senere The, Promenade, Keglespil, Punch og engelsk Bonbons.

23. Juli. *Holbøll* afrejste under vore smaa Kanoners Torden.

25. Juli. Om Morgenen blev jeg vækket af min søde Søvn ved Raabet: „Umiarssoit“. Jeg var snart paa Benene, *Makri* havde Theen færdig, thi dette magiske Ord sætter alt i Bevægelse. Snart sad vi i Sluppen med Splitflaget over vore Hoveder. Efter $1^1/_2$ Times flink Sejlads var vi ved „Godthaab“, der brasede bak, og vi klavrede opad af Faldrebstrappen. Jeg genhilste alle mine gamle Søvenner, Kaptajn og Styrmænd, Matroser og Kahytsdreng og Skibshund. *Lorentzen* led endnu af forsmædelige Gigtsmerter. Vi havde medbragt Lods, og „Godthaab“ sejlede nu lige ind paa Ankerpladsen. Da vi kom paa Siden af Engelskmanden, var alle hans Folk paa Rælingen og hilste med et tredobbelt Hurra. „Godthaab“ gav en Kanonsalut, og Kanonerne svarede fra Land. —

Da Skibets Postkasse kom i Land, blev jeg ikke lidt overrasket ved at modtage et Brev og en Pakke til mig, og end mere forundret ved at se, at det var fra min elskede Moder og min lille Søster *Emma*. Jeg skælvede som et Barn, da jeg

læste det, det kom mig saa uventet og saa kært[1]). Jeg mente, det var et Forretningsbrev fra Præsten ved Egedesminde. For Pakken med Aviser er jeg *Lütken* meget forbunden, to Hefter af „Napoleon“ fandtes indeni. Jeg beklager højlig Marinens gentagne Paasejlinger. Brevets øvrige Indhold var en dyrebar Beskæftigelse for mine Tanker. Alt er vel hos *Louise,* gid Guds Velsignelse maa blive ved at hvile over hendes Hus[2]). Opad Dagen bragte man mine Kasser og Pakker i Land. Man bragte mig ogsaa Koloniens Igleglas med 40 Igler i, de kan hænge i min Stue og gøre mig Selskab til Vinteren. *Steenberg* har og bedt mig beholde hans sorte Hund *Present.* Til Middag var vi atter hos *Møllers* med *Lorentzen*, som for Smerter ikke kunde holde ud at sidde saa længe Maaltidet varede; det gør mig saa ondt, at jeg ikke kan lindre ham, der var saa god imod mig, da jeg var søsyg.

Lørdag. Hele Formiddagen maatte jeg tilbringe i Kirken som Orgelbygger. Her er ikke et Menneske, som vidste mindste Besked om dets Opstilling, og nu har Orglet været i Kjøbenhavn i Aar og Dag. Ved at studere de medbragte halvtyske Noter og ved mine egne smaa Optegnelser lykkedes det dog over al Forventning. Om Aftenen fik jeg Maatter og Hø af mit Chatol og fik det opstillet i Dagligstuen. — —

Torsdag 1. August. Skrapt arbejdede jeg ved Bogen og med Pennen til Kl. 1. Vi var inviterede

[1]) Dette Brev maa vel være gaaet fra Kbhvn. med et senere afsejlet Skib.
[2]) Søsteren der var gift med Proprietær Olsen og som i Marts Maaned havde faaet en Datter.

til Middag ombord i Engelskmanden. Han havde Flag ombord paa hver Skibets Top og modtog os ved Faldrebet, saa fik vi et solidt Middagsmaaltid og gode Vine. Kl. 6 roede vi alle ombord i „Godthaab“, hvor vi var inviterede til Aften; her var det halve Dæk omdannet til et smukt Telt. Søfolkene og Grønlænderinderne dansede udenfor Teltet efter 3 Violiner. Kl. 12 skiltes vi, og „Traweller“ lettede med det samme sit Anker og gled for en sagte Østenvind ud i Davisstrædet for at fange Hvalfisk.

Lørdag 3. August. Jeg fik Brev sydfra fra *Holbøll*, der opfordrer mig til at skildre for Missionskollegiet, at hans Bolig paa Kolonien Godthaab er til Tjeneste for mig, hvis Kollegiet vil oprette et nyt Embede dér, og udnævne mig til dette. Jeg har allerede skrevet til Kollegiet og medgivet *Steenberg* det, hvis der kunde være Tale om, at jeg kunde slippe for Umanak.

Søndag. Kl. 10 stod jeg for Alteret, medens den grønlandske Menighed sang de smukke Salmer efter det nye Orgel, som ubegribelig nok er fuldkomment harmonisk og velklingende. Saa holdt jeg min lange Tale; hvad det er besværligt for min danske Tunge saaledes i tre Kvarter at staa og udsige disse lange barbariske Ord og at faa en Slags Udtryk og Deklamation lagt deri! Grønlænderne sidder andægtige og ærefrygtfulde og lytter til. — Til Aften hos *Møllers* fik vi en dejlig Rensdyresteg med opstuvede Majroer fra Haven. Nogle spillede Kort, andre passiarede

og drak Punsch. Jeg har det paa en meget god, bestemt Fod med al den Vindrikken og alle de Punscheboller; man nøder mig ikke mere, da man har set, at jeg er uovertalelig. Den arme *Lorentzen*, det bliver nok med ham som med salig Fader *Thomas Lütken*[1]), han maa nu og da skrige og jamre sig[2]).

Torsdag 8. Aug. Det bliver vist de sidste Ord for denne Gang fra Din Søn i det Fjerne, thi *Lorentzen* siger, han vil rejse til Natten. Da jeg i Eftermiddag sad fredelig og arbejdede ved mit Chatol, hørte jeg pludselig en forvirret Raaben og Larmen og Løben, jeg sprang til Vinduet, „Nalegak! Nalegak!“ („en Herre! en Herre!“); et Fartøj med Flag saaes i Fjorden. Det var Hr. *Bloch*, det sydlige Inspektorats Læge, der foretager sin Embedsrejse[3]). —

— — Skal jeg virkelig forsøge at fortsætte disse ensformige Beretninger? Det er min første og uvilkaarlige Tanke. Jeg vil forsøge det, dog ikke hver Dag, saaledes som paa de Blade jeg allerede har hjemsendt. De endte meget brat og pludseligt ved Torsdagen den 8. August 1844, da Dr. *Bloch* kom til vor Koloni. Samme Doktor lader til at være en behagelig underholdende Mand, som ikke røger Tobak og ikke snapser.

1) Se Indledningen.

2) En lang Beskrivelse af et Gilde, som afholdtes hos ham, forbigaaes.

3) Friedrich Peter Aemil Bloch (1801—77), Læge i Godthaab fra 1839 til 1846, død som Kancelliraad og Distriktslæge i Kolding, gift med Vilhelmine Augusta Elise Hartmann.

Nu gik vore bortrejsende Venner ombord. Jeg gik et Par Mil med tilsøs og drak The ombord. Saa tog jeg Afsked med min værdige Kollega *[Steenberg]*, Madam *Møller* og hendes tre Børn, og mine 6 Grønlændere roede mig saa tilbage til mit ensomme Hjem. Købmanden stod paa Toppen af et Fjeld og stirrede efter sine Kære. Vi tilbragte Aftenen sammen, roligt og højtideligt stemte, — det er egentlig først nu, at mit grønlandske Liv skal gaa for sig, Tanken knuger mig lidt for Brystet.

— Jeg fortsætter mine Studier. Fra 5—6 havde jeg Parleur, det vil sige: en gammel Kateket, en meget proper, smuk gammel Mand med langt sort Haar og funklende mørke Øjne. Han havde været ude i Kajak og fanget 3 Hellefisk. Han sidder i en ærbødig Frastand paa en Læderstol og jeg ligger i min Lænestol med den grønlandske Ordbog, og saa forsøger vi en Samtale. Jeg spørger med megen Besvær om et eller andet, han kan ikke et Ord Dansk. Hans Svar kan jeg sjældent forstaa strax, jeg slaar op i Lexikon for at komme paa Spor efter Meningen, og han springer hvert Øjeblik op af Stolen med mangfoldige levende Kajak-Gestikulationer baade med Arme, Ben og Hoved. Samme Manduktør giver jeg saa enten en Snaps eller et Glas Øl eller en Cigar eller en Skonroggen [1]).

Om Aftenen var her saa underlig stille, jeg er ganske ene i Huset, thi gamle *Makri* boer hos Kateketen, kun *Steenbergs* sorte Hund ligger sørg-

[1]) Haardt Skibsbrød bagt af sigtet Rugmel.

modig ved mine Fødder, og Faders Gulduhr dikker højt i den stille Nat. Dagen tager nu hurtigt af, men det er dog Sommer helt ind i September. —

Jeg spiste i Dag som sædvanligt hos Købmanden. *Makri* roder lidt sammen til sig selv, ellers levede hun mest ved Kaffe, Smørrebrød og de 2 Snapse i al den Tid hendes Herrer var udinviterede. Jeg har vanskeligt ved at huske hendes Snapse, men hun tager dem ogsaa gerne i Utide eller to paa engang. Efter Middag laa Doktoren i min Sofa og læste i *Carl Christensens* Bøger, medens jeg fortsatte mine Sprogstudier. Naar saaledes Skodderne er lukkede, Lamperne tændte og jeg ikke har de høje Fjelde, de svømmende Isbjærge og de skindklædte Eskimoer for Øje, saa har jeg hel vanskeligt ved at fatte, at jeg virkelig er i Grønland, — det hele er gaaet saadan i Galop, der er sket mig saa meget, at det ikke synes at kunne rummes i saa kort Tid.

Fredag den 16. sejlede Doktoren bort. Han vil faa nogle slemme Næsesøer, men han vilde ikke ængste sin Kone ved alt for længe Udebliven, hun sidder ene hjemme paa Kolonien Godthaab. Jeg gik en Tur tilfjelds med min sorte Ven „Present“. Jeg blev vaad om Fødderne i det høje Græs, og da jeg kom tilbage, gik jeg ind til Kateketen for af *Makri* at faa et Par tørre Kamikker; men da jeg kom ind i Huset, faldt jeg i Passiar. Jeg blev siddende paa Brixen paa et Renskind en Times Tid for Sprogets Skyld, dér kunde jeg tale med og høre paa Kateketen og hans Kone, som

boer paa den ene Brix, og med *Makri* og hendes Datter *Else* og hendes Mand og disses Børn og deres Hunde og en levende fanget Vildand. Der var meget at spørge om. Naar man spørger, hvad Ungerne hedder (kanok-atekarpat), svare de som oftest ikke, de har den Overtro, at Barnet let døer, naar dets Døbenavn nævnes, derfor har de alle et Øge- eller Tilnavn. Da jeg saa gik, fulgte gamle *Makri* bagefter med de tørre Kamikker, saa kastede jeg mig i min Lænestol og strakte Benene ud, og saa trak hun de vaade Støvler af. Saa kom *Hendrik Kok* og kaldte mig ind til Købmandens Thebord, nu er vi kun *Møller*, *Myhre* og *Carl Janssen* og de to Smaadrenge.

Søndag 18. Aug. I Dag var det atter Sommer, Solen sejrede, og dog stod 3 store Isfjelde ligefor mine Øjne, da jeg om Morgenen aabnede mit Vindu, de var blændende hvide, det saa dejligt ud paa det dunkelblaa Hav. Kl. 9½ indfinder Kateketen sig og jeg siger da: suyanerit sujugdlirmik (Ring første Gang!) saa kommer han lidt efter igen og jeg siger: ingerdlutit (Sæt Dig ned!) saa: suyanerit aipagssanik (Ring anden Gang!), han kommer igen og hjælper mig i Præstekjolen; saa hedder det: suyanerit pingajugssanik (Ring tredje Gang!), og saa gaar jeg over i Kirken. Efter Gudstjenesten bringer Kateketen Kirkenøglen og faar en Snaps, Orgelspilleren Orglets Nøgler og faar en Snaps, saa siger jeg: Ole *kaile* (kald paa Ole), saa kommer Bælgetræderen og faar en Snaps; det er saaledes, at jeg kan naa Bunden paa min Brænde-

vinstønde, men der er da omtrent to tusinde Snapse deri; selv har jeg ikke smagt dens Indhold. —

— — En stærk Storm af Sydvest, jeg var en liden Stund oppe paa et højt Fjeld, men jeg kunde næppe staa deroppe. I næste Maaned skal jeg selv ud paa dette skummende, fraadende Hav! Det gøs i mig ved at beskue det, dog er jeg ved frejdigt Mod. —

— — I det uafladelige Regnvejr er jeg fængslet til Bøgerne, indtil *Makri* kommer og spørger om jeg vil spise til Middag, jeg har glemt endnu at bestemme en Tid, det gaar omtrent som hun lyster. Det er mig besynderligt med denne Ensomhed; denne Anretning for mig ganske alene — jeg kan baade le og græde derover. Jeg giver blot Lænestolen en halv Drejning — saa er jeg fra „Testamente nutak“ [1]) lige i Suppeterrinen. Kan nogen ønske en mageligere Stilling i Livet! —

— — „Present“ fulgte mig paa min Promenade i den forrygende Storm, ganske slukøret med Halen mellem Benene som tænkte den: hvad min nye Herre er for en Nar, at gaa ud i saadant Vejr! Men samme Herre har allerede set Folk, hvis Tænder dinglede i Munden af Skørbug, fordi de sov til Middag i Stedet for at gaa tilfjelds. Da jeg kom hjem, stod min Kateket der og jeg sagde „iserniarit“; da vi saa kom indenfor, begyndte Passiaren. Hvor ondt vi end have med at gøre os forstaaelige, kunde han dog finde Lejlighed til at bagtale; han fortalte, at den gamle *Daniel* i sin

[1]) Det ny Testamente.

Ungdom samtidig havde bragt tre Kvinder i velsignede Omstændigheder. Samme *Daniel* kan en Del Dansk; formodentlig vilde Kateketen ved sin Omtale forhindre mig i at benytte ham, da der jo jevnlig falder en Snaps og Skonrogger af, ikke at tale om Æren at sidde i Stuen hos Pellese. Ved at se mine mange Herligheder udbryder han ofte: arsarsekak pinnekau, pissotit! hvor det er dejligt, hvor du er rig! Især beundrede han min Rigdom, da han engang saa mig aabne Laaget paa mit Flaskefoder og alle de forgyldte Propper; det er nemlig fyldt med Finkel og altid under Laas og Lukke, da det er det eneste, som ikke kan betroes gamle *Makri.*

— — I Dag er de store Isfjelde sejlede bort. Der er noget underligt uforklarligt i deres Vandring i Haver, thi de lystre hverken Vind eller Strøm, men gaar som oftest lige stik mod begge, som om de bevæges af en anden og højere Magt. — Da min Parleur kom om Eftermiddagen, viste jeg ham tilfældig en nu afskaffet grønlandsk Salmebog og han blev ganske henrykt i dens Beskuelse; den havde været brugt i hans Ynglingeaar, han bladede og læste opmærksomt i den, og pludselig begyndte han at synge, og saa sang jeg da med:

Udlup sapmanartup
Tamersa tikipàse — —[1])

Ak, Herre Gud! saavidt er jeg da kommen her i Livet, at jeg sidder og synger Salmer med en gammel Grønlænder!

---

[1]) D. e: „Den naaderige Dag er kommen til Eder“.

— — Fra 12—1 Formiddag og fra 5—6 Eftermiddag foretager jeg mine ensomme Fjeldpromenader, op ad Bakke og ned ad Bakke gaar det uafladelig, fra Fjeldtoppene ned i Dalene, Kløfterne, Klipperevnerne, snart krybende, snart gaaende, springende, glidende med Respekt at melde paa min Sælskinds Bag. Ved en af disse Manøvrer i en betydelig Højde lod jeg mig engang glide ned paa en Klippe, hvorfra det var mig umuligt at komme et Skridt til nogen Side, og kun tilbage ved et Spring opad for at gribe fat med Hænderne i den Klippekant, hvorfra jeg var kommen. Jeg stod dér i over et Kvarter, tror jeg, jeg var ganske alene i Stenørkenen. Tilfældigvis kom jeg til at tabe et Tørklæde fuldt af Planter, som jeg havde i Haanden, den lille Bylt rullede ned i Afgrunden fra Klippe til Klippe, jeg maatte lukke Øjnene for ikke at blive svimmel. Saaledes stod jeg et Øjeblik og summede mig, indtil jeg endelig vovede det afgørende Spring opad, mit Hjerte var koldt i det Øjeblik. Det lykkedes og jeg stod atter in salvo. Fra den Dag har jeg lært at se mig bedre for. —

— — En Eftermiddag bragtes mig Bud, at et lille Grønlænderbarn havde brækket et Ben. Jeg ilede derned med min gamle *Makri*, der er Stedets Jordemoder og Lægekone; det var hos en af de dovneste, elendigste og fattigste Grønlændere, der ligger hjemme og driver hele den dejlige Sommer igennem. Huset var derfor den jammerligste menneskelige Bolig, man kan tænke sig; gennem

en lang, lav, dyb, mørk Jordgang maatte jeg sammenbøjet rokke mig frem og ved Indgangshullet lægge mig paa Knæerne for at komme ind. Den lille Stakkel sad paa et gammelt Renskind paa den ene Brix, det var en lille Pige, hun græd ikke, men en usigelig Angst prægede hendes lille mørke Ansigt. Lyset faldt ind gennem et Hul med nogle udspilede, sammensyede Tarme i Stedet for Glas. Vi fik snart Benet forbundet med Lærred, nogle Træpinde og et Stykke stivt Skind. I Dag var „Sila“, det er Vejret, yndigt med et klart solbeskinnet Aasyn. Jeg lod *Makri* koge en Portion Havresuppe til den Lille med det knækkede Ben. Hun laa stille og taus indsvøbt i Skind. Da hun begyndte at nyde lidt af Suppen, raabte de smaa Grønlænderunger: uvangalo! uvangalo! (ogsaa jeg!). — Søndag. Det dejligste Sommervejr. Medens jeg var i Kirke, havde Købmanden ladet skrabe op af Havets Bund 150 Østers, som vi tre forladte Gentlemens til Afvexling nød i min Stue. —

— — Himlen var klar og stjernefuld, Carlsvognen og Nordstjernen staar lige over vore Hoveder. I den blide Aftenstund sad jeg paa en omvendt Fjerding udenfor Kateketens Hus en hel Time, han laa paa Jorden ved mine Fødder, og Samtalen gik ret godt.

— — I de senere Dage har jeg endnu en stadig Ledsager i Naturens Skød foruden „Present“, nemlig en stor hvid grønlandsk Kørehund, der trolig følger med i en ærbødig Afstand og er grumme taknemlig for en Smule Kærlighed; den har endnu

sit Seletøj paa fra forrige Vinter, ingen har gidet tage det af den — saaledes er Grønlænderne i mange Henseender. Jeg har en lille Ven blandt Drengene, han er 4 à 5 Aar og kaldes *Makkos* og er mere frimodig end de andre og raaber altid efter mig: Pellesetak! (den nye Præst!) og saa faar vi os gerne en lille Passiar; det er en Dreng som „Smejens Dreng i Trige“. De andre Børn er ligesom sky for mig, og løber gerne, naar jeg kommer, eller staar med Øjnene mod Jorden, stumme og tause. Ganske smaa Drenge sidder ofte i en lang Række henad Græsset hver med en Pind, som de holder paa Midten og svinger til begge Sider, som roede de i Kajak. De har ogsaa smaa Buer med Pile, paa hvis Ende er en Sømstump, hvormed de behændigt sigte og skyde. Af Pindeværk og gamle Skind bygger de det nationale Tupek (et Sommertelt af Skind) og bilder sig ind, de er ude paa Renjagt.

— *Makri* kom og fortalte mig, at min lille beskidte Ven *Makkos* var syg og laa og vaandede sig paa Brixen. Jeg lod koge lidt Havresuppe med lidt Sirup i, og saa skred Hans Velærværdighed til Grønlænderhytten og *Makri* fulgte efter med Skaalen. Husets Entrée er lang og smal, jeg har Møje med at bringe min egen Person derigennem, men gamle *Makri* smutter med Lethed ind uden at spilde af den fulde Suppeskaal. *Makkos* havde Sting, sagde hans Moder, Suppen nød han med Behag, maaske et Lægemiddel for en lille Mave, der aldrig faar andet end Sælhundekød og Fisk.

— — Jeg fik tilfældigvis fat paa Kateketens Dagbog, et ypperligt Stykke Arbejde, skrevet paa rent galt Grønlandsk, stavet efter Lyden. I Forening med Forfatteren studerede jeg den en hel Time. Indholdet var vel helt forskelligt fra Jeronimi Journal i Diderich v. Menschenschreck, men den var dog temmelig beslægtet med den.

— — Jeg havde aftalt en Fisketur med min Kateket, mest paa Sprogstudiets Vegne. Oven over mine Sælskinds Permissioner drog jeg et Par af Vandskind, bundne med et Tov om Livet, en Hue af Sælskind, et Par store Vandskinds Vanter med én Finger. — Du skulde have ondt ved at kende Din Søn i den Dragt. Jeg vilde, at vi skulde være alene og roede derfor den ene Aare; vi gik temmelig langt ud. Paa mellem 50 og 80 Favne maatte jeg sænke mit Blylod med 4 store Kroge paa og var saa heldig at faa den første Fisk, en stor Sarudlik[1]), over to Alen lang. Det er temmelig drøjt at hale saadan en Fyr 80 Favne i Vejret. Det morede Kateketen mere end mig, da jeg halede den ind og den slog sine Volter i Bunden af Baaden. Til henimod Kl. 8 havde jeg fanget 27 saadan store Krabater, og han 34. Da vi kom i Land, delte vi vort Bytte, hans Kone hentede hans og *Makri* mit. Hun og *Else* skar dem strax op for at berede dem i Luften som Klipfisk og samlede Leverne, som giver en fin Lampeolie. Saa gav jeg dem en Overkop med Kaffebønner og sank fast udmattet ned i Puderne i min Lænestol. Kl. 10

[1]) Torsk, Kabliau.

kaldte Købmanden mig ud, jeg skulde se de første Nordlys. Himlen frembød et dejligt Syn. I Øst: skinnende Fuldmaane henover de snedækkede Fjelde, over vore Hoveder: bleggule flammende, bølgende Nordlys under en dunkelblaa stjernetindrende Himmel, og i Vest bag det sorte Præstefjeld et svagt Glimt af det forsvindende Dagslys. —

— — Tre Konebaade kom hjem fra Renjagten. Det er smukt at se med hvilken Glæde og Jubel de hilser og modtager hinanden, hvorledes de gamle hjemmeblevne Bedsteforældre kysser og kærtegner og betragter deres Børnebørn, og det er behageligt at se de mange gode Renskind og det fortrinlige Kød, — det er upaatvivlelig den brillanteste Steg i Verden, jeg har idetmindste aldrig smagt noget saa dejligt Kød. Jeg købte 100 ℔ for 1 Rbd. 4 Skilling, det er en Skilling pr. ℔; jeg købte ogsaa to dejlige spraglede Sælhundeskind til Benklæder og nogle Renkalveskind til Pels, — forstaar Du vel, kære Moder, naar jeg nu har al den billige Kød og Fisk, saa opsparer jeg min saakaldte Officersdeputat, hvilket jeg da senere faar godtgjort i Penge. — —

— — Fredag 6. Septbr. Regn og Sydvest. Havet bryder sin hvide Skum mod Fjeldene. Her er endnu en Del Skindtelte paa Pladsen, nu og da gør jeg en Runde om mellem disse tilrejsende Faar af min Hjord, kigger ind i Teltene, hvor Madammerne ofte i meget let Negligée ligger paa Renskindene med Børnene, som skriger af fuld Hals, naar jeg taler til dem, de er nok ikke vant

til at se et saa hvidt Ansigt; et lille Stykke Kandis eller Rugtvebak snapper de dog med en pudsig Blanding af Lyst og Angst. Mændene opholder sig gerne udenfor Teltene rygende paa deres smaa Piber af Renhorn; jeg søger at udtrykke mig saa godt jeg formaar, dels med Ord, dels med Betoninger, dels med Gebærder. — Atter i Dag har jeg flere Besøg; for at sælge et Skind kom to Drenge og en Dværgjomfru, jeg gav dem for samme 1 ℔ Kaffe, som staar mig i 17 Skilling, men her gælder 26.

To Jomfruer, ligesom de andre i Skindbuxer, gik længe op og ned udenfor mit Hus, endelig tog de Mod til sig og kom ind. De bad om de maatte rejse med mig til Sukkertoppen; blot for Fornøjelsens Skyld vilde de med mig og 6 Grønlændere gøre den Tur. For Velanstændighedens Skyld er her tillands ikke noget derimod, skøndt de kun er 17 og 18 Aar, de rejser jo paa samme Maade paa Renjagt, men jeg ønskede ikke dette Rejseselskab, jeg vilde nødig paa min første Rejse have saadan et Par Mamseller i Teltet, naar jeg skulde overnatte paa de øde Stenøer, det er jo dog saa flaut. Jeg frabad mig derfor paa det høfligste deres behagelige Nærværelse. — Købmanden har foræret mig et stort Skrabejærn med Net til at hente Østers og Konkylier op fra Havbunden, det er forfærdiget af vor udmærkede Smed, og det skal følge mig til Umanak eller hvor Gud og Kollegiet hensender mig.

7. Septbr. Jeg har bestemt min Afrejse til paa

Mandag. *Makri* fortalte mig, at de to Jomfruer har fældet bitre Taarer, men giver jeg disse to Tilladelse, kan der komme ti andre, som ogsaa vil med. I Dag lader jeg for første Gang vadske, hvilket udføres af *Makri* og hendes Døtre *Else* og *Jacobine*. Den sidste er en interessant Personlighed, om hvem jeg kunde fortælle en nydelig lille sørgelig Novelle, dersom jeg vilde. Da de var færdige om Aftenen, tog jeg dem ind i min Stue til The og havde min Fornøjelse af halvt at behandle dem som Damer. *Jacobine* havde været et Aar i Kjøbenhavn og maatte altsaa gerere sig bedst. De fik The og Brændevin og Smørrebrød, saa viste jeg dem *Louises* Slængpuder uden Overtrækket og min Emma-Pude og *Idas* Perle-Cigarfoderal og min Perlepung og nogle Billeder etc., og jeg havde mange Løjer af deres Forundring, Beundring og sære Fagter. *Makri* stod bagved og var stolt af at se sine Døtre saaledes tilbords.

— — Søndag. Kateketen kom, efter at der var ringet anden Gang, med en ung Grønlænder, der gerne vilde have Bryllup i Dag. Det kom mig lidt hovedkuls, men jeg lod Bruden kalde, iførte mig mit Ornat, satte mig i min Lænestol, de to Forlovede grænseløs undseelige foran mig. Saa gjorde jeg dem nogle faa Samvittighedsspørgsmaal og lod dem give mig Haanden derpaa, derefter luskede de ud af min Dør, han et langt Stykke foran hende, og over i Kirken. Nu lod jeg ringe tredie Gang. Der var over 300 Grønlændere forsamlede og saa jeg lille bitte Dansker alene imel-

lem dem. De sang vældigt og smukt. Saa gik jeg paa Prædikestolen og holdt min Prædiken. Saa kom Turen til Bryllupsfolkene. De sad ikke engang sammen i Kirken, og efter Haandspaalægning, Velsignelsen og Salmesang gik de atter hver for sig fra Kirke, som om de slet ikke havde noget at gøre med hinanden, meget undseelige og slukørede. Hun var iført sin nationale Dragt, hvide broderede Skindstøvler og broderede Renskindsbuxer, han derimod i en gammel graa europæisk Trøje med Ankerknapper og blaa Klædesbuxer. Det var første Gang, jeg har forenet i Kirkens Navn.

Efter Middag gik jeg tilfjelds for at se om Havet saa modtageligt ud for mig til Dagen efter, saa syslede jeg med de mange Sager, jeg maa føre med: Dokumenter og Kirkebøger og Skolebøger, Tavler, Grifler, Klædningsstykker og fuldt Ornat, Brændevin og Beskøjter og Ærter og Gryn og Kaffe og The og Smør og Kød og Sukker og Gryder og Pander og Brænde og Lampe og Olie og Øxe og Rejsetelt og Sovepose og lidt Dyner og min nye Skrabeindretning med dertil hørende Baller, samt meget andet fornødent til en Rejse i et øde, mennesketomt Land. Kl. 5 holdt jeg Aftenbøn med Grønlænderne og derefter bad Dagens Brudgom om Tilladelse til at der maatte danses i Proviantboden. — De danser mest engelsk Rigel [ɔ: Reel] med en utrolig Vivacitet; den ene afløser den anden med Violinen, som de fast alle forstaar at traktere. Det er nogle interessante Ansigter,

især Mændenes; oplivede ved Dansens og Musikens Kraft faar de et ganske ejendommeligt Præg. De danser uhyre lidenskabeligt, Pigernes besynderlige brogede Dragt, deres kulsorte Haar friseret à la chinoise, omviklet med røde Baand, gør at det hele bliver et højst originalt fremmedartet Syn. De havde ingen anden Beværtning end koldt Vand i en Skindpose, men var inderlig glade. En Lampe med to Blus kastede et klart Skin over det hele. De have alle, baade Mænd og Kvinder, meget smaa, fint dannede Hænder og Fødder. En skotsk Nationalsang fra det sidst havarerede engelske Skib var allerede bragt i Violinen som Dans og hele Koret faldt syngende ind, melodisk smukt. Denne Melodi spiller for Øjeblikket samme Rolle som Polkaen „Nummer Tre" engang i Kjøbenhavn. Dog jeg maa standse her, Klokken er over Midnat! — Barkassen, Koloniens største Fartøj, med to Master ligger sejlklar, og mine 6 Grønlændere gaar og kigger efter det første Blaf fra Norden eller Østen.

Tirsdag 10. Septbr. Om Morgenen Kl. $5^1/_2$ kom min Styrmand og vækkede mig: vi maatte nu afsted, der var lidt Vind. Jeg ilede med at gøre mig færdig. Alle Grønlænderne stod omkring Havnen og opad Fjeldene, Dannebrog blev hejset paa Flagspillet, ligesaa paa mit Fartøj. Vi roede ud gennem Fjorden ved Pararsuk og et godt Stykke, inden vi kunde fange en Smule Vind fra Land. Jeg koster Folkene paa Missionskollegiets Regning. Om Formiddagen lod jeg dem koge Kaffe forude paa en

stor flad Sten. Jeg havde Komfur med. Kl. 6 kogte de Renkød, Flæsk og grove Byggryn til en Suppe, som ogsaa smagte mig fortræffeligt.

Det var dunkel Skumring, da vi Kl. 7 kastede Anker. Folkene slæbte vore mange Sager i Land, vor Baad laa i et smalt Stræde mellem Klippeøer. Mit Telt blev rejst, min Sovepose udfoldet paa Mosset, Lampen blev tændt, og jeg redte mit Leje i den ene Ende af Teltet; 4 Grønlændere, ogsaa svøbte i Skind, i den anden. Jeg sov trygt og roligt.

Onsdag 11. Septbr. Grønlænderne vækkede mig tidligt. Jeg havde den ikke lille Sorg, at Kæden eller Fjederen i mit Uhr ved Midnat var sprungen, og hvad Klokken var, kunde vi kun nu erfare af Solens Standpunkt. Det var klart Solskin, næsten stille, og vi roede derfor. Jeg opslog min Rejsepult paa mit Skød og skriver disse Linier, skøndt Aarernes Slag støder lidt. Vi fiskede et dygtigt Stykke Flydetømmer, bekvemt til vort Kogeri. Jeg ligger paa tvers i Baaden og kigger paa Fjeldkysten, alle Bjærgenes Toppe er bedækkede med Sne. Sila (ɔ: Vejret) forandrede sit milde Aasyn, Vinden blev tidlig paa Eftermiddagen stik imod, og vi søgte Havn.

Torsdag 12. Septbr. Et Par smaa Mil slap vi frem, da vi overfaldtes af en Sydvest-Storm. Jeg ligger nu udstrakt paa Jorden i mit Telt og skriver dette, afsondret fra hele den øvrige Verden, tvungen til i Taalmod maaske at vente i flere Dage paa bedre Vind. De fem Grønlændere sidder lidt fra

mig, én læser for i en gudelig Bog og jeg lytter med Pennen i Haanden til hans Udtale og til deres Smaasnak, den sjette koger Renkød i en Klipperevne i Læ for Vinden. — Jeg har gjort mig en Tur omkring paa Øen. Jeg nød en god Del Blaabær, hvoraf der er en uhyre Mængde. Her er Ruiner af gamle Hedningegrave. Jeg skulde vel egenlig være en Smule modfalden, thi med hver Dag der gaar, rykker Vinteren nærmere, men det vil jeg ikke, altsaa i Guds Navn frejdigt Mod, *Carl Janssen!* Vi gaar til Døden, hvor vi gaar; vi gaar til Himlen, hvor vi gaar!

Stormen tog til med forfærdelig Kraft. Lampen maatte vi renoncere paa, da Vinden peb gennem Teltet. Efter en kort, urolig Søvn vaagnede jeg i Bælgmørke. Havet brølede frygteligt, Regnen piskede paa Teltets udspilede Sejldug, og hver Gang Stormen ruskede det, vædede de kolde Stænk mit kære lille Ansigt. Forresten tog jeg ingen Skade; hvad der mest trykkede mig, var Heden i min Sovepose, kun mit Ansigt tittede frem for at faa frisk Luft, hvoraf der, skøndt de sovende Grønlændere, var Overflødighed. Det forekom mig, som om Teltet hvert Øjeblik maatte flyve bort, og dog blev det staaende, men jeg laa dér i den frygtelige Larm i den lange mørke Nat og bødede for mine Synder.

Endelig brød Morgenen frem, men Stormen syntes at tage til. Regnen ophørte og Solen skinnede, men Havets Skum, som bares gennem Luften, gennemblødte vort usle Hus. Vandet havde listet

sig ind i min Pult og fordærvet en Del af mine Papirer. Var disse Embedsrejser ikke i Guds Tjeneste, skulde man tro, at Fanden havde skabt dem. Jeg krøb omkring paa Fjeldene med en af Grønlænderne paa alle fire; det var fast umuligt at staa oprejst, og fra Øens højeste Punkt betragtede vi de rasende Elementer. Et Isfjeld gik sin rolige Gang henover det fraadende Hav. Det er ikke tænkeligt at forlade vort luftige Fængsel, og jeg saa atter en uhyggelig Nat i Møde. Jeg er hovedfortumlet af Stormens Trommen paa Teltet og Havets Brøl. Hvis jeg vender lykkelig hjem, hvor vil jeg da ikke sætte Pris paa min venlige Stue, min gode Seng og mange andre Behageligheder! Stormen tog stadig til i Vælde mod Natten, Regnen strømmede ned over os, og jeg redte mit snurrige Leje med al Omhyggelighed og Forsigtighed. Folkene kom ogsaa tilleje, vi havde atter ingen Lampe. Jeg bad dem synge en Salme, og de sang i den bælgmørke, stormfulde Aften, medens jeg nynnede Melodien med dem, og saa faldt jeg i Søvn.

— — Dagen brød frem uden Forandring, men Solen skrider stolt og mild frem paa Himlen. Atter iler jeg ud paa Fjeldene, søgende efter Reder med Edderdun, Mineralier og Bær og Cokleare. I Ly af en Fjeldvæg kastede jeg mig paa Mosset, der var saa lunt som midt om Sommeren, Havet laa dybt nede under mig. — Jeg maa have ligget længe fortabt i det dejlige Syn, thi pludselig saa jeg mine 6 Grønlændere støve om paa Øen fra

det ene Fjeld til det andet nede under mig, og jeg hørte dem raabe „Pellese — à!“ De havde frygtet for at jeg var faldet ned, da de ikke saa længe havde set mig. Medens jeg var borte, havde de med Kridt tegnet et Dambræt paa Kistelaaget og skaaret runde og firkantede Brikker, to spillede og de andre lo og snakkede om Spillet. En af dem, som de kalder *Innungej*, men som er døbt *Adam*, er et Pudsmenneske, som imiterer den engelske Styrmand, der nylig var i Holsteinborg; han kan en Del engelske Ord, som han placerer ret komisk og uventet og som morer de andre uhyre. Han bestiller forresten aldrig noget, hverken fanger eller fisker, men lever som Snyltegæst, er daarlig klædt, svøber sig om Natten i de andres Skind og giver en Vits derfor. Han havde solgt sit dejlige lange Haar til Englænderne for Brændevin og var nu vanzirende klippet. Han skal engang fra et Skjul have skudt en af Hundene for en forbifarende Slæde, paa hvis Styrer han var vred; om han havde ment denne selv véd ingen. Mig forekommer Fyren meget godmodig. Hans Spøg gaar mest ud over *Aklak*, der er Selskabets Tossehoved, der hver Gang ler med af fuld Hals. Han er flittig og stræbsom, men har en slet og doven Kone.

— Jeg spiste Suppe, Renkød og Flæsk til Middag og gav mig saa i Arbejde med en grønlandsk Brudetale, som jeg ikke havde fuldendt hjemme. Søndag 15. Septbr. var det ganske stille og Solskin, og vi roede derfor tidlig bort, en kummerlig

Maade at komme frem paa med saa stor en Barkasse, vi sukkede efter gunstig Vind. Ved Middagstid begyndte en let Norden at kruse Havet, og dens brede Vingeslag paa vore Sejl blev immer lettere og muntrere. Jeg laa paatvers i Baaden og lod Øjet glide hen over mit uhyre Præstedømme og spejdede med min Kikkert ind i dette underlige, mystiske Land. — Endelig begyndte Solen at dale. Inde fra Fastlandet hørte vi i Skumringen et Signalskud, mine Folk raabte glade „Innuk"! (Menneske) og da jeg affyrede min Bøsse, lød kort efter atter et Skud fra Fjeldene, Tanken om Medmennesker glædede os i denne store øde Natur. Vi fandt en god Havn, tændte et dygtigt Blus paa Fjeldet til at koge ved og opslog vort Telt. Stjernerne tindrede, de stolteste Nordlys bølgede paa Himlen og spejlede sig i Havet; længe stod jeg og betragtede dem og talte med mine Grønlændere, som fortalte mig, at Hedningerne antog Nordlysene for de Dødes Sjæle, der vandrede paa Himlen om Natten og spillede Bold med Hvalroshoveder. (Hedningernes Grave findes paa de høje Fjelde).

— — Om Morgenen var det blikstille. Nu og da afsløste jeg en af Folkene ved en Aare for Sundhedens Skyld. Da vi langsomt gled forbi en Bugt, kom flere Kajakker ud til os, — det var de Folk, der havde skudt — og de fortalte, at 5 Konebaades Besætning var lejret tæt ved. Jeg lod styre til Land og modtoges af to Kajakker og en Salut af Geværskud. Mænd, Koner og Børn stim-

lede til Stranden. Jeg blev ført til det største Telt og sat paa en Kiste, hvor jeg maatte nyde lidt tørret Renkød, som jeg behændigt holdt i Munden og snittede et Stykke af med min Lommekniv. Jeg indrettede saa hastig som mulig en Gudstjeneste i dette Telt og døbte et Par Børn, hvorpaa jeg ilede i Baaden, da en Nordenvind begyndte at lufte, tilraabte dem alle fra Baaden mit „inuvdluarite“! og medens jeg gled ud i Havet, stod jeg i Baaden og talte 110 Geværskud; ærgrende mig over det gode Krudt, som blev spildt til min Ære, hejsede jeg mit Splitflag og affyrede mine to Skud til Tak.

Endelig om Aftenen naaede jeg træt og mødig til Kangamiut, hvor jeg blev modtaget af en dansk Mand. Jeg havde gjort en meget uheldig Rejse: 7 Dage fra Holsteinborg til Kangamiut. Jeg modtoges af en vidtløftig Geværild af Grønlænderne, som her have et ægte nationalt Præg, da de leve ganske isolerede fra Europæerne med Undtagelse af Assistenten Hr. *Kreutzmann*, en flink simpel Mand, der er grønlandsk gift og lader sine 11 Børn være og blive Grønlændere. Jeg var saa træt af Soveposen, Teltet og Baaden, at jeg følte en høj Grad af Velvære ved at befinde mig i hans simple, men propre og lune Stue og sov saa delikat som nogensinde før.

— — Hele Dagen skulde anvendes i Kirkens Tjeneste, alle Arbejder hvilede, al Jagt og Fiskeri var ophørt, Dannebrog vajede. Et Par andre af Handelens danske Folk var tilstede, derfor be-

gyndtes med dansk Skriftemaal, Prædiken og Altergang, derefter grønlandsk. Grønlænderne myldrede til den improviserede Kirke, der ikke kunde rumme dem, skøndt de var stablede ovenpaa hinanden, mange sad paa Hug paa Gulvet, andre paa Tønder op paa Loftet, de stod tæt stuvede udaf den aabne Dør og ved Vinduerne, hver med sin Salmebog. Kirken var et Pakhus, et gammelt Chatol behængt med Lærred var Alteret, hvorpaa brændte to almindelige Tællelys i forhen pletterede Stager uden Piber; engang imellem snød Kateketen Lysene med Fingrene. Foran dette Alter var en Fjæl lagt over fire Fjerdinger, og mod denne Fjæl bøjede Kommunikanterne deres Knæ, medens de modtog Sakramentet, de fleste af dem skælvede og bævede over hele Legemet af hellig Ærefrygt — uden at agte paa de store Bundter af Tørfisk og Renskind, der laa paa begge Sider af Alteret. Derefter døbte jeg nogle Børn, *Kreutzmanns* Datter bar en af dem, hun var den mest pyntede Grønlænderinde, jeg endnu har set, og var ret fin og net; hendes Kostume kunde have været en smuk Maskeradedragt, dersom disse skønt broderede Buxer og Særken, som viser sig rundt om Hofterne, ikke forhindrede det.

Efter et hastigt Middagsmaaltid mellem *Kreutzmann* og mig alene (Familien spiser Sælhundekød i de ydre Gemakker), maatte jeg atter i Kjolen for at vie flere Par Forlovede. Enhver Gudstjeneste varer meget længe, da Grønlændernes Salmesang er ubegribelig vidtløftig. Fra den tidlige Morgen

til Aften havde jeg staaet paa mine Bene og efter nogle Besøg om i Teltene, hvor Lamperne lyste inde bag de transparente Forhæng, da de uden mindste Sammensyninger bestod af en Mavehinde af Kreporkaken (en Art Hvalfisk), og efter at den pyntede Jomfru *Kreutzmann* havde trukket mine Støvler af, sank jeg hen paa Brixen i en kvægende Søvn.

Den 18. Septbr. Kl. 11 kunde jeg atter hejse Sejl for en strygende Nordenvind. Det var klart Solskin paa *Christian Godtvejrs* Fødselsdag[1]), men Vinden blev stivere og stivere og Barkassen løb en rivende Fart, der blev ret farlig i den betydedelige Mængde Drivis vi mødte, og vi maatte hvert Øjeblik dreje af for Isstykkerne. Jeg ligger rolig i Baaden i Sorg og i Glæde, men tilsidst blev det os for galt, og heldigvis kunde vi benytte en Fjord, der bag om nogle Mil længere førte til Kolonien Sukkertoppen. Nu blev det en Magssejlads mellem de høje Fjelde; paa Nordsiden de største aldrig optøede Ismarker, jeg endnu aldrig har været saa nær; fra Toppen ned mellem Klipperne staar Iskolossen ud i Vandet, undertiden styrter Stykker af den ned og svømmer bort som mindre Isbjærge, blaa som en Farve mellem Forglemmigej og Viol. De store Isbjærge som sejler paa Havet fabrikeres i et fjernt Værksted, som vi Gud være lovet ikke kender.

Kl. 4 naaede jeg lykkelig Sukkertoppen. Man saa os komme, og der blev en Raaben og Leben

1) Kongen (Christian VIII) var født 18. Septbr.

og Sammenstimlen og Skyden fra alle Sider — og saa var det ikke andet end en forfrossen, mager og halvforknyt Smule Præst. De gættede strax hvem det var, disse gode Innuit,[1]) som nu jublede ved min Ankomst, de har jo kun Præst et Par Dage hele Aaret. Tætte Klynger af enhver Alder stod om Landingsstedet med Købmanden, Assistenten, Tømrermester *Bart* og Kateketen i Spidsen for at byde Hans Velværdighed Velkommen. Jeg blev ført til Købmand *Billmanns* Hus, og hele Sværmen følger efter; man havde ikke længer ventet mig. I en rød Sofa nød jeg nu adskillige Livets Goder, gik derefter fulgt af hele Sværmen til Kateketens Hus, meget stort efter *Graah's*[2]) Invention, indvendig med Fjælle og Vindovn. Her sad den gamle Mand i den ene Ende ret som en Patriark i Spidsen for en talrig Familie, Stuen er delt i fire Baase med Brixe, og flere af hans gifte Sønner boede hos ham med en Flok Unger hver, en Del fulgte ind med mig, saa at der var en Pokkers Hoben Mennesker. Jeg aftalte det kirkelige Væsen med ham til næste Dag, og hos Købmanden slukkede jeg snart Lampen, og ved Nordlysets Skin sank jeg træt ned i en uhyre Mængde Dyner.

— Morgenen efter kom Kateketen og saa lod jeg — ikke ringe, men blæse; thi i Stedet for Kirkeklokke har man her et gammelt hullet og bulet Valdhorn; det skal forestille, at der blæses en Salmemelodi, men det lyder som naar de i Aarhus tuder Kvæget sammen. Der skulde blæses

1) Flertal af Inuk, Menneske.
2) Den bekjendte Grønlandsfarer Kaptajn Wilhelm August Graah (1793—1863).

tre Gange, men jeg fandt at det kunde være nok med én Gang af den Musik. Kirke haves heller ikke, men i den lave, temmelig rummelige Skolestue er indrettet en Art Prædikestol. Huset var overfyldt af Mennesker, saa at jeg havde vanskeligt at komme igennem Massen. Derefter havde jeg Barnedaab. Til en Moder, som bar sit eget Barn, sagde jeg: „nâlungiârsúp attiksà taïgiuk"! (nævn Barnets Navn!) „Naluvarà", (jeg véd det ikke), svarede hun. „Ja, vil ikke Du, saa vil A", tænkte jeg, og nævnte Navnet.

Om Aftenen var jeg et Øjeblik nede at se paa Grønlænderne danse under aaben Himmel paa den nøgne Jord uden anden Belysning end Maanens og Nordlysenes Skin, og senere informerede jeg Madammen i at lægge Patience, spillede Whist, spiste, drak, og næste Dag var bestemt til de grønlandske Bryllupper. 20. Septbr. holdt jeg dansk Gudstjeneste. Menigheden bestod af *Billmann* og Kone, Assistent *Ager* med Kone og Søster, *Bart*, en Bødker, en Tømmermand og en Baadsmand. Salmesangen kummerlig.

Lørdag 21. Septbr. Der var en af Elskerne, der havde ondt ved at faa sig en Brud, fordi hans Moder var en slem arrig gammel Kone, som jo bliver i Huset; han havde tidligere friet til *Agers* [1]) Barnepige, men hun gemte sig paa Loftet bag Dynerne. Saa gik Kateketen og en gammel Mand fra Hus til Hus og bejlede for Fyren, men forgæves; tilsidst lod Barnepigen sig dog finde ved at lade

[1]) Henning Ager, f. 1807. Kolonibestyrer 1832 ved Godhavn, hvor han døde 1850.

en Haand stikke frem af Dynerne, og saa kom de ind til mig. Jeg lod dem give mig Haanden paa, at de vil have hinanden, for at de ikke under Vielsen skal gøre Knuder. Da jeg gik til Kirken, traf jeg Bruden endnu staaende og lude med Hovedet i en Krog paa *Agers* Trappe, og jeg tog hende da ved Haanden og førte hende ind til Fyren. Det er en flink og dygtig Grønlænder, hun faar, og den gamle arrige Kone vandrer vel snart til den anden Verden.

— — En Grønlænder, som paa Renjagten havde været dybt inde i Landet, havde noget over 50 Mil op ad Fjorden Kangerdlugssuak[1]) ikke langt fra den faste Isblink, fundet Ruiner af ikke-grønlandske Huse og en Sten med Runer, som han med en Sværte af Krudt og Vand havde afskrevet saaledes:

der stod i samme Orden paa Stenen. De havde opslaaet deres Telt dér paa Stedet, men om Natten, efterat han havde taget Afskriften, havde han under Jorden hørt en dejlig Musik. Dagen efter flygtede de derfor alle bort uden at undersøge Stedet videre.

Søndag Morgen 22. September tog jeg Afsked fra disse Mennesker, med hvem jeg havde levet et

[1]) Kangerdlugssuak, søndre Strømfjord, er næppe mere end 25 Mile lang.

Par interessante Dage. Vi listede os nogle Mil afsted, men Vinden blev svagere og svagere, vi roede os frem til Aften og søgte da Havn paa en øde Ø. — Jeg støvede om paa Øen for at røre Benene. Her var mange Ruiner af hedenske Huse og Grave, og de kridhvide Dødningehoveder tittede uhyggeligt frem af Stendysserne, hvor jeg vendte mine Skridt oppe paa Fjeldene. Her voxede ogsaa de største Bær, jeg endnu har set hertillands; næsten saa store som Vindruer hang de som Espalier i Myriader ned ad Fjeldene og kunde næsten virkeliggøre Landets gamle Navn: Vinland.

— Tirsdag Formiddag naaede vi Kangamiut og modtoges af *Kreutzmann* paa Strandbredden.

Onsdag Morgen vækkede han mig tidlig og sagde: „Nu maa Du afsted. Den gunstige Sydost staar til Aften, maaske kan Du naa til Itivdlek, det er en Snes Mil paa en Dag“. Han raabte efter mig i Baaden: „Til Foraaret ses vi igen“! Ja, der er otte Maaneder til, tænkte jeg, og en grønlandsk Vinter, og saa foer vi afsted ind mellem de høje Fjelde. Vi nærmede os det frygtede Farvand, kaldet „Grundene“[1]), en Strækning af mange Miles Længde, hvor det store vilde Hav staar lige ind mod Kysten. Overfaldes man paa denne Strækning af Sydostsø, er man fast uden Redning forloren, og jeg priste *Kreutzmanns* 36-aarige Erfaring, tilbagelagde de farlige Grunde og kom atter ind mellem Øerne. Kl. 11 laa vi i Havnen ved Itivdlek, en stor Ø, hvor der boede en Hoben Grønlændere[2]). —

1) Se Kortet.

2) Itivdlek betyder et Overbæringssted for Kajakkerne.

Torsdag maatte jeg atter herut af Posen. Alle D'hrr Itivdlekere med Koner og Børn var paa Benene, deres Bøsser knaldede og jeg foer afsted. Dette Leben er en underlig Kontrast fra det Liv, jeg førte i Kjøbenhavn. Landet saa mere og mere vinterligt ud, alt som vi sejlede nordpaa; alt var bedækket med Sne, de høje Fjelde fra Toppen til Foden blændende hvide; midt i denne øde ligklædte Natur saa vi paa et fremragende Fjeld ved Omenarsuk en 50 Grønlændere staa og betragte vor Sejlads — det er dejligt at se Mennesker, hvor alt synes uddødt blandt Is og Sne. Solen stod endnu højt paa Himlen, og jeg kommanderede derfor: „Nunamut"! (til Land). Ogsaa her var en Kateket, en Broder til min gamle *Makri*. De boede endnu i Teltene, men var i Færd med at restaurere deres Vinterpelse. Jeg traf her vistnok den raskeste Jomfru i hele Landet, hun havde fældet 38 Rensdyr i denne Sommer, vistnok den besværligste Jagt som tænkes kan, men hun havde ogsaa et Par fortrinlige raske, stærke Ben. Hun havde et spædt Barn paa Skødet og da jeg saa det røde jomfruelige Baand om hendes Haartot, saa spurgte jeg, hvis det var. Barnets Moder var død, og hun havde rask væk taget det til sig. Gud maa vide hvormed hun opføder det. Kateketens skidne, enøjede Frue bildte sig ind at kunne Dansk og brækkede frygteligt derpaa, og jeg bilder mig dog ind, at det var værre end naar jeg brækker paa det Grønlandske.

Jeg gik snart igen under Sejl, og om Eftermiddagen Kl. 4 naaede jeg lykkelig Holsteinborg og

sprang i Land med et inderlig taknemligt Sind imod Gud, der havde ført mig uskadt gennem Storm og Bølger og Is tilbage til mit Hjem. Man havde holdt Udkig fra Fjeldene efter mig, alle var samlede paa Stranden, Flaget hejset, Skuddene dundrede; *Makri* havde i en Hast faaet lagt i Kakkelovnen i mine vadskede og pudsede Stuer, og med Henrykkelse kastede jeg mig træt og forfrossen i min Lænestol med Søster *Louises* Slængpuder og den lille Emmahynde. Men paa Købmandens Bord dampede en dejlig Steg med den sidste Salat fra Drivhuset og en Flaske Vin dertil. —

Det var ganske Vinter her, alt var bedækket med Sne, som knirkede under Fødderne. Om Lørdagen ægteviede jeg et Par Grønlændere, en ikke meget behagelig Bestilling, da det lod til at Bruden højst nødig vilde, skøndt hun var sex Aar ældre end Fyren, Kateketens Søn fra Itivdlek, en udsvævende Krabat, som Faderen ønskede gift. Da jeg gik til Kirke, stod hun endnu og dvælede nede mellem Grønlænderhusene; jeg gik derfor ned til hende og sagde, at vi ingenlunde vilde tvinge hende, og at hun godt kunde blive fri, men min gamle Kateket sagde, at det kun var Forstillelse og at hun nok vilde. Saa fulgte hun med, og da jeg efter Salmesangen vendte mig om ved Alteret, sad hun med Hænderne for Øjnene og de Omkringsiddende puffede hende i Ryggen og i Siderne, indtil Kateketen førte hende hen til Brudgommen, der stod meget forknyt og undselig for mig. Da han hørte Ritualets alvorsfulde Ord, skælvede han som en

Feberpatient, saa viede jeg dem da, — Gud maa vide, hvor lykkeligt *deres* Ægteskab vil blive.

— — Jeg har havt mange Visitter, siden jeg er vendt tilbage fra min Rejse, de fleste for at faa Salmebøger, A B C'er og Lærebøger osv., de fleste paa Kredit, og jeg borger dem glat væk af Missionskollegiets Bøger. Jeg skriver blot deres Navn og Opholdssted i en Bog. Dette med Navnene er ikke saa ligefremt, thi ikke faa af dem vide slet ikke hvad de hedder, og saa maa jeg sidde og rode i Kirkebøger og Designationer og gætte mig til, hvem den og den muligen kan være.

— — 5 Oktbr. Vi have endnu 12 Timers Dagslys, i Dag kunde jeg endnu se at skrive Kl. $5^1/_2$. Ak, mit dejlige Guldur, som saaledes maatte segne i en altfor tidlig Død; nu tager jeg tiltakke med et gammelt Sejrværk paa Væggen og hejser det op hver Aften, det maa hænge skævt for at kunne gaa; forresten ringes paa Pladsen fire Gange om Dagen for Arbejderne efter Købmandens Værk. Ebbe og Flod er ogsaa en god Tidsmaaler.

— — Jeg var i Aftenbøn i Skolehuset for første Gang, der er nu for mørkt i Kirken; Sangens Magtfylde var næsten forfærdende i den lave Stue, og jeg kunde tydelig høre Kvindernes Sopraner. De have de spæde Børn med paa Ryggen, — det ser meget kunstigt ud, naar de under Sangen eller Bønnen løfter den skrigende Unge ud af Posen, idet de med den ene Arm holder Barnet højt i Luften, inden de bringer det til Brystet; andre bukker sig forover og lader Barnet glide ud paa

Hovedet ned i de mødrene Hænder. En saadan Pels til at bære Børn i er forresten, saalænge den er ny, som oftest et pragtfuldt Stykke med vidtløftige smukke Udsyninger, nydeligt broderet er især en lille Svands, som sirligt hænger ned over Madammens Bagdel.

— — Søndag 6. Oktbr. Det yndigste Vintervejr, ret en saadan Dag paa hvilken de pyntede Kjøbenhavnerinder i deres Vinterpelse myldrer ud ad Bredgade. Det har vistnok frosset 10 Gr. i Nat, ingen Vind rører sig. — — Det er et mærkværdigt Sprog dettehersens! Her er danske Mænd, som har levet her i 20 Aar og de véd Gudsbar ingen Ting af dette Tungemaal; i andre Sprog lærer man dog at udtrykke sig i faa Aar.

— — Jeg vandrede ensom ud i Landet, jeg kom til den anden store Indsø. Min sorte Hund og jeg betroede os til Isen og kom vel over den lange Sø. Skøndt der var saa smukt, saa uendelig roligt, ilede jeg dog atter hurtig bort, thi netop denne dybe Fred fremkalder lettest en vis Længsel og Vemod og andre sygelige Sindsstemninger, som jo duer til intet — jeg ilede hjem og arbejdede løs i Sprogets Affixer og Suffixer. Frosten knuger nu og da ikke saa lidt i mit Bjelkehus.

— — En uhyre Mængde Sne er langsomt dalet ned fra Himlen hele Dagen. En gammel Behændighedsgrønlænder har sat mine dobbelte Vinduer i inde i de to Værelser og tilkittet aldeles, saa at kun en lille Trækrude er tilgængelig, nu ser her saa lunt og hyggeligt ud; jeg lod hans Plejesøn

og dennes Kone kalde for at de kunde nyde en Skaal Kaffe med ham, hvilket rigtignok gamle *Makri* tog ilde op, da det at drikke Kaffe hos Præsten skal være en Ære, som hidindtil kun er tilfaldet hende og Kateketens Familie Juledag.

— 12. Oktbr. Mit første Besøg i Dag var en lille Dreng med en Haandfuld Sælhundesener til at sy med, han vilde saa gerne have et Par Beskøjter derfor; det andet Besøg var en Grønlænder som nu kom roende 6 Mil borte fra i sin Kajak, da han igaar havde hugget sig en Kniv ind i Knæet; den tredie var en lille Pige, som fik $^1/_2$ Pd. Kaffebønner for et Renkalveskind. En ung Grønlænder, der var ude i sin Kajak efter Hellefisk, fik en Kerkak paa Krogen, en Fisk af et højst mærkværdigt Udseende, den var næsten to Alen lang og kaldes af Europæerne: Søkatten. Købmanden købte den for 24 Sk. og en Snaps; han sender den i Saltlage til Musæet i Kjøbenhavn. Underkateketen kom mit Vindu forbi med en fældet Ren; paa Hovedet bar han hele Forkroppen som en uhyre Hjælm, over Skuldre og Ryg Køllerne og Huden; hvilket Slid med en saadan Byrde at færdes paa Fjeldet! Han er paa min Alder, men et Hoved mindre og med smaa bitte Hænder og Fødder, hans Hovedhaar var tre Kvarter langt. Han saa uhyre udaset ud, da han satte sig udenfor mit Hus for at fortælle Jagtens Hændelser til en Kres af Mænd, som strax samlede sig om ham, — i Kresen stod en ung Mand af et ganske andet Udseende end de andre, opmærksomt lyttende til

og fra hvem de andre holdt sig i en lille Afstand, det var Stedets Præst, *Carl Emil Janssen.* Da vi kort efter samledes til Aftenbøn, var den udmattede Jæger i Forsamlingen.

— — 14. Oktbr. Tidlig om Morgenen saaes 4 Mand vandre ud fra Kolonien Holsteinborg østerpaa, de var alle udstyrede med Bøsser, Jagttasker, Krudthorn og Proviant, de var klædt i Pelsværk. Det frøs kun en enkelt Grad, der var falden ny Sne om Natten, men ikke nok til Skier eller til Hundeslædefart. Disse fire Mænd var Hvalfangeren *Hayen,* Assistent *Myhre*, Præsten *Janssen* og Stedets indfødte Kateket. Det var en lang besværlig Vandring gennem Sneen og over lavere Fjelde, og inden vi naaede den uhyre Stenkolos, som vi havde bestemt for vor Jagt, var *Myhre* træt, vendte om og gik hjem. Vi andre tre arbejdede os højere og højere op mod Himlen paa Kryds og Tvers, snart paa Knæerne, snart paa alle Fire, snart glidende, springende, vadende i dyb Sne, eller balancerende henad en skarp Fjeldryg. Paa Snefladen nede i Dybet kunde vi skimte *Myhre* som en lille sort Flue bevæge sig hjemad. Vor dygtige Vejviser, Grønlænderen, førte os helt op over Toppen ned paa hin Side, hvor en hel ny Fjeldverden udbredte sig for vort Syn og ad en højst interessant Vej tilbage til Holsteinborg, da Mørket begyndte at falde paa. Jagtens Udbytte var temmelig ubetydeligt. — —

Onsdag 16. Oktbr. I sex Timer har jeg i Dag siddet i Skolen og examineret de smaa Grønlæn-

dere i deres Lærebog, Bibelhistorie, Læsning i det nye Testamente, i Regning og gennemset deres Skrivebøger. Da jeg om Aftenen satte mig til Ro ved mit Chatol og Ilden brændte venlig i Ovnen og Lampen lyste klart over mit Arbejde, kom Kateketen og sagde, at en Grønlænder var i Færd med at dø. Jeg fulgte ham saa ud i den mørke Aften til Sorgens Hus, der saa ud som en Snedynge. Lampen lyste ud gennem den klare Hinde af sammensyede Tarme, jeg hørte den Syges Klager ud i Aftenen, og et Øjeblik følte jeg mig saa ene i denne store øde, snebedækkede Natur; dog hurtig sprang jeg ned i det mørke Hul, som dannede den første Indgang, saa krøb jeg sammenbøjet videre gennem den lange mørke Jordgang og traadte paa Hundene, som pibende og knurrende foer i Vejret. Paa min gamle Følgesvends Raab aabnedes Lemmen, saa et svagt Lys gjorde mig det nemmere at krybe ind. Den Syge var en Dreng paa 14 Aar, han havde fantaseret stærkt, men kendte mig strax og spurgte mig om det virkelig var sandt, at han skulde dø. Hans Hoved var opsvulmet og smertefuldt, og han led af Opkastelser og Sting i Siden. Foran ham paa Brixen sad den næsten aldeles nøgne Fader og viftede den Syge med et Stykke Skind; han saa besynderlig ud i Lampens Skær med det lange sorte Haar ned over de brune Skuldre og Bryst. Han trøstede Drengen med, at nu var Pellese kommen for at hjælpe ham. Jeg arme Stymper, hvad skulde jeg gøre? Jeg ilede til mit Hus og vendte tilbage med Hofmannsdraaber

og lod dem bade hans Pande med Eddike og Vand, ilede atter hjem og lavede spansk Flueplaster og kølende Drikke og krøb saa atter ind i den mørke lave Hulvej. Kl. 12 gik jeg atter derned. Et ungt Fruentimmer sad og læste højt i en Bønnebog, en Del fremmede Kvinder sad og stod rundt om i Hulen, Faderen sad uforandret, Moderen og de andre Børn laa som en Bylt skiddent Tøj tause i en Krog paa Brixen. Han kendte mig endnu, sagde: „Pellese“! og klagede over at have læst saa daarligt i Skolen, men forsikrede, at han ikke glemte den Herre Jesus. Om Natten døde han. Det var et haardt og trist Vejr, Storm og tykt Snefog, da jeg forlod Hytten og gik op til mit lille, rolige Hus.

— — Hele Davis-Strædet er fuldt af Is, dels Isfjelde, der kommer drivende østfra, omkring fra Statenhuk og lejrer sig som frygtelige Barrierer langs vore øde Kyster for ligesom end mere at afsondre os fra hele den øvrige Verden. Det er ogsaa det, der skal bringe os Hvalfisk. Jeg maa derfor i vore smaa Selskaber klinke og drikke paa en rigtig stræng Vinter, hvilket jeg kun gør med en stille Gysen og kun for Grønlændernes Skyld. Der indtræder nemlig gerne hver Vinter for disse en formelig Sulteperiode; thi en Hovedfejl hos ikke faa af disse Naturmennesker er Dovenskab og Letsindighed. I Sommerens blide Dage samler de en Del Fisk og Renkød, som de tørrer i Solen, men allerede længe før Vinter har jeg observeret, at de æde af alle Kræfter af dette indsamlede Forraad. I store Klynger staar de hele Dage og pas-

siarer med Tobakspiben i Munden, i Stedet for at gaa tilsøs og søge hver Dags Fornødenhed. Naar saa Sulteperioden indtræder, søger de Hjælp hos de Danske, som de i deres Barnlighed troer alle er Rigmænd, der frit kan disponere over alle de oplagte Varer og Levnedsmidler. Det er en uhyggelig Tanke, at vide sig omringet af flere hundrede forsultne Mennesker, og hvor misligt for Præsten, der prædiker Barmhjærtighed og Godgørenhed, at afvise de Bedende, og hvor umuligt paa den anden Side at hjælpe saa mange! Fanges derimod Hvaler, da kendes ingen Nød, da blot et eneste saadant Dyrs Kød og Mattak (Hud) indeholder uhyre Provisioner. Blandt hæderlige Undtagelser er f. Ex. de Familier, som jeg har omtalt at være rejste til Kangarsuk og andre Steder for Sælfangstens Skyld; det er dem, der ved deres gode Exempel og ved deres Børns Opdragelse skal berede Vejen for en mere ordnet og civiliseret Tilstand for Nationen i det hele. —

— — Kl. $2^1/_2$ indfinder Kateketen sig, med hvem jeg beskæftiger mig en Times Tid — og saa ud paa Skierne, rask fremad, hen over de lange frosne Indsøer. Det var ganske stille, saa at de 12 Graders Kulde kun lidt generede mig, Luften var saa ren, ikke en Plet at se paa Himlen, Dagen svandt hen og Fuldmaanen laa saa lys paa Ekkofjeldet, og jeg stod dér ganske ene midt paa det hvide Marmorgulv i denne store højtidelige Naturens Domkirke, hvis Stenvægge paa alle Sider omgav mig og syntes at naa lige op til den blaa Hvælving; der var saa

stille som i Graven. Jeg saa Sporene af en Flok Rensdyr, som var ilet over Søen, længere hen hørte jeg en Susen højt i Luften af en stor Ørns regelmæssige Vingeslag. Ved Enden af den tredie Sø vendte jeg, Kl. 6 var jeg i Aftenbøn, Kl. 7 drak jeg The, skrev og læste til Kl. 12 og saa tilsengs.

— — Jeg har i Dag faaet tre af mine Tørvestakke hjem ved Hjælp af den snurrige Ekvipage, en Hundeslæde. Det er det frieste Køretøj, jeg kan tænke mig, da der jo slet ingen Tømme findes, men det hele styres ved Kuskens Stemme og Pisken, hvis Snært er 10 Alen lang, ikke flettet, men skaaret ud af Sælhundeskind ved at skære rundt om Dyret. Hundene gaar omtrent lige saa langt forud for Slæden, hver med et net lille Bringeseletøj paa, forsynet med en Benring, hvorfra en lang Rem gaar hen til Slæden, hvor alle Hundenes Remme er forenede i en større Benring. Naar de alle trækker, gaar de tæt ved Siden af hinanden, ligegyldigt i hvilken Orden, aldrig ens, da de meget ofte springer over Ryggen paa hverandre. Henad Indsøerne er det den snildeste Fart man kan tænke sig. Der hører et ganske eget Haandelag til at slaa med den Pisk, jeg har forgæves søgt at svinge den, men Grønlænderne kan knipse afskyligt med den, thi Hundene piber ynkeligt, naar den rammer, ja de kan knipse hele Halen af. Nogle af Hundene er meget store og stærke med en uhyre tyk Pels, andre igen smaa og uanselige. Medens de jage Rensdyr, surrer de hele Ekvipa-

gen til en Steen, og giver Hundene Mundkurv paa, for at de ikke skal gnave Remmene over og løbe bort. Ved at banke med Pisken paa Slæden holder Kusken dem i Humør under Farten, og tabes Pisken, vilde det være umuligt at komme videre og alt komme i Uorden. Her er en rask lille Grønlænder, tolv Aar gammel, som har en Slæde i lille Format forspændt med tre Hunde, med den og en Riffel kører han ganske ene op mellem Fjeldene og er et Par Gange vendt tilbage med en Renkalv eller to, han er ogsaa flink i Skolen og roer godt i Kajak. Den Ting at se en Grønlænder i sin Kajak er mig det interessanteste Syn. Uden selv at have set det, kan man ikke forestille sig hvor handelig, hvor fin og spinkel, let og hurtig og lydløst dette lille Fartøj er[1]. — Forleden saa jeg flere komme hjem om Aftenen, de var roede nordpaa ind i Bredebugten, var dér gaaet i Land for at jage Rensdyr og bragte nu saa meget hjem, som Kajakken kunde bære. *Makri* kan altid sige mig, om en kommende Kajak har nogen Fangst eller ikke, hun kan se det paa Mandens Aareslag om han slæber noget bagefter sig eller ikke, med den mest levende Interesse taler hun derom og som hun alle de andre; Mændenes Fangst er deres et og alt, Genstanden for deres Samtaler og Underholdning, Stoffet til deres Madgryde og deres Kutdlek (Lampe), og hvad de ikke selv forbruger, afhænder de mod Kaffebønner og andre Delikatheder, som skaffer lidt Krydderi paa deres ens-

[1]) En vidtløftig Beskrivelse af Grønlændernes Færden i Kajak er forbigaaet.

formige Liv. Sælhundene alene er i Stand til at forskaffe dem alt, Føde og Klæder, Varme og Hus (Teltene), Belysning, Baade, Vandspande, Vinduer, Sytraad og Gud ved hvad. —

— — Stedets unge Grønlændere vender nu daglig hjem fra Jagten tilfjelds med et eller flere Rensdyr, enten paa Hovedet eller slæbende efter sig i Sneen eller i flyvende Fart paa Slæden. Jeg kan desværre ikke faa Tid til at være med dem, jeg vilde dog gerne se disse Dyr i deres Liv og Natur. Her i mit halve Embede, Holsteinborgs Misionariat, som hører til dette Steds Købmand, (Sukkertoppens Misionariat har en anden Købmand) er til Dato (Oktbr.) indhandlet lidt over 6000 Renskind fra den Tid Skibet forlod os, altsaa i 3 Maaneder, og Antallet af dette Misionariats Grønlændere udgør med Mænd, Koner og Børn kun 688 (i mit andet Misionariat 595). Hertil maa huskes, at alle, store og smaa, gaar klædt i Renskind og sove paa Renskind, et uhyre Forbrug, foruden de Tusinder Købmanden indhandler. I hvilke talløse Skarer maa disse Dyr da ikke findes! Og hvor gaadefuldt, at de kan leve i denne uhyre med Sne og Is bedækkede Stenørken! —

6 Novbr. Vi have endnu fuldt Dagslys fra Kl. 8 til 3. Man spiste til Middag hos mig til Afvexling: Ryper i Carry og Budding med Ribssaftssauce, veltillavet af gamle *Makri*. Vi er vel tilfreds med hinanden, hun forsikrer, at hun holder meget af mig, fordi jeg aldrig er vred, og vil gerne følge med mig til Umanak, thi hun ængster sig for om

hun adaare skulde erholde en Madame og der skulde komme Børn etc. etc. Grønlænderinder skal, siger man, aldrig kunne lide de danske Fruentimmer.

— — Jeg troer snart her er et bedre Klima end hjemme i Danmark; saa vidt jeg kan mærke, er her nok egenlig kun to Aarstider, Sommer og Vinter og fast aldrig Regn. Jeg fornemmer ingen Gêne af Kulden, dog sætter *Makri* om Aftenen ved Kakkelovnen alt, hvad hun skal bruge, da alt i Køkken og Spisekammer bliver til Is. — — Som saa ofte har jeg tilbragt en Aftentime i Kateketens Hus. Jeg fortalte dem om den megen Fattigdom, Elendighed og Fængsler, som findes i Kablunaït nunanne (Danmark); de hørte alle opmærksomt efter og udspurgte mig, men bestandig vendte de med en vis Forundring tilbage til den Tanke, hvorfor der var saa mange, der var rige og havde saa prægtige Klæder, og atter andre sultne og nøgne, og for mig bliver det ofte umuligt at finde grønlandske Ord for min Tanke. Saaledes skulde jeg ogsaa forklare dem, hvor det var muligt, at min Søsters Mand (hvis Portræt de har set paa min Væg) ikke var en uhyre rig Mand, da jeg til deres store Forbauselse havde fortalt, at han i et stort Hus havde hundrede store Dyr, som gav Mælk til Smør og Ost, og holdt Vogne og Heste og mange Tjenere. Forskellen mellem forskellige Stænder er ikke forstaaeligt for Grønlændere, de er alle lige, og med høj Grad af kristelig Kærlighed deler de med hinanden og gaar

til hinandens Madgryder; jeg har set dem formelig kaste i grams baade tørret Fisk og Kød og Skind til Klæder. — Lamperne brænder hele Natten hos alle Grønlændere; det ser ganske levende ud, naar jeg sildig om Aftenen spaserer mellem deres Huse for at trække frisk Luft og betragte de dejlige Nordlys.

Søndag 10. Novbr. holdt jeg grønlandsk Gudstjeneste i 12° Kulde, hvortil jeg dog ikke følte meget under mit Pelsværk og Ornat, kun var det koldt om Fingrene, naar jeg aftog mine sorte Silkehandsker, tillige virkede det lidt pikant op i min venstre Arm, en smertelig Fornemmelse, som ofte har forstyrret min Nattero; jeg vil naturligvis nødig tro, at jeg, ligesom mit gyldne Uhr, skulde være for fin til Klimaet.

Mandag. Jeg havde om Morgenen næppe sat mig til mine Bøger og Papirer, før jeg hørte Raabet: „umiat! umiat!" (Konebaad) og Kateketen kom og bad om Tilladelse til at slippe Børnene ud af Buret, da deres Slægtninge kom tilbage fra Sælfangsten. Da jeg saa de 4 Konebaade nærme sig, krøb jeg i Pelsen og gik med i Folkeklyngen for at se og høre. De er saa veltalende og glade ved slige Lejligheder, og jeg søger altid at være iblandt dem og ønske dem velkommen tilbage, spørge til deres Børn og deres Fangst osv. Som vi var i Færd med at udlosse Baadene, thi jeg giver ogsaa en Haand med Vante paa til at trække en Sælhund op ad Iskanten, kom Bud, at der ved Indløbet ved Pararsuk var set en stor Hvalros, og

strax begav to af *Makris* Brødre sig i deres Kajakker ud paa Havet. De var virkelig saa heldige at myrde den, og om Eftermiddagen bugserede 4 Kajakker den hjem, og 4 Luftblærer bar den op i Vandet, ret et fælt Bæsti med et passende Søuhyre-Fysiognomi og tvende en halv Alen lange Huggetænder; dens Hud er haarløs og rynket som Egebark og har megen Lighed med en Elefants Skind; den var 7 Alen lang og havde et betydeligt Omfang. Da den blev sønderlemmet paa Strandbredden, kom alle og enhver som havde Lyst og snittede saa meget de behagede, baade af Kødet og den spiselige Hud; de Dovne sørgede for at tage mest til sig, og Ejermændene, der havde udsat sig for Livsfare, Kulde og Møje, stod ganske rolige og snittede fort, dog vil jeg tro, at deres Koner fik de bedste Stykker, — det er et underligt Syn, naar man saa nylig er kommen fra Europa, hvor Mit og Dit ved Ejendomsretten saa bestemt er afsondret. — —

Onsdag 20. Novbr. 9° Kulde. *Makri* vækkede mig Kl. 6. Det var bælmørkt, min lille Natlampe var frossen til, men i Stuen ved Siden af brændte det rask i Kakkelovnen. Efter Kaffen var jeg til Morgenbøn, hvor jeg sjældent kommer, derimod hver Dag til Aftenbøn. Min Bøsse ladet med Kugler, min Taske med Proviant og mine Skier blev baaret ned til *Jakobs* Hus og surret fast paa hans Slæde under et smukt nyt Renskind, hvorpaa jeg skulde sidde. Kort efter holdt Slæden med 6 Hunde for udenfor min Dør. Præsten slængede sig paa

Renskindet, Pisken susede, *Joko* hvislede mellem Tænderne: „ghiss ghiss ghiss“, og øjeblikkelig foer vi i Hundekarriere ud i Morgenens Halvmørke over Stok og Sten henad den knirkende Sne og fremad over de lange Indsøers Is. Snart var han foran hos mig, snart løb han bagefter og styrede, stadig snakkende med Hundene: „summut, summut, kakakak, ïaï aï, ghis ghis“, og saa bankede han med Piskeskaftet paa Slæden, styrede Hundene tilhøjre og venstre med Piskesnærten og samlede dem, naar de spredte sig. Da vi kom op mellem Fjeldene, holdt vi stille en Stund for at afvente Morgendæmringen, og da det blev lidt lysere, fløj vi atter afsted. Luften var skarp og ved den hurtige Fart end mere bidende, og dog var det jo ingen bidende Kulde. Det gik i en saa hvinende Fart, at det forekom mig umuligt, at *Joko* kunde følge med, men han holdt trofast ved Slædens Opstandere, og velbeholdne kom vi ned paa en Elv, der som en banet Landevej bundfrossen snoede sig frem. Noget forude saa vi paa et Fjeld to Renkalve. Da de mærkede os komme, ilede de ogsaa ned paa Elven, og da vore Hunde sporede dem, foer de som rasende efter dem, men Renerne løb bedre. *Joko* gav Hundene fri Spas en Stund, mere for Spøg, og for at jeg kunde betragte Dyrene; thi Renjagten er en Belurelses-Jagt.

Efter en lang Kørsel standsede vi, spændte Hundene fra og bandt dem til en Sten. Saa tog vi Bøsserne paa Nakken, og efter en god Marsch stillede vi os paa Lur mellem de nedstyrtede Klippe-

blokke. Det er en drøj Fornøjelse at staa over en Times Tid ganske stille i Sneen, hvilket vi gjorde flere Gange flere Steder. Vi kom ikke til at skyde, men jeg havde den Fornøjelse at se disse dejlige Dyr med deres uhyre Gevirer tumle sig paa Fjeldene; jeg saa i det hele 29 af enhver Alder og Størrelse. Da Dagen hældede, var vi atter ved Slæden, og i flyvende Fart naaede jeg atter mit Hjem, hvor *Makri* havde kogt mig en kraftig Kødsuppe. Resten af Dagen tilbragte jeg i min lune Stue; udenfor havde rejst sig en Nordenstorm, der dundrede i Luften og førte svære Snebyger med sig. Stormen og Frosten knager vel i mit Bjælkehus, men jeg tænker nok det staar, thi det er bygget paa en Klippe. —

Lørdag 23. Novbr. 14°. En usædvanlig Mængde Grønlændere var i Dag forsamlede her, da de i Anledning af Hvalfanger-Sluppernes Udrustning var hidkaldte fra Umenarsuk[1]) og Kerrortusuk, hvorfra og fra Holsteinborg der drives Hvalfangst for den kgl. Handels Regning med 11 Slupper under *Hayens* Overkommando. Grønlænderne er fæstede mod en lille Godtgørelse — jeg troer en eller to Beskøjter for hver Dag paa Havet — som Roere, Styrere og Harpunerere. Fanges en Fisk, uddeles Præmier eller en fast Taxt, eftersom de har større eller mindre Del i Fangsten. Det er en meget svag Side ved samme Hvalfangst, at den beror paa, hvorvidt Grønlænderne har Lyst til den eller ikke, thi en fast Kommando kan naturligvis

[1]) Et nu nedlagt Anlæg paa en lille Ø en Mil fra Holsteinborg.

ikke finde Sted med et saa frit Folk. Drager de paa Jagt eller Fiskeri, kan Hvalfangerkommandøren og Købmanden og Præsten staa og se paa de veludrustede Slupper. Det, der lokker dem mest, er Haabet om at faa Maktak, deres bedste Livret, det er Hvalens Hud, som de æder raa; allerede ude paa Havet, inden Fisken er bugseret i Land, virker ingen Bønner eller Befalinger om at roe i Stedet for at spise. Man har flere Gange, naar det er blevet Storm eller Søgang, af den Grund maattet kappe en fangen Fisk for at frelse Folk og Baade. —

29. Novbr. 17⁰. Grønlænderne vandrer langt ud med Kajakken paa Hovedet og maa saa fra Isen voltigere ind i Kajakken for at gaa tilsøs efter Sælhund, for hvis Skind de erholde 12 Skilling. Jeg har staaet paa Stranden og med en vis Gru set dem vandre hen ad Is, der var saa tynd, at den fulgte Bølgernes bølgende Bevægelser, men *Kummukken* har fortalt mig at Isen her er sejgere end hjemme. Den stride Elv, der iler forbi Kolonien og giver os Vand paa sin Vej til Havet, er nu frossen i vældige Isgestalter, dog kan dens Vande hist og her endnu bane sig et Væld ind under Isen og udgyde sig — for ogsaa at blive til Is.

Saa langt Øjet naar ud over Havet, er alt Is; naar Storm og Søgang slaar Revner og Aabninger i den, kommer Hvalerne op for at trække Vejret, derfor hales Slupperne ud for at brandvagte, som det kaldes. Det maa være en drøj Historie, og som Roere og Reserve-Roere er ansatte næsten

alle vore unge Jomfruer, hvis smaa Hænder, dersom de var rene, snarere synes skikkede til Klaverfingre end til dette frygtelige Arbejde. *Makri* har i sine Jomfrudage været med til at fange tre Hvaler, og med mangfoldige Gebærder fortæller hun mig om de Volter de slog med Halerne, om den rygende Fart hvormed de foer hen over Bølgerne, saa Søen stod ind i Baaden til dem, om hvor bange hun var, om Dansen om Aftenen, om at Købmanden lod koge Grød til dem, og at mange aad sig syge i Mattak — det var en Glæde over al Glæde.

4. Decbr. 22° med klar ren Luft og lyseblaa Himmel, men ach wai mir! hvor det er koldt! Det er en Fornemmelse i Ansigtet, naar man træder ud fra 15° Varme, som skulde Huden afsvides. Jeg gik dog i Middagsstunden en Tur tilfjelds. Paa de svømmende Isflager saa jeg hist og her Grønlænderne med deres Kajakker paa Hovedet eller liggende paa Isen lure paa Sælhundene — hvad det dog er et strængt og farefuldt Liv! En Forfatter siger: „Havet er den Ager Grønlænderne pløjer, men med langt større Besvær end vore Landmænd Jorden“. Flere Gange maatte jeg gnide mit Ansigt med Sne, naar jeg syntes at mærke en prikkende Fornemmelse, og naar jeg nogle Øjeblikke lukkede mine Øjne mod den skarpe Vind, vilde de strax fryse til; forresten gik jeg mig temmelig let varm og befandt mig vel, da jeg kom hjem. Til Kl. 2½ kunde jeg se at læse. Atter i Dag har jeg givet Kateketen tre Snit i hans Kæmpebyld, en almindelig Plage her paa Grund af det

evige fede Sælkød, ingen Vegetabilier, intet Brød. Der var en hel Slump baade Mænd og Kvinder inde hos ham for at betragte min kirurgiske Dygtighed, og med al mulig „Feierlighed“ udfoldede jeg Forbindtasken med alle Instrumenterne og snittede saa paa kryds og tvers, saa baade han og hans Kone gav sig ved det.

Grønlænder i Kajak. Tegnet af Forf.

Kulden er nu meget stræng, det brænder uophørligt i min Kakkelovn, halvt Stenkul, halvt Træ, og dog fryser Vandet om Natten i min Vandkande $^1/_2$ Alen fra Kakkelovnen. I den modsatte Krog af Stuen har der allerede sat sig Rim paa Gulvet og Væggene. Mine Fødder træder paa Renskind af første Kvalitet, og foran mit Chatol ligger en Fodpose. Stuen ved Siden af er isglaceret, og naar jeg uden Handsker griber fat om en Laas eller Nøgle i Kulden, smerter det bitterligt i mine for-

finede Fingre. Paa Fjeldene danner Isen tusinde vidunderlige Skikkelser og Drapperier med Sølvfryndser, og den sammenstyrtede Is langs Strandkanten giver et dejligt Skær som af Smaragder. Naar Fuldmaanen skinner paa de frosne Vandfald, ser de ud som Ildsvælg, og de mørke Klippeblokke under den klare Is som Bjærgtrolde. —

10. Decbr. 12°. Da Isen nu i flere Dage har ligget saa solid, besluttede jeg at foretage en Rejse for at inspicere Kerrortusuk i kirkelig og skolelig Henseende. *Kummukken* tilbød at følge mig. Bevæbnede med Bøsser, Skier og lange Stave, — en Grønlænder bar mit Ornat — begav vi os paa den højst besværlige Marsch, men naaede Stedet, da Dagen hældede. *Myhre* blev i sin Ensomhed glad ved vort Besøg. Stedets Kateket i Spidsen for alle Grønlænderne modtog mig paa Iskanten, og Dannebrog blev hejst paa Flagspillet. Næste Formiddag vendte Kummukken tilbage, og Morgenen efter, da jeg vilde til Holsteinborg, tilbød Kateketen, en lille spinkel Grønlænder paa 64 Aar, at være min Ledsager. Han gjorde mig strax opmærksom paa at Sneen begyndte at fyge for Østenvind paa Fjeldtoppene, og denne Vind, sagde han, vilde snart komme ned til os, rimeligvis bryde Isen i Fjorden og føre den tilsøs og saa gøre Gangen over Fjeldene besværligere for os, men han forsikrede, at han nok skulde bringe mig hjem, naar jeg kunde holde ud at gaa rask. Jeg mente, at jeg da nok kunde følge den gamle Stær, og vi vandrede da henad Isen. Virkelig luftede Vinden stærkere og

stærkere, vi saa at Isen et godt Stykke forude var brudt og at der var aabent Vand, vi saa en Grønlænder forlade sin Kajak paa Isen og løbe imod os, han raabte: „Pellese-a! Til Land! Isen gaar!“ Han havde set et Isstykke drive bort med to Mand uden Kajak, men de var drevne til Landkanten og var klavret op ad Fjeldene. Det var Højvande, og den sønderbrudte Iskant laa og svømmede i vel smaa Flager ved Bredden, og hastig, for ikke at synke, maatte jeg springe fra den ene til den anden, de var glatte som Spejle. Vi to gejstlige Herrer stod nu paa den ufremkommelige Fjeldkyst, og vi kravlede tilvejrs paa alle fire i den dybe Sne, den gamle Kateket foran, hvert Øjeblik maatte han standse for at vente paa mig, jeg var langt mere forpustet end han, og den fygende Sne stak ubehageligt i Ansigt og Øjne. Ogsaa ned ad Fjeldene var han foran, thi han har været sin Tids bedste Skiløber, og jeg befalede mig Gud i Vold og lod mine Skier løbe i hans Spor, men jeg faldt ofte, naar der kom en pludselig Bratning, hvorved han atter fik et langt Forspring. Som Pile foer vi ofte ned mellem Fjeldvægge, hvor der var saa smalt, at jeg maatte svinge Bøssepiben frem under Armen for at slippe igennem. Senere mødte vi de to Grønlændere paa Vejen til deres Hjem i Kerrortusuk, og min Ledsager fortalte mig: „Da jeg var ung, drev engang to Grønlændere, hvoraf den ene var som jeg Kateket i Kerrortusuk i en rygende Storm uden Kajak bort med et Isstykke. Ude paa Havet kom en Mand i Kajak til dem og tilbød at

forsøge at frelse *den ene af dem* bag paa sin Kajak. Men de vilde ikke forlade hinanden, skøndt den ene opfordrede den anden til at søge Redning. Da Kajakken roede bort, blev de paa Isstykket og gav deres Bøsser med til Købmanden, som havde givet dem samme paa Afbetaling. De havde ikke andet end 5 Ryper til Føde. Stormen var saa stærk, at vi maatte krybe tilfjelds paa alle fire for at se efter dem, men de forsvandt snart for vore Øjne. En engelsk Hvalfanger har senere fortalt, at den ene lykkelig skal have naaet Nordamerikas Kyst og der giftet sig blandt Eskimoerne, den anden omkom undervejs". Det er overhovedet forfærdeligt at høre dette lille Folks Lidelseshistorier, men af Mangel paa Tid kan jeg kun fortælle lidet. Gamle *Dainek* har sagt mig, at han har set sin Broder afskære begge sine egne Fødder, hvori der var Koldbrand, efter at han i fem Døgn i en frygtelig Kulde havde ligget paa en Klippe i Havet. Saarene lægedes aldrig, „og dog", sagde *Dainek* „var han senere den dygtigste Kajakroer af os Brødre". Paa en anden Grønlænders gamle Fader frøs begge Øjnene ud af Hovedet, han fik ham dog frelst hjem, men blind. Vi fortsatte vor Vandring og naaede om Pynten af det høje Fjeld, hvor Vindene ligesom kæmpede mod hinanden og hvirvlede Sneen i tætte Skyer omkring os. Vi naaede Holsteinborg i Mørkningen, hvor man ikke troede, at jeg var ude i det Vejr. —

17. Decbr. 14°. Først Savnet af et Gode lærer Menneskene ret at sætte Pris derpaa. Det er vel

ikke Solen selv jeg ser titte op over Havet, men kun dens Afspejling i Atmosfæren, thi selv er den jo i Virkeligheden under Horizonten, men et dejligt flammende rundt Himmellegeme viser sig for mig og udbreder et saligt Lys og Farvespil over Havet og Himlen og Skyerne og Fjeldene og Sneen og skænker os næsten to Timers fuldkomment Dagslys og to Timers Tusmørke, saa at jeg fra Kl. 10 til 2 har mine Lamper slukkede.

Juleaften. 4 °. Da Dagslyset begyndte at hælde, blev der kimet en lang Stund med Kirkeklokken. Alle Stedets Børn i splinternye Klæder stimlede sammen om Kirken og oppe ved de Danskes Huse. Stedets Præst stod i sin Dør og uddelte en Stump Skonrogger til hver af de pyntede Børn, (hjemme i Danmark kan man ikke gøre sig vigtig for saa godt Køb), Mødrene kom løbende med de Smaa paa Ryggen, da denne Uddeling rygtedes i Husene. Kl. 6 var Kirken oplyst med 20 Lampeblus, og alle Grønlænderne var der i deres bedste Pynt; alle Fruentimmerne med høje røde Støvler og brogede Broderier ned ad Buxerne, samt Silkebaand om den høje Haartop, saa snarere ud som et Regiment Garderhusarer end som kvindelige Personer; tilsidst kom *jeg* i Ornat med Bladkrave. Vi holdt en meget højtidelig lille Aftengudstjeneste med Orgelspil og Salmesang. Siden spiste jeg til Aften hos Købmanden og ilede saa hjem til mine Helligaften-Forretninger.

1. Juledag. Om Morgenen tidlig blev jeg vækket med et kraftigt Salmekor udenfor mine Vinduer,

jeg ilede at komme i Tøfler og Schlafrock, tændte min store Lampe, trak Gardinet til Side og stillede mig saa fornemt som muligt i Vinduet. Alle Stedets Mænd og Kvinder stod der med Kateketen som Forsanger; kun den dalende Maane, der spejlede sig i Havet, belyste svagt den mørke tætsluttede Gruppe. Kateketen raabte en Jule-Lykønskning til Pellese, som takkede med et Buk; efter endnu en Salme fjernede de sig, og Præsten trak atter Gardinet for og krøb igen ind under Dynen.

Efter Gudstjenesten gjorde jeg i Ornat Julevisitter i flere af Grønlændernes Huse, som i Anledning af Festen saa vidt muligt var pudsede og rengjorte, Vægge og Stolper var hist og her behængte med gamle danske Aviser og Isenkræmmerbilleder til Prydelse. Om Eftermiddagen kørte Ynglingene smaa Lystslædeture med Jomfruerne, en anden Flok opførte det nationale Boldspil mellem to Partier, hvori der med Foden sparkes til en stor Boldt, hvilket de udførte med en udmærket Vivacitet og Behændighed. I saa Henseende kan de slet ikke sammenlignes med vor Almue, hvilket kommer af den Fjeldklavren, Skiløben, Jagt, Fiskeri, Kajakroen og Isspringning eller lutter Behændighedsgerninger.[1]) Derfor skride ogsaa mange paa deres smaa Fødder frem med en Holdning som det kunde være en fin Diplomat; Fruentimmerne er mere drogede, hvilket jeg troer mest er en paataget Mode eller ogsaa Følgen af at sidde med krummede Ben paa Brixen

[1]) Hvis dette var skrevet i vore Dage, vilde Forf. upaatvivlelig have brugt Udtrykket: Sport.

og sy, dog er de ogsaa tilfjelds meget hurtige, udholdende og dygtige. — —

Nytaarsaften. Da Dagen hældede, blev der kimet, og de pyntede Børn myldrede atter frem. Vi holdt en højtidelig Aftenbøn i den oplyste Kirke. I Mørkningen kom *Myhre* efter en meget besværlig Marsch over Fjeldene med nogle Grønlændere. Vi var atter samlede til Aften ved en god Steg hos Købmanden. Ved Aarsskiftet sang Grønlænderne Salmer under aaben Himmel, hvorefter jeg gik ind til mine Prædikener, min Lænestol og min Moders Portræt. — —

Hastigt strømmede Dagene for mig ud af Tidens uendelige Timeglas, thi det hele Liv her er jo endnu nyt og friskt for mig — dog klarere og alvorligere opgaar bestandig den Tanke for mig, at jeg i sex samfulde Aar er helt adskilt fra Moder og Søskende!

— — Da jeg i Dag skulde ud at promenere, passede en hel Slump Smaadrenge mig op og fulgte mig alle paa deres Skier, de bildte sig vel ind, at der skulde vanke Skonrogger. Jeg passiarede med dem hele Vejen, og jeg havde stor Fornøjelse af at se deres udmærkede Skiløben ned ad de stejleste Fjelde, ud over en Sneskrænt svævende i Luften; atter nede paa Sneen fortsatte de Farten uden Stok. Et Stykke Skonroggen er for disse Børn som den fineste Kage fra Pedrin[1]) for kjøbenhavnske Børn, men én kan ikke hjælpe mange, og derfor fik Drengene intet i Dag.

— Rigtig paa Kraft gaar jeg for Tiden løs paa

[1]) André Pedrin, dengang Kjøbenhavns fineste Konditor, boede Nytorv Nr. 89.

Sproget, og min gamle Grønlænder-Manuduktør maa daglig holde ud i 3 à 4 Timer medens jeg forelæser ham og omarbejder mine Oversættelser. Men jeg lønner ham ogsaa kongeligt, han har allerede faaet 12 Sk. til Tobak og hver Gang Snaps eller Øl eller Kaffe og Brød; det er fast som var jeg bleven Student igen og læste til Attestats. Jeg glemte at fortælle Dig om en stor Kaffe-Komment, som jeg afholdt 1. Juledag. De indbudne Herrer og Damer var: Kateketen med Frue, Læseren *Johannes* med Frue med sit Barn paa Ryggen, Læseren *Mikael*, *Makris* Døtre: *Else* med sin Datter ved Haanden og *Jacobine* med en paa Ryggen og en ved Haanden, — alle i deres dejligste Julepynt. *Jacobine* udmærkede sig ved en med mangfoldige kulørte Perler broderet Pels, og *Mikael* ved en europæisk Dragt. Trøjen var en gammel sort Kjole med store Puffer paa Skuldrene og afklippede Skøder, Buxerne var for lange foroven og for korte forneden, — i sine Skindklæder er han en smuk rask Knægt, nu saa han med sit lange sorte Haar ud som et Spøgelse. Der beværtedes blot med Kaffe, Kandissukker og Skonrogger, derefter fremvistes Billeder, Broderier og andre Kunstsager. Beværtningen gik for sig i den forreste Stue, men Døren stod naadigen aaben til Hans Højheds eget Gemak. *Makri* er meget lykkelig, naar hun saaledes kan traktere. Familieportrætterne blev ogsaa beundrede, og Moders dejlige Kappe Genstand for Kvindernes Forundring og Interesse.

11. Jan. 16⁰. Jeg har havt en fortrinlig Motion

ved at hjælpe med at hale en stor Sælhund over Fjeldene fra Bugten Illuliak til Holsteinborg. Jeg blev i høj Grad træt. Man kunde maaske spørge: er det ogsaa passende for Præsten saaledes at tage Haand i med? Jeg maa hertil svare, at jeg maa benytte ethvert Middel til at lære Sproget og komme i Berøring med Folket, for hvis Skyld jeg er hidsendt, og desuden: Grønlænderne er stolte af deres Syssel, deres Haandtering og Fangst og kan ikke finde Anstød i at man deltager deri. I Dag har jeg Hovedpine og, træt af grønlandske Suffixer og Affixer, begyndte jeg at tegne et Portræt af *Poul Egede*, der efter sin Fader var Præst her i Landet og endnu lever i frisk Minde under Navnet Pavia. Det morer Grønlænderne, *Makri* sladrer derom i Husene, og saa kommer en og anden for at se.

17. Jan. 12°. Da det blev tilstrækkelig lyst, vandrede *Kummukken* og jeg afsted paa Jagt, dennegang ud over Isen paa Ulkabugten til Fjeldene paa den anden Side. Vi steg højere og højere over Havets Overflade, som var bedækket med Tyndis, Drivis og Storis. Forpustede og varme holdt vi Frokost, og vore Skonrogger, Ost og Rækling var et Gudemaaltid. En mørk Nordenbanke hvilede over hele Horizonten og skjulte Solen, som ud af Skymassen sendte en enkelt Straale, der ligesom med den fineste Pensel malede det dejligste Guldsnit henad en uhyre sneklædt Fjeldryg; det var det dejligste Solsyn, jeg har set, og det blev mere og mere karmoisin. Paa Præstefjeldets Kæmpeside traf vi 4 Rensdyr; *Kummukken* skød paa alt for

lang Distance, jeg ilede frem, glemte al Forsigtighed og kom paa en Isblink med et tyndt Lag Sne, Fødderne gled fra mig og jeg begyndte at glide. Med Rædsel saa jeg nedad, jeg kunde ingen Ende se, men foer afsted med voxende Fart, søgte at styre med Bøssen for at holde Fødderne nedad, men forgæves — i den lynende Fart svingede jeg rundt, saa Hovedet vendte nedad, det sortnede for mine Øjne, og jeg mente min sidste Stund var kommen, da stod Bøssepiben pludselig fast i Sneen og standsede min Dødssejlads. *Kummukken* stod højt deroppe og saa forfærdet paa mine Volter. En ubetydelig Forstuvelse i den ene Fod og den ene Tommelfinger var min hele Skade. Man sige ikke, at det er uforsvarligt at vove sit Liv for en Spas — thi den for alle Danske her i Landet fælles Fjende: Skørbugen betvinges kun ved saadanne Ture. Det blev en svær Marsch for min lidt ømme Fod, det blev mørkt, og vi mødte snart Grønlændere, der var ude efter os; som en Løbeild ilede Budskabet om vort Komme forud til Kolonien, hvor mange var paa Benene med *Makri* og Købmanden i Spidsen, da man begyndte at ængstes for os. — — —

— — Saa vidt jeg har kunnet iagttage, har Grønlænderne en barnlig stærk Tro og hører paa Præsternes Prædiken med Andagt og Underkastelse som paa dem, der er udsendte og stadfæstede af den fjerne, ukendte Moderkirke, deres Vandel er tilsyneladende stille og fredelig, idetmindste har jeg endnu ikke været Vidne til noget Anstødeligt.

Dog vilde det jo være en taabelig Enthusiasme at tro lutter Godt om dem, og de er naturligvis i Besiddelse af alle de Onder, der er uadskillige fra menneskelig Svaghed, fra ufuldkommen Undervisning, fra slette og letsindige Danskes Exempel, fra aldeles ugenert Samliv, der maa fremme menneskelige Lidenskaber, og fra en ofte til Fortvivlelse grænsende Fattigdom. Ogsaa maa der jo nødvendigvis skjule sig megen Overtro hos et saa uudviklet Folk. Endnu er jeg kun for en ringe Del, især gennem *Makri*, kommen paa Spor derefter; de kyse deres Børn med et Fjeldspøgelse, som hedder Kivitok, hvilket dog maaske kun betegner et afsindigt eller melankolsk Menneske, der lever afsondret fra menneskeligt Samfund i Fjeldene, hvorpaa haves flere Exempler; de omtaler ogsaa nogle fabelagtige Kæmper, der vel staar i Forbindelse med Landets tidligere norske Beboere. Endnu sidste Sommer har en Pige herfra fundet et Klædningsstykke dybt inde mellem Fjeldene, der tilhørte en saadan Kæmpe, men hun vovede ikke at tage det med sig. *Makri* har kendt en afdød Kone herfra, som engang ved at skrabe Lyngtørv pludselig traf en hel Del smaa Underjordiske af en Fingers Længde; i sin Angst var hun løbet hjem og vovede aldrig senere at hente Tørv. Fruentimmerne er bange for at gaa i Mørke, og Sproget ejer flere Ord for Spøgelser; ogsaa har jeg hørt Drengene om Aftenen mellem Fjeldene tale om „en stor Aand“, uden at jeg véd om de dermed forbandt nogen bestemt Tanke. — —

— 1. Febr. 1845. Jeg frygter for at disse Blade skal blive som Peder Ruus's Journaler, om hvilke det hedder:

— — —

endog hvad han hver Dag, hvert Maaltid plejed tære,
hvormange Potter Øl min Helt om Dagen drak,
hvad bruget blev i Snus- hvad udi Røg-Tobak,
saa at man finder faa, endogsaa tydske Skrifter,
der mer omstændelig beskriver Ens Bedrifter,

thi mit Liv falder jo nu og da lidt ensformigt, saa at meget af det, jeg kunde nedskrive, kun vilde blive en Genlyd af det, jeg tidligere har fortalt. Dog kan jeg ikke lade være at berette, at Solen — Solen i Dag for første Gang efter sin Vinterdvale har kigget paa Skraa med en eneste lille Straale ind ad mit Vindu. *Makri* sagde helt poetisk til mig: „Ser Du, Solen besøger Dig i Dag!" —

7. Febr. 17⁰. Jeg spiste Smørgrød og Haresteg hos Købmanden, da *Makri* var fuld og ventelig ikke kunde lave Mad. Hvordan hun egentlig havde forhvervet sig samme lille muntre Rus, véd jeg ikke, men jeg havde jo rigtignok glemt mit Nøgleknippe paa Chatollet. Derpaa anbefalede jeg mig med hans lille *Harald* og pakkede samme lille Fyr ind i dobbelt og dobbelt Renskind og Sælskind og lodne Støvler, satte ham paa hans lille Slæde og trak saa afsted med ham over de frosne Indsøer, hvor vi mødte hjemadvendende Jægere, dels tilfods, dels paa deres Hundeslæder. Solen skinnede klart, men koldt var det; der gik Frost i Drengens lille Næse, dens Tip blev kridhvid, men

KOLONIEN SUKKERTOPPEN. TEGNING AF FORF.

det gik over, da jeg fik den gnedet med Sne og min Vante og fortsatte Farten. Ved Foden af Ekkofjeldet mødte vi to fremmede Grønlændere med store Bundter Skind paa Ryggen. De kom over frosne Fjorde og Fjeldene fra Avatdlek for at berette mig, at deres Kateket, en Olding paa 74 Aar, var faldet gennem Isen og frosset ihjel, inden de to Fruentimmer, der ledsagede ham, kunde faa ham hjem. Jeg vendte nu hjem med min lille Kammerat og fik travlt. *Makri* laa nede paa Brixen og sov Rusen ud, men hun serverede atter ved Thebordet og jeg lod som „nichts passiert". — Frosten knalder frygteligt dybt nede i mit Hus' Grundvold, det er formodenlig i Bjælkerne og i Fjeldets Sten, der revner af Kulden. — Endnu har jeg ikke kendt en saadan Fyren i Kakkelovnen, det er som det var en Dampmaskine, *Makri* stopper den aldeles fuld af Stenkul og Brænde hele Dagen og Ilden raser som en Vulkan, det er underligt, at det kan gaa godt.

— Paa en Tur med *Kummukken* op i Landet havde vi aftalt at se efter hinandens Næser af Frygt for Frosten. Jeg havde den Triumf at staa mig tappert, men pludselig greb jeg ham i Armen, han havde kridhvide Dødningepletter, en paa Næsen og to paa Hagen, øjeblikkelig gned vi dem med Sne, og det lykkedes at faa Livet frem, men de vendte under hele Promenaden atter og atter tilbage. Jeg gik aldeles fri.

— 17. Febr. 23°. — Atter i Dag har jeg maattet udtale Bebrejdelsens Ord til Læseren *Mikael,* som

underviser de mindste Børn; han havde hørt op at læse før Tiden var omme og Skolen var tom, da jeg kom. Han stod taus og hørte paa mig og spurgte, da jeg var færdig, hel naivt: „Tillader Du at jeg i Morgen gaar paa Renjagt?“ Hvortil jeg svarede nej.

Det er i Grunden underligt at skulle udtale Bebrejdelser og Paamindelser til et Folk, hos hvilket der hverken er Politimester eller Øvrighed eller nogen Gnist af politisk Tilstand og naar man staar ganske alene iblandt et aldeles frit og uafhængigt Folk. I deres Børneaar véd de aldeles intet af nogen Tugt eller af Forældres Straf, kun deres Skolegang er ligesom en udvortes Magt over dem; men selv den er jo ganske frivillig, og naar de voxer til, bindes de ikke af nogen Lov og langt mindre véd de af nogen Øvrigheds Tvang. Enhver lever efter sin Lyst, sørger for sit Ophold, som han forstaar det, og deres Lighed er saa stor, at ingen har Magt til at tiltale og langt mindre befale over en anden. I borgerlig Henseende lever de virkelig i en ganske naturlig Tilstand og dog i mange Henseender saa langt fra den Raahedstilstand, hvori man træffer de fleste andre vilde Nationer, saa at de med Rette synes at være et for sig ganske besynderligt Folk. Vel synes de mig at have et vist Enfoldigheds-Præg, men langt fra at være dumme. De er i høj Grad omgængelige, fredsommelige og tjenstvillige. Deres Omgængelse er meget ugenert, de siger hverken „Goddag“ eller „Farvel“, „Velkommen“ eller „Lyk-

kelig Rejse“, de giver ikke Haanden eller hilser med nogen Slags Gestus; udvortes gaar det saa tørt til som muligt, jeg har aldrig set nogen banke paa Døren, de gaar lige ind og sætter sig ned og siger ikke et Ord, naar de gaar, — ofte kommer jeg til at tænke paa de utallige tomme Ønsker, hvoraf den civiliserede Verden er opfyldt. Hver Gang jeg er traadt ind i et af deres Huse, hvor ofte 20 à 30 Mennesker er samlede, har det forekommet mig, at der hviler et vist Tungsindigheds Præg over alles Ansigter, og ofte sukker de lønligt uden nogen bestemt Grund; det er formodenlig begrundet i Fornemmelsen af en vis Tomhed i deres hele møjsommelige og farefulde Liv. Kirken er den eneste aandelige Kilde, hvoraf de kan øse nogen Tilfredsstillelse, og det vilde derfor forekomme mig en grusom Synd imod dem i den Henseende at vise nogen Ligegyldighed eller Forsømmelse. — De synes ikke indbyrdes at kende Had eller Misundelse, Fjendskab, Efterstræbelse eller Strid, og aldrig hører man om Slagsmaal, Vold, Røveri eller Mord, der er heller ingen Laase for deres Døre, de har ingen tillukkede Skabe og Kister. — Dog atter her kunde jeg maaske synes at være paa Vej til en forkert Enthusiasme, jeg tænker selv daglig derover. Maaske er det deres Uvidenhed der foraarsager, at de forbliver i en vis naturlig Enfoldighedstilstand, der ser ud som Dyd; det strænge Klima, deres ringe Fornødenheder, den besværlige Maade, hvorpaa de maa forhverve disse, holder dem maaske i denne Ro-

ligheds- og Lighedstilstand, sjælden *véd* den ene mere end den anden, sjælden *ejer* den ene mere end den anden, og derfor finder de ingen Anledning til iøjefaldende at ophøje sig overfor hinanden eller give andre Fortrin over sig selv; de maa hjælpe andre for selv at faa Hjælp. Maaske de ikke bemægtiger sig andres Ejendomme for selv at kunne beholde deres eget, og maaske er Aarsagen til Fred og Samdrægtighed den, at der endnu ikke er fremtraadt nogen Brændevinsbrænder, endnu mindre Vintapper, blandt dette Folk. Maaske det sande Resultat derfor bliver, at de omtrent er ligesom de fleste andre Adams faldne Børn, og at deres Dyder mest kun valedere mellem dem selv indbyrdes; thi deres Kærlighed til de Danske eller andre Fremmede er vistnok i Almindelighed kun begrundet i Haab om at erholde et eller andet jordisk Gode. — —

De har to Slags Huse, Vinter og Sommerboliger. Naar Vinteren stunder til, opfører de stadig paany deres Vinterhuse eller restaurerer dem. Dette er Kvindernes Gerning; de bygges omtrent i en Firkant med en dobbelt Mur af Sten eller Klippestykker eller af Hvalryghvirvler; Mellemrummene opfyldes og tættes med Mos, Jord og Græstørv, saa ingen Vind kan trænge der igennem. Murens Højde er 2 Alen, og da Huset indvendig har en Højde af noget over 3 Alen, er dets Gulv altsaa en Alen under Jordskorpen. Taget, som er fladt, dannes af Lægter og Træstumper, Flydetræ fra Havet, som bedækkes af Lyng og Græstørv,

og af sig selv af et godt lunt Lag Sne. 1 à 2 Vinduer forfærdiges af Sæl- eller Fisketarme, der udspiles og syes sammen og er meget klare og lufttætte. Indgangen er en Stensætning i Dybde med Husets Gulv, og dens Tag er ganske som Husets; den danner ofte et Knæ for bedre at udelukke Storm og Sne og afdeles i Midten ved et Skind som et Forhæng. Husets Indgang vender altid mod Havet. Langs den ene Væg er Brixen anbragt, en Fjæl lagt over Sten og belagt med Straa og Renskind. Den er inddelt i Baase for hver Familie af gifte Sønner eller Døtre ved et udspilet Skind. Her sover de om Natten, og her sidder Kvinderne om Dagen og sysle eller dovne. — Ved Sidevæggen er en smallere Brix, hvor den Fremmede anvises Plads. Op til Huset bygges af Sten og Jord en lille Proviantbod. I Oktober flytter de ind i disse Vinterhuse og lever dér i 8 Maaneder. Konebaadene lægges i den Tid i Nærheden af Huset med Bunden i Vejret paa nogle Pæle, og her bevare de Pelsværk og anbringer deres Kajakker, naar de ikke bruges. Sommerboligen er et Telt af dobbelt Skind, udvendig af Sælhundeskind, beredte uden Haar, indvendig lodne Renskind. Det stilles omhyggeligt op med Bagsiden mod Vinden og rulles sammen og transporteres fra Sted til Sted under Sommerens Nomadeliv. —

Kvindernes ejendommelige *Amaut*, hvori de bærer de spæde Børn, er ofte rigt broderet paa national Vis, den er udvendig af udsøgte Renkalveskind ligesom deres korte stramme Buxer, der hænger

paa Hofterne og ikke naaer til Knæerne. De mere civiliserede Grønlænderinder bærer Særke, der ses mellem Buxerne og Amauten eller Anoraken; de fattigere undværer denne Luxus og da ses det bare Skind. De høje broderede Støvler, der naaer op over Knæet, er farvede højrøde eller blaa eller hvide. Det blaa Baand, der er viklet om Haartoppen tilkendegiver at Kvinden er gift, Jomfruerne bærer rødt, og ugifte Kvinder med Børn et grønt Baand.

[1]) — 11. Marts. Nogle Dage er hengleden siden jeg sidst syslede med disse Smaanotitser til min saa fjerne Moder og Slægt, men jeg har ikke befundet mig ganske vel. En vis, saavel aandelig som legemlig, Sløvhed har hvilet paa mig, ledsaget af smertelige Fornemmelser i begge mine Arme. Jeg kan desværre ikke dølge for mig selv, at jeg er letteligen berørt af Skørbugen, saa meget mere som mit Tandkød har antaget en lidt blaalig-hvid Farve. En Læge skriver, at Skørbugen angriber Mennesket i hans inderste Livsprincip. Jeg kan kun med Besvær skrive, da det generer mig at løfte Armene op paa Chatollet, hvorfor jeg sidder nedsunken i min Lænestol og skriver paa mine Knæ. Med den største Ulyst tvinger jeg mig til hver Dag at spasere 3 Timer uden at hvile, og mine Landsmænd forsikrer, at det med min Levemaade og Letbevægelighed er umuligt, at jeg kan have Skørbug. Min Upasselighed har ikke afbrudt

[1]) En længere Udvikling om de grønlandske Boligers Bygningsmaade og Indretning, samt om Kvindernes Dragt, er forbigaaet, dels fordi det fremgaar af mange andre spredte Bemærkninger.

mine Forretninger. Jeg har holdt Examen og havt de flittigste Børn inde hos mig, hvor jeg viste og forklarede dem nogle Billeder, som de opmærksomme og undselige betragtede; men idet jeg rullede Professor *Sibberns* Portræt op for dem, brast Drengene i en uimodstaaelig Latter, men da jeg bildte dem ind, at det var en umaadelig vis Mand, der havde været min og *Steenbergs* Lærer, forandrede de deres Dom, — de syntes formodenlig, at han saa ud, som han var gal. — —

Jo længere jeg studerer dette vidunderlige Sprog, jo flere Vanskeligheder opdager jeg; Latin, Græsk, Hebraisk, Tysk, Fransk og Dansk kender jeg mer eller mindre til, men dette er aldeles forskelligt fra dem alle. Et Gloseforraad lod sig vel samle, men det er i selve Sprogets Bygning og Konstruktion og Flexion og Sammenstillingens Mangfoldighed, at Vanskelighederne ligger. De bruger i simpel daglig Tale saa alenlange Ord, at Aandedrættet knap rækker til deres Udtalen; blot det at læse indenad flydende er for en dansk Tunge et Slags Kunststykke, ogsaa at attrapere den rigtige Udtale har sine næsten uovervindelige Vanskeligheder paa Grund af nogle vidunderlige Strubelyd. Sproget lyder forresten smukt i mit Øre og har i mangen Mund noget vist melodisk syngende ved sig, og saa ubegribeligt fint uddannet og i grammatikalsk Akkuratesse nøjebestemmende er dette Sprog, at man let fristes til at tro, at Grønlænderne i en fjern Fortid, i et andet Land, under andre Omstændigheder maa have havt Lærde og Forfattere,

der har beriget Sproget med disse uendelige kunstige Bøjninger, der godt kan gøre Hovedet kruset paa en stakkels Præst. Af en afgørende Vigtighed er ogsaa Tonefaldet eller Accenten, da Betoningen paa et eneste Bogstav ofte kan give det samme Ord en aldeles modsat Betydning. Det er dog vidunderligt med denne Sprogenes Forplantelse, hvorlunde disse smaa lodne, skidne Grønlænderdrenge med den største Lethed og Adrethed bevæger sig mellem disse uendelige Suffixer og Affixer osv. osv., en Færdighed som jeg, en gammel Akademicus, umulig kan opnaa. Med en besynderlig Fattigdom og Vanskelighed formaar de kun at udtrykke Talstørrelser, hvorpaa *Makri* forleden gav et Exempel, da jeg bad hende efterse, hvormange friske Æg jeg fra i Sommer havde i min Kalktønde i Kælderen, og hun meddelte mig saa at der var: „innuk nâudlugo, ama innuk nâudlugo, ama innuk nâudlugo, ama innuk nâudlugo, ama avidlugo" — alt det er paa simpelt Dansk: 90. — —

25. Marts. Med en forbausende Hastighed tiltager Dagslyset i et ganske andet Forhold end i Danmark, men Solen maa jo og haste med Hensyn paa den Tid, da den om Sommeren uafbrudt er over Horizonten. — Jeg er ret vel og spiser en Del Maktak, skøndt det ikke videre smager mig, men jeg nyder det som det bedste Middel mod Skørbug; jeg spiser det raat ligesom Grønlænderne, det er Hvalfiskens yderste Hud, omtrent en Tomme tykt af en blændende Hvidhed

og har i Haardhed og i Smag ikke saa lidt tilfælles med Kokuskærne.

Lørdag 29. Marts. 10°, uafbrudt Storm og Snefog. Kl. 10 aabnedes min Dør langsomt, og en fremmed Grønlænder stod for mig. Han var i dette Vejr kommen i Kajak fra Umanarsuk, hans Kone var syg, og han bad om Lægemiddel. De gode Mennesker tænker: Pellese har læst hele sit Liv, han maa kunne kurere os. Jeg fremtog Apotekervægten med Lodder og Porcellæns Morter og lavede et Medikament af 2 Lod tørret Gær, 2 Lod Honning og 1 Pægl Vand. Det skal nok hjælpe, især da jeg bandt et Papir med nogle hebraiske Bogstaver om Flaskens Hals. Og hermed foer den kærlige Ægtemand atter ud paa Havet i den fnysende Storm og Snefog. Det er forresten en egen Sag med denne Doktoreren, men jeg søger Beroligelse i min ærlige Villie i den anvendte Forsigtighed og fremfor alt i Grønlændernes stærke Natur. Da Købmanden engang skulde rejse bort nogle Dage, sagde han til *Simon*, en gammel Grønlænder i Handelens Tjeneste: „Her har Du 2 Pulvere, det ene er et Brækmiddel, det andet et Laxativ, det første skal Du give den Syge i Dag, det andet om et Par Dage.“ Da Købmanden var rejst, drak *Simon* først sin tilmaalte Brændevin, og for at klare det med den Syge paa engang, rørte han begge Pulverne sammen i én Skaal og lod den syge Grønlænder tømme dem tilbunds, hvilket jo maa have frembragt en ganske overordenlig dobbelt Explosition. Da Købmanden bebrejdede ham

denne Forandring i Kurmethoden, fik han kun til Svar: „Sgu det samme, sku nok komme sig, sgu“. — —

9. April. Det er et behageligt Syn at se disse Konebaade komme og gaa. Det er saa foraaragtigt, et tydeligt Tegn paa at Vinteren lakker ad Enden, men Havet er for Tiden meget fattigt her. Hvalfangsten har været aldeles forgæves, Vinteren har været for mild, og her har været for liden Storis. —

Vore Grønlænderinder var i Aften temmelig bekymrede, Klokken gik til to, og ingen af Kajakmændene var kommen tilbage. Endelig opdagede vi de to sorte Prikker, som kom nærmere og nærmere, de kom alle paa én Gang. De havde været uhyre langt borte og saa heldige at fange en mægtig stor Hvalros. Da de nærmede sig Stranden raabte de alle som én: „Vand! Vand!“ De var halvt forsmægtede af Tørst, og Pigerne foer afsted med Vandspande til det i Elvens Is dannede Hul og tilbage til de Tørstige, som drak, endnu siddende i deres Kajakker. Og jeg var atter iblandt dem, deltog i Glæden, lyttede til Fortællingerne og spurgte. — Ved den kraftige Solvarme er Fluerne i Dag vaagnede af Vinterdvalen, de vrimler paa mit Hus' Sydgavl, og en Flok Smaadrenge var ivrigen beskæftigede med at skyde efter dem med deres Flitsbuer og kaste efter dem med deres smaa Fuglepile. —

Store Bededag. 18. April. Det var ogsaa Store Bededag, da jeg ifjor lettede Anker paa Københavns Rhed. Det er et alvorligt, roligt, men i Ar-

bejdsomhed virksomt Aar, der nu er hengledet for mig, men dog nyt og bevæget. Da jeg var hjemme, kunde jeg ikke begribe, at min Ungdomstid var overlevet, den var lusket saa underlig fra mig, men her i dette strænge Land gaar det saa klart og tydeligt op for mig, at jeg nu begynder at blive en gammel Karl, saa meget mere som den nøjeste Forsigtighed og Agtpaagivenhed i min Opførsel er nødvendig for mig her, hvor jeg staar saa alene og alles Øjne vogter paa mig og hvor enhver af mine Handlinger nøje bliver drøftet i Grønlændernes Huse, da disse Mennesker er meget nyfigne, har saa liden aandelig Beskæftigelse og saa lidet at samtale om.

— 26. April. 6° med Nordenvind. Grønlænderne begynder at trænge. En af mine Kateketer har paa Grund af Hungersnød forladt sin Post. Da jeg forleden havde spist Havresuppe, saa jeg *Makri* udenfor mit Hus made en hel Klynge smaa lodne Grønlænderbørn med de afsiede Havregryn, som de med stor Begærlighed aad med Næverne. Ellers dygtige Kajakmænd vender nu og da hjem kun med et Knippe Ulke, en Fisk de ellers nødig lader sig nøje med; det er et daarligt Tegn. Rævene har desværre ogsaa, da Sneen forsvinder, fortæret af det oppe i Landet nedgravede Renkød. Grønlænderne har en formelig Virtuositet i at sulte og kan til en Tid hjælpe sig med gamle Støvler og Kajakskind. De Sultne tigger ikke ligefrem, men de plager En med Presenter af Benskærerarbejde, som man da maa betale dem. Købmanden her har

nu indhandlet 9200 Renskind, alle Lofterne er fulde; hvis Grønlænderne var gode Husholdere, hvor let kunde de da ikke undgaa Sult og Nød.

29. April. Isen har atter bragt en Del Sælhunde, saa at de Gud være lovet atter har noget at spise. — —

Mandag 12. Maj tiltraadte jeg min Rejse. Fra min Efteraarsrejse kender Du dens første Maal og Vejens Længde, og saa lykkelig var min Skæbne denne Gang, at jeg om Middagen Kl. 12 næste Dag naaede Kangamiut, hvor jeg modtoges af Hr. *Kreutzmann* og den talrige Menighed, og da Rygtet om min Ankomst naaede til de nærliggende Udsteder, ankom Grønlænderne i Konebaade og Kajakker i Mængde i Løbet af Natten. — — — Vi skulde have havt Bryllup i Dag [6te Maj], men Bruden løb fra os, uagtet jeg læste for hende i Bibelen og viste hende, at Frieren var syv Aar yngre end hun; det var især Moderen, der ikke yndede Bejleren og havde andre Planer. Om Aftenen ankom hele Menigheden fra Kangerdlugssuatsiak.[1]) — Da *Kreutzmanns* Kone havde været til Alters i Dag, fik hun Lov til at spise tilbords med sin Mand og mig; hun er Grønlænderinde, og hun sad saare forknyt og forlegen under hele Maaltidet, som om hun ønskede, at det blot havde Ende. — Grønlænderne er ualmindelig overtroiske; for en Del Aar tilbage havde de en falsk Profet i deres Midte, som begik mange Excesser, Udsvævelser og Mord og som varslede en ny Messias's Fødsel, avlet ved

[1]) Kangerdlugssuatsiak eller Evighedsfjorden.

ham selv, men Fosteret blev heldigvis en Pige, hvorved Profeten tabte sin Anseelse.

Søndag 18. Maj. Da det endnu var sydlig Vind, kunde jeg ikke tænke paa Afrejse og lod derfor stævne til Gudstjeneste, men medens jeg prædikede for dem, forandrede Vejret sig, og da jeg traadte ud af vort kummerlige, improviserede Gudshus med Ølflaskerne som Alterstager, skinnede Solen og en let Nordenvind luftede. Hastig blev Præstekjolen skrinlagt, Harestegen fortæret og saa stævnede vi atter ud paa Havet. — I den lyse Aften var jeg saa lykkelig at kunne stige i Land ved Sukkertoppen under alle de smaa lodne Ungers Jubel og Dansen og Menighedens Sammenstimlen. For en ung Gejstlig er det virkelig interessant saaledes ved sit Komme at foraarsage Helligdage; alle Mennesker faar travlt med at berede sig selv og deres Huse og deres Børn til den forestaaende Gudstjeneste, alle de mest broderede og perlebehængte Skindklæder og Støvler bliver udhængte paa lange Remme for at udluftes, alle Særke bliver vadskede, alle Arbejder hviler, Kajakker og Konebaade ligger paa Iskanten. Stedets Købmand ligger syg af Podagra og Skørbug, og Assistenten Hr. *Ager* bragte mig til mit Værelse, en yndig lille Stue, der mindede mig om Madam *Olsens* Gæstekammer paa „Thomasminde“.[1]) Menighederne fra Udstederne ankom og opslog deres Skindtelte paa Sneen, da Husene var fulde af

[1]) Forfatterens ældste Søster Louise Amalie Janssen (1812—83) var 1838 blevet gift med Proprietær Christian Olsen (1805—69) til Thomasminde, senere Jægermester, der 1845 købte Mejlgaard i Randers Amt.

Gæster. Disse Naturmennesker rejser langt for at komme til Alters, høre lidt Gudsord af en viet Kirkens Tjener, faa deres Børn døbte eller konfirmerede eller faa sig en lille Kone. —

— — 25. Maj. Et saadant Held, som uafbrudt har ledsaget mig paa denne Rejse, havde jeg aldrig troet muligt. Med et glad og taknemmeligt Sind steg jeg i Land ved Holsteinborg, vel noget forkommen, men fuldkommen sund og frisk. — *Makris* Døtre har afsæbet alle mine Værelser og indrettet alt paa Sommermaner, borttaget de dobbelte Ruder og atter aabnet den spærrede Dør til Entréen.

30. Maj. Et forrygende Snevejr. Umanarsuks Grønlændere har forleden fanget en uhyre stor Fisk af Hvalarten, og *Kummukken* fristede mig stærkt at rejse derover og se dette Uhyre, men jeg kan jo hvert Øjeblik vente Skib og Rejseordre, og desuden har jeg meget at skrive til Missionskollegiet. — — Gud være lovet for den store Fisk (den var fulde 30 Alen lang), thi Grønlænderne begyndte haardt at sulte og faste, Foraarssælhundene har ikke vist sig endnu, og Renerne er flygtet dybt ind i Landet; men denne store Fisk indeholder uhyre Provisioner, foruden en stor Mængde Spæk, som Købmanden køber. — —

2. Juni. Endnu intet Skib. Vi gaar paa Fjeldene og strækker Hals af Længsel og mynstrer Havet med min lange Kikkert, men finder kun det store, tomme sørgelige Øde og nu og da et Isfjeld. Den første Vegetation begynder svagt at vise sig, hvor Sneen er borte. Iskanten styrter mere og mere

med faldende Vande ned i Havet med en dejlig Klang, en vældig Bragen og Brusen, Edderfuglene og utallige andre Søfugle stimler i store Flokke og parrer sig, saa at deres Kurren og Foraarsskrig lyder helt oplivende i de lyse Nætter fra Kysterne og de øde Klippeøer. —

6. Juni. — Da jeg træt sad i min Lænestol foran min blaa Terrin med Sagosuppe, som jeg just skulde lave til med Sukker, Citronsaft, Kandissirup, Ribssaft, Hindbærsaft, Kirsebær, traadte en Grønlandsfrier ind ad Døren og erklærede mig inderlig undselig, at han gerne vilde have en af de igaar ankomne Igdlorsuatsiakker-Jomfruer, — deres skønne Pynt i Dag ved Altergangen har formodenlig bedaaret Fyren. Saa maatte jeg undersøge Alder og Forhold, konfrontere Jomfruen med Frieren osv. Da først kunde jeg atter henvende min Opmærksomhed paa Sagosuppen med de derpaa følgende, paa Grund det mildere Klima temmelig hofmæssige, Ryper og Surkaal; ved Kaffen studerede jeg Vielsestalen. Kirken var propfuld, Grønlænderne har megen Interesse i Bryllupper, maaske det morer dem at se Brudens grænseløse Undselighed. Det var et Par nysselige unge Folk, han 22, hun 17 Aar, han rigtignok for en Del vanskabt med nogle gamle europæiske Klæder fra en forgangen Periode, i Trøjen kun én Knap. —

9. Juni. I Aftenstunden syslede jeg med Købmanden i Haven, vi saaede Roer, Spinat og Petterselie, for Tiden lægges ogsaa en ny Keglebane. Ved Midnat var det 4° Varme, og den utaalelige

Nordenvind løjede af, saa at jeg antager, at det snart bliver Sommer og at vi snart hører nyt fra Danmark. Udenfor mine Forretningers Kres lever mine Tanker helt i Erindringens Verden og fylder mit Sind med en hidtil ukendt Længsel. — —

12. Juni. Tyk Taage hele Dagen. Da det ved Midnat klarede op, gik jeg tilfjelds og spejdede med min stolte Kikkert ud mod Havets yderste Grænser, men opdagede intet. Paa en anden Fjeldtop dansede og sang en hel Flok unge Piger og rejste en Vare [Varde] af Sten og Mos; de var formodenlig ilede tilfjelds i samme Ærinde som jeg, thi Købmanden har lovet et Pund Kaffe til den, der først ser vort Skib; en anden Flok sad nede paa en Slette og syede og lo, medens en af dem kogte Fisk i en Gryde af Vegsten. Kajakkerne kunde jeg derimod se ude paa Havet, hvor de nu ro ud om Natten, da Solen ikke staar saa højt paa Himlen og ikke stikker saa slemt i Øjnene; *Mob* (født Philemon) har i Dag fanget 4 store Sælhunde, *Pinek* 2, *Kremektok*[1]) ligesaa, *Lalak* og *Nernek* hver en, og en Del Koner med Børnene paa Ryggen gik i Eftermiddag ud i en Baad uden Mandfolk og bragte den hjem fuld af Fisk, som de skære op og tørre paa Klipperne, — Sultetiden er altsaa forbi.

— — Vi venter hvert Øjeblik Kajakposter sydfra, Grønlænderne er ligesaa længselsfulde som vi, men de længes især efter Kaffe og Tobak, hvoraf her intet haves mere; selv har jeg kun et

[1]) Det betyder: den med de lange Øjenvipper.

Par Pund, saa at jeg ikke kan hjælpe Grønlænderne mere. Jeg gaar ikke udenfor Døren uden min Kikkert under Armen og kommer altid instinktmæssig højt tilfjelds. Mine smaa Skolepiger bringer mig nu Blomsterbuketter, rigtignok meget ubetydelige Væxter, men det er dog Liv og frisk Grønt. — —

17. Juni. Tidlig og sildig, først og sidst, hvergang vi Danske mødes, anstiller vi Betragtninger over, hvor dog vore Skibe bliver af; vor Utaalmodighed giver Anledning til utallige forkerte Formodninger og Gisninger, og vi overveje, hvorledes vor Tilstand vilde blive, om her slet ingen Skibe kom! Grønlænderne troer, at der er Krig hjemme i Danmark, men uagtet jeg hverken troer det ene eller det andet, saa er dette dog en forunderlig gribende og nerverystende Uvished. Mangfoldige Gange stiger man tilfjelds med Forhaabninger, og ligesaa ofte maa man skuffet stige ned igen til sin Gerning, som dog slet ikke vil gaa ret fra Haanden. Jeg, som paa Langelinie med Ligegyldighed har set saa utallige Skibe, har aldrig tænkt mig denne Vigtighed af et Skibs Komme.

Om Eftermiddagen kom vor Bødker, en dansk Mand, ind til mig og bad om han blot en liden Stund maatte laane min Kikkert; jeg laante ham den og fortsatte min Læsen i den grønlandske Bog. Da hørtes fra Fjeldet et hult Brøl, Grønlænderne i Kolonien kom i Bevægelse, Raabet gentoges, og da opløftedes et Skrig: „Umiarssoit! Umiarssoit!“ Alle, unge og gamle, store og smaa,

myldrede ud af Husene, løb, stormede imellem hinanden uden Ophør skrigende i Halsen paa hinanden, dansede og klappede i Hænderne som vilde Børn; midt paa Pladsen stod en gammel Kone med et flagrende Tørklæde om Hovedet og lovsang Skibets Ankomst, idet hun ledsagede sin Sang med levende Gestus og Dans, efterlignende Forfædrenes Ballieren, medens en talrig Skare omringede hende, uophørlig raabende dette Glædesraab: „Umiarssoit! Umiarssoit!“ Bødkeren kom ned fra Fjeldet, han havde virkelig set et Skib. Et Øjeblik efter frydede mit Øje sig ved dette dejlige Syn, og saa fik vi Danske travlt.

Tre Slupper ligger Dag og Nat parate, de var snart bemandede, vi hørte et Skud ude fra Havet, et Lodssignal, og vi ilede endnu mere. Købmanden og jeg i Stadssluppen, jeg tilrors, *Myhre* tilrors i den anden, gamle *Dainek* i den tredie, og saa halede vore tre Gange sex Roere ud af al Kraft; Hurra for Brændevin! Fremad! Lystig gik det og stoltelig red vi Galop paa Bølgen. Skarpt fixerede jeg Skibet og fulgte med Roret alle dets Bevægelser, klogeligen holdt det sig et Par Mil tilsøs, thi uden Lods er det ikke raadeligt at komme ind mellem vore blinde Skær og Klipper. Utaalmodig ilede vi fremad, udfoldede vort Splitflag, for at han saa tidlig som mulig skulde opdage vort lille Fartøj paa det store Hav og holde ind efter os. Vi opdagede, at et af Skibets Fartøjer var sat ud og roede ind. Vi udtømte os i mangfoldige Gisninger, og endelig naaede vi Fartøjet. Ak Du milde

Gud! Hvilken Skuffelse! Det hele slap op til en formaledidet engelsk Torskefanger, hvis Kaptajn var gaaet i en Baad for at skyde en Sælhund! Vi erfarede af ham, at der hverken var Krig, Pest eller Jordskælv i Danmark, men at samme vort elskede Fædreland havde havt en saa stræng Vinter, at Kjøbenhavns Rhed endnu 1ste Maj havde været fuld af Is. Nu vidste vi, hvorfor vore Skibe endnu ikke var komne. Vi roede hjem og naaede først Kolonien Kl. 1 om Natten. Intet Menneske var gaaet tilsengs, pyntede og tæt sammenstimlede myldrede alle i spændt Forventning paa Fjeldene om Landdingsstedet. *Makri* polerede Vinduer og Spejle, Købmandens Kok stadsede i sin fraværende Svogers gamle danske Støvler, Smeden stod med brændende Lunte ved de ladte Kanoner paa Flagspillet under de vajende Flag. Aal! Aal i den fuldkomneste Grad, for os alle den samme Skuffelse, og som vaade Hunde luskede vi hver til sit. —

19. Juni. Jeg var i Dag tilfjelds i det traurige Ærinde at plukke islandsk Mos. En af mine Forgængere Pastor *Kjær*[1]) har gjort jævnlig Brug deraf, og da mit Chokoladeforraad er opbrugt, har Købmanden foræret mig hele sin Beholdning, da han er et ordenligt Mandfolk, der mere ynder en Skraa. Ved at drikke Chokolade med islandsk Mos kogt paa Gedegræsmælk haaber jeg, at mit Bryst skal rette sig igen.[2]) — Det er fast ubegribeligt, hvor-

[1]) Knud Kjer (1802—65) var Missionær ved Holsteinborg fra 1823 til 1833, da han blev Sognepræst i Danmark, sidst i Skjødstrup, Aarhus Amt.

[2]) Paa Grund af en Brystsvaghed holdt han i nogen Tid ikke Gudstjeneste selv.

lunde Grønlænderne længes efter Skraatobak, de er ligesom søsyge af denne Mangel, og de tygge paa beget Tov eller Hamp eller en Stump Tin; gamle *Dainek* vaagnede i Dag ligesom til fornyet Liv, da jeg gav ham nogle gamle Cigarstumper, som han med Aske og alt strax puttede i Munden. — —

— — Vort Klima er for Tiden ægte sommerligt, saa dejligt som muligt, det er et Lysets Rige hvori vi leve, Solens Glans er ufordunklet Dag og Nat, kun det stolte Præstefjeld kaster en Times Tid sin Skygge over vor Koloni, medens de end højere Tinder staar i Purpurglans; ellers breder Solen sine Straaler over vort fattige Land og over det dejlige, ak saa øde Hav, der ubarmhjærtigt ikke vil lindre vor urolige Længsel, om ikke med et Skib, saa dog blot med en Smule Kajakpost. Amen! — —

25. Juni. — — Vi kunde plukke smaa Blomsterbuketter, og Luften er opfyldt af Fjeldbiers, Mygs og Fluers Summen, af Rypers og Maagers Glædesskrig, af Kupanavarssukkers Fløjten,[1]) — men vi maa tale om hvadsomhelst, vi maa vende vore Tanker hvorhen vi vil, atter og atter dukker kun den ene Tanke frem, som behersker vort Sind: vor Forventning om Fædrelandets Skib! — — Saaledes som Tingene nu staar, véd jeg hverken, om jeg er købt eller solgt. — —

De fleste Grønlændere er borte for at fange Sælhunde og fiske, men endnu ikke uddragne til

---

[1]) Kupanavarssuk, Snespurv.

den egenlige Sommerens Jagt i det Indre af Landet, da vi ingen Krudt og Bly har til dem, saalidet som Kaffe og Tobak. —

— Skøndt det var taaget, drev Utaalmodigheden mig dog tilfjelds med Hr. *Myhre* og min lange Kikkert henad Aften, men vi opdagede som sædvanlig intet. Vi slentrede atter ned til Kolonien, spillede lidt Kegler og gik frem og tilbage paa Pladsen til henimod Kl. 12. Alle vore Grønlændere var paa Grund af Vejrets Uvenlighed mod Sædvane gaaet tilsengs. Da steg pludselig to fremmede Kajakmænd op ad Fjeldet til os, den ene med et Brev i Haanden. Hvis Du, elskede Læser, blot lidt har fattet vor Længsel og Forventning og Uro, da fatter Du ogsaa, hvorlunde et saadant Syn slog ned i vore Sjæle. Det var Grønlændere, som havde været ombord paa et dansk Skib, som skulde ind til os, men som for Vind og Taage ikke kunde komme ind i vor Havn. Skibets Kaptajn, Hr. *Humle*, skrev blot 3 Linier: at han skulde besejle Holsteinborg og Egedesminde og bad snarest muligt om Lods, — ikke et Ord mere, hverken om min Skæbne, om Købmand *Møllers* Kone eller om *Steenberg* og lod os saaledes i fortsat Spænding. Dog vidste vi nu, at der var Skib fra Hjemmet, og saa greb jeg i Koloniklokkens Stræng og begyndte at kime af alle Kræfter i den lyse Midnatsstund. Pudsigt var det at se Grønlænderne myldre frem i al Slags Kostume, der kom Oprør i Lejren, Jubel, Hujen, Raaben og Spørgen. De vilde alle vide, om jeg nu skulde rejse, og jeg

svarede dem, at jeg efter Omstændighederne sluttede, at dette Skib skulde bringe mig til Norden. Da Uroen havde sat sig lidt, eftersaa jeg min Kaffebeholdning, jeg ejede endnu 3 Pund og gav *Makri* de to til at brænde og koge og inviterede alle Grønlænderinderne til Kaffe, hvilket blev modtaget med et vildt Glædesskrig af den hele Flok, de havde jo ikke længe smagt denne deres kæreste Yndlingsdrik. Den store Flok lodne Fruentimmer sad i en tæt Kres ligesom Hexe paa Hug udenfor mit Hus paa Græsplænen og lo og sladrede i Munden paa hinanden rundt omkring Fyrstederne, frydende sig ved Lugten. Købmanden lod skænke en Dram til hver af Grønlænderne. Der faldt en ordenlig Snebyge, Thermometret var paa Frysepunktet, Luften var tyk som en Grød, intet Fartøj kunde udsendes. Kl. 4 om Morgenen søgte jeg mit Leje, for om mulig at finde lidt Hvile for mit bevægede Sind, og fra Fjeldene tonede i det uendelige Glædesraabet „Umiarssoit“!

Søndag 29. Juni var jeg efter et Par Timers urolig Søvn atter tilfjelds og stirrede ind i den tykke Taage. Da kom der et Brud i Skyerne, Taagen svømmede paa Havet, og langsomt og højtideligt rullede Skaberen Tæppet op for Naturens store Skueplads, alle min Sjæls Følelser stormede i mit Bryst, og Taarerne blændede mit Øje, da jeg saa det dejlige, længe ventede Syn: Skibet, der velbeholden havde tumlet den lange Vej fra mit fjerne Fædreland.

Nu ilede vi med at udsende en Lods og lod

en Kajakmand ro ud til Skibet for at bede om lidt Breve. Nogle Timer gled hen, Taagen sank atter fra Fjeldene ned paa Havet, løftede sig atter og svandt mod Nord for et let sydligt Blaf. For et Øjeblik kastede jeg mig i min Lænestol, da lød et skingrende Grønlænder-Raab fra Stranden, og jeg saa den hele Flok storme i fuldt Løb op til mit Hus. Kajakken var kommen fra Skibet. De raabte mig alle i Møde: „Du skal ikke rejse! Du skal blive hos os!“ Jeg kunde ikke begribe dette, men da de fortalte, at „den gamle Præst“ (pellesetokak *Steenberg*) skulde til Godthaab, da foer jeg dybt bevæget ud iblandt dem, trykkede deres Hænder og bevidnede dem min inderlige Glæde og min Taknemlighed mod Gud. Kort efter gik jeg ombord i Skibet og modtog mine mange dyrebare Breve, og i min Ensomhed læste jeg dem til langt ud over den lyse Midnat til om Morgenen Kl. 4. — —

— — — 19. Juli. Vort Skib, „Prins Christian Frederik“, lettede sit Anker i Dag for at gaa videre nordpaa til Egedesminde, men vender her tilbage for at indtage Renskind.

— Mandag 21. Juli havde jeg den Glæde at modtage den brave *Steenberg* i Følge med Kaptajn *Holbøll.* Mit Hus var fuldkommen beredt til *Steenbergs* Komme, hans Seng redt, hans Arbejdsværelse arrangeret, jeg havde selv hængt Gardinerne op. Vi har strax i Forening taget fat paa alvorlige Forretninger, affatte Udkast og Forslag til det nye Grønlænderseminarium og forhandle

derom. Til de forskellige Maaltider samles vi med de andre Herrer ved mit eller Købmandens Bord, den første Dag hos mig (Sagosuppe, de første her i Grønland systematisk tilvirkede Klipfisk med Kartofler, og Rensteg med Snittebønner, Æbler, Rødvin, Kaffe). Anden Dag kom *Dr. Bloch* hertil og boede hos mig, saa at jeg saaledes havde fuldt Hus. Vi er saaledes et ganske antageligt Mandfolkeselskab: *Holbøll, Møller, Bloch, Steenberg, Hayen, Janssen.* Assistent *Myhre* er beskikket nordpaa til Egedesminde. Jeg har altsaa lidt mere Ro for Patienter, dog maa jeg stadig følge Doktoren som Tolk og er fri for at lave Mixturer og smøre Plastre (saa vanskeligt er dette Sprog, at selv han, som er en dygtig Student, ikke har lært det mindste i 7 samfulde Aar). — —

— Jeg har faaet Brev fra min Nabopræst mod Nord, Hr. *Nødsted*[1]) og fra *Nielsen*[2]), Præsten ved Frederikshaab mod Syd, saa der finder dog nogen Kommunikation Sted mellem Kolonierne i dette øde Land. *Steenberg* bliver her saa længe, at han paa Tilbagerejsen vil kunne træffe Grønlænderne af Sukkertoppens Missionariat hjemkomne fra Sommerjagten og saaledes fri mig for en Efteraarsrejse. Doktoren har paalagt mig Diæt og for alle Ting at holde min Mund, det vil sige: ikke prædike og helst ikke læse med Konfirmanderne.[3]) — — Fremtiden tænker jeg for Tiden saa

[1]) Knud Didrik Nødsted (1816—53) var Præst i Egedesminde fra 1843 til sin Død, 38 Aar gammel.

[2]) Johan Georg Rasmus Nielsen (1816—81) var Præst i Frederikshaab fra 1842 til 1851 og døde som Sognepræst til Vesterborg, Maribo Amt.

[3]) Forf.'s Bryst er atter noget angrebet.

lidt paa som muligt, det forekommer mig, som om jeg ikke ret kan finde noget egenligt Støttepunkt for Haabet; disse to Aar, som er føjet til min quasi-Landflygtighed, har ogsaa foraarsaget en hel Revolte i min private Personligheds Tilstand og Stemning.

2. August. Den retsindige og meget elskelige Doktor tiltraadte sin Rejse til Godthaab til sin sygelige Kone; for sidste Gang bød han mig „Levvel“ i Grønland, da hans Tid næste Aar er udløben og han vender da hjem til Danmark efter 7 Aars Ophold i disse hyperboræiske Egne. Atter havde vi fast indisk Varme. Vi holdt vor lille Kirkefest med al mulig Højtidelighed; to Præster i Ornat er jo et sjældent Syn hertillands. Jeg var tilalters hos *Steenberg* og han hos mig, idet vi saavel under Skriftemaalet som under Kommunionen vexlede Plads og Funktion. Vor Organist var Kaptajn *Holbøll* med gyldne Epauletter. Efter Kirkehøjtiden var glimrende Taffel hos mig, foruden *Makri* en Reservekok og en opvartende Jomfru i Tjenerkostume; om Aftenen efter The spilledes Lhombre.

5. August. Grønlænderne er paa Sommerjagt. Jeg er af Missionskollegiet berettiget til at lade uddele to Beskøjter daglig til dem, der vilde blive tilbage for at gaa til Præsten, medens deres Forældre drager bort. Her er 23 Konfirmander. Dette kan naturligvis ikke finde Sted i Sukkertoppens Missionariat, hvor jeg kun kommer som rejsende Præst, dog kunde jeg anse det som hensigtsmæs-

sigt en Vinter at opslaa min Bopæl ved Sukkertoppen, for at paase Kirkens og Skolens Tarv lidt nøjere i hine fjerne Egne. —

— 10. August. — De lyse Nætters Glans er nu temmelig svundet, men jeg gaar nu Vinteren roligere i Møde, jeg véd, at jeg kan bekæmpe 26⁰ Kulde, og Ensomheden forfærder mig ikke mere. *Steenberg* konfirmerede i min Overværelse mine Konfirmander, vi kunde ikke holde dem længere tilbage fra Renjagten, og mit Bryst trænger endnu til den saa lykkelige Hvile, som hans lykkelige Nærværelse forskaffer mig — —

28. August ankrede atter i Havnen vort gode Skib „Prins Christian Frederik“, som vendte tilbage fra Egedesminde, og de første Konebaade ankom fuldt lastet fra Renjagten. Lykkelige Dage henlever jeg for Tiden i *Steenbergs* Selskab. — 3. Septbr. foretog vi os en solid Promenade med Bøsser og Proviant. Vi gik mod Øst over de lavere Fjelde over en Mil, hvorpaa vi begyndte Bestigningen af de højere Fjelde. Han overgaar mig i Kraft, men jeg ham i Lethed, og vi er jo endnu i vor bedste Alder. Det er et stolt Skue at se udover de Egne, man har gennemvandret, og hvis mindre Fjelde forsvinde som Tuer; fra en saadan Højde er det, som Horizonten steg i Vejret og Strandkanten sank i Dybet, det er som skulde Havet styrte ind over Landene, og de store, fjerne Klippeøer synes fra denne Højde saa nære som om man kunde række dem med et Stenkast, skøndt de dog er flere Mile tilsøes. — —

8. Septbr. Alt færdigt til *Steenbergs* Afrejse; opad Formiddagen steg han ombord under Kanonernes Afskedsraab og Grønlændernes venlige Nik. To Slupper bugserede Skibet ud af Havnen, og vi ledsagede vore Gæster ombord. — Fra Sukkertoppen ankom i Dag hertil et dejligt Fartøj, som *Holbøll* har stationeret her ved Holsteinborg som Rejsefartøj for mig. Paa Grund af dets ualmindelige Længde har de danske Søfolk døbt det „Lange Maren". — —

— — En splinterny højst elegant Kakkelovn fra *Lundes* Støberi er i Dag rejst i min Dagligstue, og ved dens Varme skal jeg opholde mit Liv i Vinter. Klart skinnende, vidtudstrakte Nordlys bredte sig over Aftenhimlen, med et alvorligt Sind gaar jeg denne Repetition af ifjor i Møde. — Det holder mig ogsaa nu lidt haardt med dette Skriveri, jeg har vel ogsaa i det forløbne Aar gjort nok af det, og jeg kan heller ikke ret bekvemme mig til at fortælle det samme og det samme som ifjor.[1]) — —

Lørdag 4. Oktbr. [Udstedet Sarfanguak]. Jeg underrettede den nye Kateket om, at jeg Dagen efter agtede at prædike for dem. *Kummukken* og hans Folk byggede Kirken, det vil sige ryddede lidt ud i det danske Bjælkehus. I Døren til vort Soverum var min Plads ved et gammelt Bord, hvis Alterklæde var den Serviet, hvori mit Ornat var indsvøbt. Jeg

---

[1]) Da Forf. selv har Følelsen af det trættende ved Gentagelser forbigaaes her hans Rejse med en Handelstransport til et Udsted oppe i Landet. Han rejste 2. Oktober under store Besværligheder til Logen Kerrortusuk og derfra til Sarfanguak.

burde maaske føre et værdigere Alterklæde og kirkelige Rekvisiter med mig, men man maa indskrænke sin Udrustning saa meget som muligt, og det fuldstændige gejstlige Ornat er et saa usædvanligt Skue for disse afsides boende Grønlændere, at det i sig indeholder tilstrækkeligt af Kirkens Udvorteshed, som det jo overhovedet hører med til den rene protestantiske Læres Natur og Væsen, ikke at virke med Pomp og udvortes Glans. Et tydeligt Bevis herpaa afgiver netop det grønlandske Folks egen korte kristelige Historie. Hernhutterne, som det er indrømmet her i Landet at holde nogle faa Missionærer, og som paa forskellige Steder har oprettet nogle Menigheder, har søgt at gøre deres kunstige Tilsætninger til den rene Lære gældende om deres mange Slags Opvakte og Inspirerede, der fra „Sinnigkeit“ skulde gaa over til „Innigkeit“, handlende i deres kun af ydmyg Rørelse aandende rene Følelses-, Kors- og Blodtheologi, hævdende en unaturlig overdreven Kirketugt og nøjagtig Beskrivelse af begaaede Fejltrin. Og med alt dette er det en uimodsigelig Sandhed, at intet Sted er Grønlænderne saa demoraliserede, dovne, fattige og elendige, som netop i hine smaa herrnhutiske Menigheder. Dog, denne Digression er maaske lidt à la Gert Westphaler hos Holberg, men det randt mig i Sinde, da jeg véd, at de herværende Herrnhutter har travlt med Basuner og Waldhorn og mange Ceremonier og i det hele lægge Vind paa en vis Udvorteshed og Hængehovederi. —

Efter Gudstjenesten gjorde jeg Visitter fra Hus til Hus. Det vækker altid en vis Sensation, naar jeg træder ind i Huset, Kvinder og Børn farer op paa Brixen eller om i Krogene og sidder der paa Hug og titte sky paa mig, som paa et fremmed Kreatur. De ældgamle Koner har ofte et totalt asiatisk, mongolsk Udseende, de ser diabolske ud, naar de sammenkrummede stirre fra Brixens Baggrund med deres kulsorte Øjne ud af det mørkebrune, mumieagtige Aasyn. Ikke faa af dem er lige saa snaksomme som andre Landes Fruentimmer. Jeg traf en, der var saa hæs, at det næsten var umuligt at skelne en artikuleret Lyd i hendes Tale, og dog gik Munden paa hende, og vi førte en lang Samtale med hinanden, jeg fattede hendes Mening, som man opfatter en Ballet, thi hendes Mimik og Pantomimer var, som alle Grønlænderes, vidunderlig talende. Hun bredte sine magre brune Arme udover Børn og Børnebørn med en Enthousiasme, der tolkede, at de var hendes Glæde og Hjælpere. — —

6. Oktober. Under hele Menighedens muntre Geværsalut hejsede vi atter vore Sejl. Mellem de saluterende var ogsaa den ifjor omtalte tapre Jomfru, der selv ejer Riffel og skyder mange Rener, men hun har ingen Bejler — maaske kan de unge Mænd ikke lide denne Mandighed hos Kvinden. — Grønlænderne har lært at efterabe Europæerne med Ønsker om heldig Rejse osv., men det er ganske fremmedartet saavel for deres Tunge som for deres Sprog, det er ogsaa kun de mere dri-

stige og lidt mere polerede, der udtalte slige Ønsker; Mængden ofrer mig kun et taust venligt Smil og et Nik med Hovedet bagover, thi de nikker ikke forover som vi.[1]) — —

— Jeg er i de sidste Aftener begyndt at ende mit Dagværk med at læse *ét* Numer af „Berlingske Avis“, som forefindes i den fuldstændigste Orden Dag for Dag.[2]) Ingen kan forstaa, hvad det er mig for en Glæde at læse disse Blade og Dag for Dag at følge Fædrelandets Historie i det forløbne Aar, hundredefold større end for dem, der selv lever hjemme i Danmark, og jeg ødsler ikke: kun et enkelt Numer om Dagen! —

12. Oktober. Med en vis smertelig Længsel dvælede jeg hos Eder i Dag, min elskede *Emmas* Konfirmationsdag; jeg prædikede om Morgenen, og i min stille Bøn, bøjet over Altret, bad jeg af hele min fattige Sjæl for min kære lille Søster. — Jeg ønskede ogsaa at fejre denne Dag med Velgerninger og forærede derfor Kateketen min gamle Hat; stolt ilede han ud med Hatten paa, en pudsig Figur. Men det blev anset for en meget betydelig Gave, især da *Kummukken* kort før havde solgt en langt slettere for 1 Rbdr. 3 Skilling. Saa forærede jeg *Makri* en aflagt Anorak, og endelig afklippede jeg et Stykke af det klare Gardintøj, Moder har medgivet mig, og købte et Stykke rødt Sirts; denne kostelige Gave var til Kristentøj for et ufødt Barn af den Kone, som var den første

---

1) Den 6. Oktober var han atter i Holsteinborg.

2) Han havde med Skibet faaet hele Aargangen fra det forløbne Aar tilsendt.

jeg viede som Præst, og som nu var i velsignede Omstændigheder. Hun kunde slet ikke begribe, at det skulde tilhøre hende, men troede, at det var noget hun skulde sy for mig. Tænk saa hvor uheldigt, kort efter føder den lille Madam og faar — Tvillinger! Talrigt Afkom er her en Lykke og Hæder, og Grønlænderne gør mig opmærksom paa den Velsignelse, der hviler over det af mig først indviede Parti.

31. Oktober gik jeg ombord i den letsejlende og letroende Langemaren. — — Sildig ud paa Aftenen skimtede vi Lampernes Skin gennem Tarmvinduerne ved Igdlorsuatsiak, og vore Folk brølte med deres forunderlige Strubelyd flere vældige Raab, og vi saa snart et klart Lys paa Fjeldene; en stor ejendommelig Mos-Tot dyppet i Spæk brænder stadig og godt under aaben Himmel. — Jeg maatte døje den Skæbne, som ikke er let at døje, at tilbringe Natten i et af disse ægte grønlandske Jordhuse, som i deres fulde skidne Nationalitet især findes ved Udstederne. Ved Hovedkolonierne er de dog som oftest forsynede med Bræddegulv, der ikke i den Grad inddrikker Spæk, Blod og Urenlighed, som ved den stærke Hede gaar i en formelig Raadenheds Gæring, der udbreder en saadan Luft i Huset, at baade *Kummukken* og jeg fik Udslet paa vore Læber. Vore Soveposer blev med Besvær bragt ind ad den lange snævre Gang, jeg traadte i en Bakke med Blod og væltede det over begge mine Fødder. Otte Lamper og de mange Mennesker udbredte en kvælende Hede, og uagtet

Dagens Anstrængelser kunde jeg ikke sove et Øjeblik; jeg kunde ikke komme ud i den friske Nat, da hele Gangen var fuld af store Hunde. Tilsidst sparkede jeg lidt til en Dreng paa Gulvet og fik ham til at hjælpe mig gennem denne Skare af Cerberus's Yngel ud under den stjernetindrende, nordlysbeskinnede natlige Himmel.

— — Om Morgenen sejlede *Kummukken* til Sarfanguak, jeg blev for at fungere som Præst ganske ene med min fattige Menighed. Ja, blodarme alle tilhobe, saa fattige som den strænge Jordbund, hvorpaa de er fødte. Som Jorden og Naturen i Syden med sin overflødige Frugtbarhed og Mildhed ligesom fremmer lad Ørkesløshed og dermed følgende aandelig og moralsk Elendighed, saaledes synes Naturen her med sin store Fattigdom og sin raa Strænghed ligesom at modkæmpe Kristendommen og al højere aandelig Udvikling. — —

Jeg havde en vidtløftig Forhandling i en meget ulykkelig Sag. En ung Mand havde fundet for godt aldeles at efterligne det jødiske Folks Patriark Jacob i dennes Forhold til Lea og Rakel. Han blev ifjor af *Steenberg* viet til den ældste af to Søstre og havde netop nu faaet en Søn — med hver af dem. Tilsyneladende var de meget angergivne, og den unge Kone meget bedrøvet, dog saa jeg hende til min Forundring give Søsterens Ulykkesbarn sit Bryst, da çi-devant Jomfruens var sygt. Synderen undskyldte sig med, at han egentlig først havde elsket den yngre Søster. Jeg endte Forhandlingerne med at paalægge ham snarest mulig med sin Kone

og hendes Barn at drage bort til et fjernt Sted, hvilket han og lovede mig. — —

18. November. Paa Grund af et forrygende Snefog var der kun faa Fruentimmer i Aftenbøn, jeg kunde altsaa høre de enkelte Sangstemmer, og, glædet ved Pigen *Igasorojuks* dejlige Sang, sendte jeg hende efter Bønnen en Overkop Kaffebønner og nogle Kiks, og tænk, hvor barnagtigt dette Folkefærd er: hun græd af Glæde over denne Hylding, der rigtignok maaske endnu staar temmelig isoleret. [Senere Tilføjelse:] Jeg hørte tilfældig, at den Pige, hvis Salmesang jeg belønnede, nu blandt Grønlænderne kaldes: „Erinagitsok" (den lifligt syngende); hun er virkelig Holsteinborgs Jenny Lind, hendes Stemme har en betydelig Styrke, Renhed og Portamento, hun synger aldeles uden Smør (ɔ: Tran). —

— Det mig saa vigtige Dagslys svinder nu Dag for Dag, og med Griskhed benytter jeg disse Lysets Timer. I Tusmørket iler jeg paa mine Skier med en Stav i Haanden ud i den storartede, sneklædte Natur, der er saa øde og stille, at man næsten ængstes ved sine egne Skiers Lyd, og Havet er endnu mere øde, intet Skib kan nu færdes derude; det maatte da være den flyvende Hollænder eller et omtumlet Vrag, men ingen af Delene har frembudt sig for mit spejdende Øje. Undertiden farer en enlig Grønlænder forbi mig paa sin Hundeslæde, hjem fra Renjagten, eller en Kvinde med en Skindpose paa Ryggen vandrer hjem med de indsamlede Krækkebær. En kan spørge: Hvad

bestiller forresten disse Grønlænderinder? Og jeg maa svare: I Reglen meget lidt og helst saa lidt som muligt. Dog er de baade Skomagere, Skræddere, Garvere og Feldberedere og have altsaa Beskæftigelse, naar Familien skal forsynes med nye Klæder og Støvler, naar Sælskind og Renskind skal beredes; fremdeles maa de betrække Konebaadene og Kajakkerne med nye Skind, som de maa sammensy med Sener, saavel som de store Telte. Naar Manden kommer buxerende en Sælhund efter Kajakken, maa Fruentimmerne springe til Stranden, slæbe Fangsten op, flaa Dyret, afskære dets tykke Lag af Spæk, saa Blodet damper, naar hun med sin Krumkniv trænger igennem det og sønderlemmer det hele Dyr behændigt i forskellige Dele til forskelligt Brug. Det er ogsaa Kvinder, der restaurerer Vinterhusene om Efteraaret med Sten og Tørv, naar de vender hjem om Sommeren fra Livet i Teltene. Men har en Kone et spædt Barn, kan man se hende hele Dagen dingle med det paa Ryggen i Pelsen i den sødeste Ledighed. Forresten har det her som i Danmark samme Indflydelse paa alt Husvæsen, om en Mand har en flittig og dygtig Kone eller en doven og ødsel. Men Dovenskab er en Nationalfejl, og de giver vist Italiens Lazzaroner intet efter i Kærlighed til dolce far niente. — —

1. Decbr. I flere Dage har vi havt et forfærdeligt Uvejr som om Verdens Undergang stundede til, en rasende Nordenstorm, der lader os henleve disse Dage i en næsten uafbrudt Nat, et Vejr,

hvori fast intet Menneske kan komme udenfor en Dør, — men derimod nok Præsten; thi jeg gad se det Vejr, der ganske skulde tvinge mig! —

— — Købmanden, hans to Smaadrenge og dertil fire danske Haandværkere er for denne Vinter den hele danske Besætning ved den store Koloni Holsteinborg. — —

En liden Befippelse voldede mig igaaraftes min Lægepraxis. Jeg var atter kaldet for at skaffe en lidende Barselkone Lindring, det var tredie Dagen efter Fødslen. Hvad skulde jeg arme Stymper gribe til, jeg havde anvendt Kamferolie, Havresuppe, Lavement, varme Servietter, Thevand, og jeg husker ikke mere hvad. Ivrig gennemsøgte jeg vort hele Apothek, bladede i Mangors Lægebog, endelig fandt jeg en lille Flaske med Paaskrift: „Smertestillende Draaber“. Glad ilede jeg ned i Jordhytten. Patienten havde havt et saa hæftigt Anfald af Vildelse, at hendes lange Broder *Joko* besvimede ved at holde hende, og Læseren *Johannes* havde Feberrystelser den hele Dag. Men da jeg ved Sygelejet aabnede Flasken, strømmede mig en decideret Opiumsduft i Møde, og jeg havde den største Lyst til at putte Flasken i Lommen og gaa min Vej, men da jeg saa omkring paa alle de mørke bedrøvede Ansigter, kunde jeg ikke overtale mig dertil. Lad gaa! tænkte jeg, gav hende 20 Draaber i lidt Vand. Til Grønlændernes store Forundring og Glæde faldt hun kort efter i tryg Søvn. Men jeg kunde ikke selv sove: hvad om hun nu sov ind i Evigheden! Paa bare Ben foer jeg over

til Reolen, for om mulig i Lægebogen at finde Beroligelse. Dog, alt gik godt, efter 13 Timers Søvn vaagnede hun styrket og glad. Manden kom anstigende med to Renkalveskind, som han partout vilde forære mig; men de stakkels letsindige Mennesker er saa fattige, at vi Danske ikke vel kan modtage Gaver af dem, og jeg gav ham 12 Skilling for Stykket i Skonrogger. Iaar er de uundværlige Kalveskind meget rare, da de vilde Hunde har fortæret den sidste Sommers Renkalve.

— Uagtet deres store Fattigdom vilde Grønlænderne dog kunde samle sig rigeligere Forraad af tørret Fisk og Kød; men et kraftigere Middel var det, om den ærede Handelsdirektion betalte dem bedre for deres Produkter, et Middel til at lære dem Penges og Ejendoms Værd at kende. De erholde for Tiden kun 4 Rbd. for et Kvantum Spæk, der giver 1 Tønde Tran, hvis Værdi i Danmark er 30 Rbd, de faar højst 1 Rbd for et blaat Ræveskind, der sælges for 10 Rbd og derover osv. — jeg er vel ikke inde i Handelsvæsenet, men troer dog, at sligt er at tage vel høje Procenter.

8. Decbr. Efter at have undervist mine Kateketlærlinge, maatte jeg desværre tilbringe de faa lyse Øjeblikke, Himlen forundte os, med at sætte 6 Igler i en grønlandsk Madammes Bagdel; hun var saamænd saa angst og bange som nogen kjøbenhavnsk Mamselle. — — Vor Bibellæsning i Aften var noget mere højtidelig, da det var mod Enden af et Afsnit, og jeg holdt derfor et længere Foredrag, sammenfattede Hovedpunkterne, gjorde An-

vendelse af dem paa den nærværende lodne, fedtede Menighed, udtalte Formaning og Opmuntring, og idet jeg med et højt profetisk Blik (?) skuede ud i Fremtiden, stirrede alle de kulsorte Øjne paa mig, og med en Begejstring, som om Huset skulde styrte sammen og mit Hoved revne, sang de Slutningssalmen. —

16. Decbr. Alle Jægerne vendte hjem i Dag med tomme Slæder. Renerne vil ikke komme i Aar. Stor-Isen kommer heller ikke. Tørfisken er i de fleste Huse fortæret. Læseren *Johannes* kom i Aften med et eneste Edderfugleskind og bad om en Stump Brød, da han og hans Familie intet havde at spise. Han har dog nogen Løn, i Aar forhøjet med 6 Rbd; efter alvorlig at have revset ham, gav jeg ham Brød til et Maaltid for de fire. Han er en af mine Elever, Aspirant til Godthaabs Seminarium; men ak, med en sulten Mave, hvad skal det saa blive til med de højere Videnskabers Dyrkelse? — —

17. Decbr. Lykkeligvis har vore Grønlændere gjort nogen Fangst, saa at vi ingen Nød har, saa længe det varer. — — Jeg selv, ja hvad jeg? Jeg er rask, befinder mig vel, arbejder med Iver, Tiden flyver paa Ørnevinger, lider ingen Nød, har Øl i Huset og Ryper og Harer, hvilke tvende Dyr Grønlænderne lige saa nødig spiser, som vi spiser Heste- eller Sælhundekød, hvilket sidste jeg endnu ikke har nydt og rimeligvis heller aldrig vil komme til at smage.

19. Decbr. Den mørkeste Dag, jeg endnu har

oplevet, saa at sige ganske uden Dagslys. Der var Sultebud fra Menighederne østerpaa, jeg blev inderlig bedrøvet. Uttokaits Indbyggere var i saadan Mangel, at de havde sendt Bud for at bede om Skindet af Tørfisk; der var ingen Fisk, ingen Rener, altsaa intet Spæk til Lamperne, intet Lys og ingen Varme. De foregive, at Hundene har fortæret det indsamlede Forraad fra i Sommer, men det er Løgn, de har af Dovenskab og Letsind intet samlet. — Men hvad der saaledes bevæger *mit* Sind og *mit* Hjærte, vækker forresten aldeles ingen Sensation eller Forundring, det hører ligesom med til Tingenes Ordning, og netop deraf fremgaar det, hvor indgroet dette Onde er. — —

23. Decbr. 19 à 20°. Grønlænderne er endnu i Nød og Trang, nu haaber vi, at Kulden skal bringe os Renerne ud imod Strandkanten eller Stor-Isen forbedre Sælfangsten. —

Juleaften. Kors, hvor det bider i Næsen. I Mørkningen kimede vi til Højtid. Senere arrangerede jeg et lille Julebord for Købmandens to Smaadrenge; dets hele Rigdom bestod af en Del af de med Skibet tilsendte Konfekturer, bestraalede af Voxstabler. Senere holdt vi Gudstjeneste, men paa Grund af Kulden stivnede Lampernes Indhold, saa at vi tilsidst var næsten i Bælgmørke. — 2. Juledag havde jeg et Kaffegilde, som samme Dag ifjor; om Aftenen dansede Grønlænderne i Proviantboden. Da jeg drillede de dansende Jomfruer med at beklage, at der ingen af de saa ringeagtede kauæt (Sydlændinge), som efter min Smag dansede meget

smukkere, var tilstede i Aften, begyndte de kort efter at efterabe disses Bevægelser og Dans saa grundkomisk karrikeret, at jeg fik mine Lunger dygtig rystet. Med megen Fornøjelse morede jeg mig ogsaa over den yngste af mine Kateketlærlinge i de Dansendes Hvirvel; kort før Jul havde jeg udbetalt ham 5 Rbd; i blegrød Sirtses Trøje og hvide Shirtings Buxer (en passende Dragt i 20^0 Kulde) figurerede han nu for første Gang som nukakpiak (Yngling) mellem Pigerne. Jeg kunde se, at det var en af de stolteste Dage i hans Liv, med en Blanding af Undseelse og glad Taknemlighed nikkede han nu og da til mig. En Dreng dansede med den alvorligste Mine med en stor rund Hat paa tvers af Hovedet, den var hans Stolthed, skøndt den generede ham betydeligt, og hans Humør sank, da Faderen endelig berøvede ham den, for at det kostbare nedarvede Familiestykke ikke skulde komme noget til. Med hvilke besynderlige rullende Melodier ledsagede det omstaaende Kor Violinernes Spil, ligesom fremtvingende de Dansendes Ben til om muligt endnu større, næsten krampagtig staccato Vivacitet. Jeg havde danset med, hvis ikke min gejstlige Stand havde forhindret mig. Pigerne var i deres bedste Stads, havde splinterny røde, hvide eller violette broderede Støvler, alle Haartoppe havde nye Silkebaand, saa at det slet ikke i denne Lystighed saa ud, som om Nøden stod for Døren, og dog er det saaledes — endnu hverken Sælhunde eller Rensdyr! — Blandt de Dansende var min første lille ægteviede Kone,

hende der fik Tvillinger, saa vel som den Madam, hvem jeg maatte sætte Igler paa det bevidste Sted, — for den Kur har jeg maattet døje mange Stiklerier af mine danske Landsmænd, da Skavanken, som jeg til forskellig Tid maatte give flere Snit, var paa et saa overordentlig flaut Sted; at jeg i slige Tilfælde maatte skære flere Gange, kommer naturligvis af, at jeg af Ukyndighed ikke strax tør skære tilstrækkelig dybt, — se Peder Paars 3die Sang, Vers 116. — —

6. Januar 19°. Da jeg i Middagsstunden fra mit Vindue skuede Præstefjeldet i sit hvide Ornat fra Isse til Fod, lueforgyldt af Vintersolens Purpurstraaler, saa kunde jeg ikke modstaa Fristelsen, kastede Pen og Bog og ilede ud og tilfjelds, for om muligt selv at skue Solen Ansigt til Ansigt, inden den atter dukkede under. Jeg løb som en Skoledreng, der skal se Kongen køre til Højesteret, og jeg kom ogsaa tidsnok højt nok til at se Himlens lysende Konge, der var saa straalende, at jeg ikke kunde taale at se den stivt i Øjet. Den spejlede sig i Havet, hvor Klippeøerne laa paa den dunkelblaa, tindrende Flade, og Skyerne hængte ganske gennemsigtige ligesom Guldmors Drapperier langs henad den vældige Fjeldkyst, og en rosenfarvet Bue bredte sig fra Solen over hele Himlen mod Nord og tonede ned over Ispolen i en dybblaa-violet Luftfarve, og Havets Frostrøg spillede mellem de sønderrevne omtumlede Is-Blokke og -Flager i Regnbuens Farver. Paa den nærmeste Fjeldtop sad en vældig Ørn og lettede med Vin-

gerne ligesom badende sig i den foryngende Sol. Min Smule Sjæl lettede ogsaa paa sine smalle Vinger ved dette vidunderlige Syn. Samme Nat stod den hele uhyre Fjeldmasse Øst for Kolonien i en flammende Nordlysbrand, og herfra udgik en kompakt lysende Bue som en Himmelbro tvers over Havet til Fjeldene mod Syd. Og paa denne Bro dansede de Dødes Sjæle i en uafbrudt skælvende Vals som høje blege Straaleflammer. Saaledes er Grønlændernes Overtro. —

Endnu frister de netop Livet, idet der kun falder en ganske enkelt Ren eller Sæl. —

10. Januar. 19° med stræng Østenvind. Om Morgenen $8^1/_2$ vandrede jeg under Maanens, Stjernernes og Nordlysenes Skin med min lille Følgesvend *August*, som i en Rem over Panden bar mit Ornat; mod Sydøst vandrede vi over den knirkende Sne for at omgaa den uhyre Fjeldmasse, Kangersoak. Det er mig umuligt at give et anskueligt Billede af dens Vildhed, Storhed, Besværlighed og Farer. Tidt vovede jeg ikke at se mig om for ikke at svimle, ethvert Fald bringer en i Fare eller i den visse Død, paa mange Steder førte en Rutschbane ud i Havet ad en spejlglat Isblink, hvor hist og her en Klippeblok rejser sit glacerede Stenhoved, og hvor man for at passere maa hugge et Fodfæste for hvert Skridt. Hvor gyste det i mig, da jeg skulde springe over ardlortariak, en saakaldt Klipperevne, hvor det fremfor alt ikke gaar an at springe for kort. Let og glad klatrede min lille *August* med Posen paa Ryggen hen over alle

disse Vanskeligheder, bestandig seende sig tilbage efter mig, standsende, til jeg kunde vinde med, rækkende mig Hjælp, banende mig Vej. Som en Kat kom han op, som en Pil foer han ned paa sine Skier, hvor jeg mangen Gang krøb paa alle fire eller vadede dybt i Sneen. Og dog siger Grønlænderne, at jeg af en Europæer at være er baade behændig og udholdende. Lykkelig og vel konserveret naaede vi Kerrortusuk, hvor jeg dvælede i 3 Dage. — —

— 23. Januar. — — Da jeg imorges vilde gaa tilfjelds, sagde den 52-aarige Pinêk til mig: „Præst, ser Du det bærsaftfarvede Lys paa Himlen, véd Du hvad det er"? „Det er vel Dagningen", svarede jeg. „Nej, det er Stor-Isens Genskin i Luften, jeg vil derud, thi der er sikkerlig mange Sælhunde". Selve Isfladen kunde man ikke se for Frostrøgens Damp, men over denne var der i Luften et koldt, underlig blaaligt Genskin. — Om Aftenen, da det i flere Timer havde været mørkt, gik jeg ud paa Næsset, og her traf jeg Pinêks Kone og Børn; de stod frysende og ventede Faderens Komme. Jeg havde ikke staaet længe hos dem, før de begyndte at pege og raabe og hoppe: „attegole tersa, kajak, aggilerpok", [d. e.: nu skal Du se, dér kommer det!] og de kunde strax se paa Aareslaget, at han havde Fangst, og vi klavrede ned ad Fjeldet ud paa Isen i Havnen for at modtage og hjælpe den længe ventede Mand, og hvilken Glæde: han hjembragte 3 smækfede Sælhunde. —

— — 24. Januar. Min Styrer traadte ind og berettede, at min Bagage var bragt i Fartøjet, og befalende os Gud i Vold gyngede vi ud i den dæmrende Morgen. Søen gik hult, og den tynde Is fulgte bøjelig Bølgernes Bevægelse. En af Folkene satte sig ud over Stævnen og stampede Isen itu med Fødderne for at lette Fremgangen. Den dampende Frostrøg glacerede os fra Top til Taa og bed os i Ansigtet, man faar vist tidlige Rynker ved saadanne Ture; min Styrers grønlandske Næse frøs hvid som et Ligs, men jeg frotterede og kildede min uafbrudt med den lodne Vante og bevarede den derved i sin dejlige røde Tilstand. — — Velbeholdne kom vi ind til Umanarsuk, modtaget af Oldinge, Koner og Børn, Mændene var tilsøs og tilfjelds. Jeg gik op i det danske Bjælkehus, men der herskede naturligvis ikke den mildeste Luft i en Stue, der har staaet ubeboet til Slutningen af Januar. — — Frygtelig fyrede min Opvarter hele Dagen. *Makri* havde medgivet en Lampe, som brændte klart paa Bordet, det tomme Sengested lod jeg fylde med nye Renskind, og der ovenpaa min Sovepose og atter derover min Rejsepels. Vandet kogte i en Kedel paa den gloende Ovn, min Oppasser anbefalede sig, og jeg var nu ene tilgavns; thi det danske Hus ved Umanarsuk ligger ganske isoleret paa det nøgne Fjeld ved Havets Bred, Grønlændernes Huse derimod i temmmelig betydelig Afstand derfra helt omme bag en anden Fjeldmasse. Alle paastaar, at det spøger stærkt i dette Hus; men det kan naturligvis

ingen Magt udøve over Præsten, og jeg fremtog derfor ganske rolig af mit portative Spisekammer en Rullepølse, en stegt Rype, røget Lax, Ost, Brød, Smør, The og Sukker og plejede min magre Person i god Ro. Efter endt Maaltid tænkte jeg paa, at det var tjenligt at tage mig en lille Promenade. Jeg udsøgte mig den jævneste Plads i Nærheden og travede frem og tilbage. Det var mørkt og dystert og koldt, Havets Frostrøg fløj hen over mig som piskende Spøgelser, jeg syntes i Mørket at se Isbjørne snige sig omkring, og jeg greb da ved Huset en lang Hvalharpun, og med den i Haanden travede jeg atter frem og tilbage, men da der saa pludselig tændte sig i Mørket et af de altid ulykkevarslende røde Nordlys (de almindelige er altid gulligagtige) og i det samme Iskanten styrtede bragende klagefuld sammen paa Grund af Ebben, saa blev jeg saa ræd, at jeg over Hals og Hoved flygtede ind i den oplyste, opvarmede Stue. Jeg troer, at der i ethvert Menneskes sandselige Natur altid bliver en vis Overtro tilbage, om han end er saa uhyrlig oplyst som jeg. Det var for tidligt for mig at sove, min Prædiken til næste Dag var i behørig Orden, jeg fremtog derfor af min literære Koffert „Kong Renés Datter“, tændte en Cigar, gød en Draabe Vin i en Kop The, og henslængt paa tvende Stole henflyttedes min Sjæl fra Strat Dawis's Isstrand til Poesiens yndigste Sommer. Tak Hertz! Du som fremtryllede den for mig. Hvilken forunderlig dejlig, dristig Ide, at lade Jolanthe være uvidende om sin egen Blindhed, og

hvilken rig Fylde af poetiske Tanker fremtræder ikke ud af denne ene Ide! Se, lille Moder, saa travlt har jeg havt, at jeg først nu har fundet Tid til at læse „Kong Renés Datter“.[1]) — — —

— — — I en af de første Dage af Februar arriverede *Hayen* fra Kerrortusuk og begyndte at udruste „Lange-Maren“. Den blev forsynet med Kaffe, Sukker, Krudt, Bly, Lærred, broget Sirts, Tobak etc.; thi vi skulde herfor tilhandle os Grønlændernes øverflødige Spæk. Men vi fik en Storm af Vesten, Storisen kom væltende ind, og dette forfærdelige Syn, naar denne Ismasse kommer sejlende paa det vilde Hav som en hel uddød Verden med disse Isfjelde, der overgaar alt menneskeligt Værk i Storhed, i indbyrdes Kamp med dem selv, med Havet, Klipper og Skær, — Naturen i sin raaeste Brutalitet — da glædede jeg mig over, at jeg stod paa Fjeldets Granit og begyndte at fortryde, at jeg saa rask havde lovet at være med paa den forestaaende Udhavssejlads sydpaa. Men Vejret er endnu engang i denne Verden som Pigernes Sind. Den 7. var alt roligt, og den 8. tiltraadte vi da virkelig Rejsen. Jeg skal stræbe efter at fatte mig i Korthed. Saa heldig som muligt rejste en let Norden sig: Frygt ikke, Skipper, Du fører Cæsar og hans Lykke! Rask og lykkelig stevnede vi over Mundingen af Fjorden Amerdlok, rask og lykkelig over Fjorden Anane, anløb Umanarsuk, og rask og lykkelig stevnede vi for fulde Sejl over Mundingen af Fjorden Ne-

[1]) Henrik Hertz's „Kong Renés Datter“ var udkommen Aaret før, altsaa ganske ny for Præsten.

pisene [Nepisat], og fremad gik det mellem Klipper og Skær, Øer og Is, indtil den mægtig, vildt strømmende, stormfulde, af alle frygtede Fjord Store Ikertok. Rask og lykkelig stevnede vi over den og roede længe fremad, inden jeg for første Gang kunde kravle op ad Iskanten og gæste Menigheden ved Sarkak. Her findes desværre intet dansk Hus, vi skulde bo i et Grønlænderhus. —

Indgangen til dette var ualmindelig dyb, underjordisk og lang, Heden kvælende. Hos disse Folk, langt fra Kolonien, af Oprindelse Kauakker (Sydlændinge) er Chemiser ikke saa meget i Brug, det er endnu kun de Unge her, der har bøjet sig for Modens Magt, Mændene og de ældre Fruentimmer var aldeles nøgne til Bæltestedet, og disse ogsaa fra Knæet nedefter, hvilket alt er et for et europæisk Øje uvant fælt Syn. — *Kummukken* flygtede ud i det fri, og saa myldrede den hele Menighed som underjordiske Trolde op af den dybe Gang og overfyldte den hele Svinesti. Heden steg hvert Øjeblik, men jeg har en ret god Natur. Da Gudstjenesten var færdig, blev de alle siddende og betragtede mig; efter at have samtalet lidt med dem, begyndte jeg at knappe Kjolen op og fuldførte min Omklædning og Indpakning og foer saa ud i den friske Luft; ah, hvilken salig gratis Nydelse. Først sent ud paa Aftenen drev Sulten os ind, men under saadanne Forhold forgaar Appetitten en strax, og jeg sov intet Øjeblik den hele lange Nat.

Næste Dag begyndte *Kummukken* sin Spækhandel, og disse fattige godmodige Mennesker havde Gud være lovet samlet saa meget, at han endnu ikke var færdig, da jeg affærdigede Skolebørnene. Der var Liv og Munterhed, Handelen gik for sig paa Iskanten nede ved Fartøjet. Enhver kom halende med sit overflødige Spæk, Koner og Børn hjalp til. Da alt var maalt og noteret, hvad hver Grønlænder havde leveret, begav vi os i vort Logi, hvor de medbragte Handelsvarer indbragtes og Vægtskaalen ophængtes under Loftet. *Kummukken* gav mig Pengekatten, Blyant og Papir, og jeg udbetalte det Tilgodehavende til hver især. Det var pudsigt at se deres Sindsbevægelse og Forlegenhed over, hvorledes de bedst kunde anvende disse Rigdomme paa de forskellige Varer, deres Uvanthed til disse Papirspenge, som de fleste stillede op imellem Fingrene, ligesom uvante Kortspillere gøre. Konerne stod bagved og gav Mændenes deres Mening eller *Villie* tilkende; hvor gjorde ikke den kvindelige Forfængelighed store Øjne, da vi udfoldede vore brogede Sirtser og det skinnende hvide Særketøj! Men de færreste havde Evne til at købe deraf, de skulde jo først have Krudt og Bly, Kaffe, Sukker og Tobak, og ikke faa var opskrevne for gammel Gæld til Købmanden. Saaledes maalede, vejede og snittede *Kummukken* i flere Timer, medens jeg talte Penge frem og tilbage og noterede; jeg havde jo intet andet at bestille, og her var god Lejlighed til levende Sprogstudium. Vi agerede i Skjorteærmer

uden Halsklud og uden Seler og opknappede i Halsen, og vi stønnede under den tunge Luft. Det gjorde mig inderlig ondt for de stakkels unge Jomfruer, — de havde slet ingen Penge, og jeg kunde se, hvor stor Lyst de havde til at købe lidt af den fattige Stads til 16 Skilling Alenen. Endelig blev vi færdige og søgte Vederkvægelse i den friske Luft. Om Aftenen holdt jeg atter en Prædiken. Den næste Morgen var „Lange Maren“ tilstrækkelig lastet med Spæk og Sælskind, hvorpaa vi ilede med atter at kunne komme afsted. — — Inderlig glad styrede jeg ind i det snevre rolige Pararsuk, og nogen Tid derefter, ikke mindre glad, ind i min gode bløde Seng. —

— — — I Resten af Februar Maaned har Kulden holdt sig stadig mellem 20 à 23°, Grønlændernes Mangel, Hunger og Nød tiltager mere og mere i den senere Tid. Med en vis Gru ser jeg paa den voxende Trang. — — Den af mine tre daglige Elever, jeg mest elsker, den lille *August*, kom forleden op til mig og græd af Sult, og medens jeg talte med ham, gik det os, som det staar i Blichers Vise: „A græd og han græd og saa græd vi begge tow“. Egenlig troer jeg, at jeg, som ikke sulter, har mere Sorg af denne Nød end de, som selv lider legemligt under dens Tryk; det synes i det mindste ikke, at de er grebne af en saadan Angst, som jeg. Haabet om Hvalfisk synes rent opgivet, skøndt vi har en Hvalfangerkommandør (Kummuk) og 11 velrustede Fartøjer med Har-

puner, Lentsere[1]) og Linegods; thi her er i en lang Aarrække ingen Hvaler fanget.

— — — D. 25. Februar opvaktes vi pludselig af et Fryderaab, der steg som et fremfarende Veir. Det var mig et nyt Raab, men mine Diciple, som sad hos mig, kendte det. „Arfe-e-ek!“ [„Hval!“] lød det i højen Sky over hele Kolonien, atter og atter gentagende sig med en ganske egen Dialekt og Betoning. Jeg foer ud af Huset og de tre andre efter mig; en Flok Grønlændere stormede, styrtende over hinanden i Sneen, op mod os for at forkynde mig det glade Bud, at der paa Flagstangen ved Umanarsuk var hejset Kongeflag, hvilket var Signal for, at en af vore Harpunerere havde fast i en Hval (arfek). Glæden satte sig noget for den store Uvished, om den virkelig skulde blive dræbt. Men der var kommen Liv i Folket, de dovne Syge var pludselig helbredede, og alle vilde afsted; i en Hast var alle Slupperne bemandede for at komme med, om ikke for andet saa for at æde. Et Par Timer hengik i Uvished. I Middagsstunden var jeg atter paa Udkigsfjeldet med min Kikkert alene med gamle *Daniel*, og ovenover Froshøgen skuede jeg endelig et nyt Signal: trende Flag under hinanden. Hvalen var lykkelig overvunden og død, glade foer vi afsted for at forkynde Sejren, og ved Kirkegaarden udraabte jeg det jubelvækkende Budskab over den sultne Stad. Det

---

[1]) Lænseren er en Slags Lanse, der bruges til at dræbe den harpunerede Hval med.

var, som om der kom Ild i Krudt, ganske som ifjor, da vort længe ventede Skib endelig kom. Senere paa Dagen fik jeg dem i Kikkerten, et Par Mil borte saa jeg 10 Slupper i en lang Række bugsere den betvungne Fjende langsomt hen ad Havet mod Umanarsuks Havn, hvorhen de først naaede efter 6 Timers uafladelige Roen, og efter at Hvalens 22 Fod brede Hale for en stor Del var fortæret af de 80 Grønlændere, idet hver Slup har 6 Roere, 1 Styrer og 1 Harpunerer.

Den følgende Morgen ved Daggry foer jeg i 23° Kulde under en strygende Østenvind afsted med 19 Grønlændere til Umanarsuk. Styreren havde hejset mit Flag, og da vi temmelig forkomne naaede Stedet, tonede et trefoldigt grønlandsk Urra-Raab os i Møde. Det var alle de lystige Hvalfangere, der myldrede paa det dræbte Søuhyres vidt udstrakte Krop, paa Isen, paa Iskanten, ja vadende i det halvt udfaldne Vand i deres tætte Skindklæder. Jeg betraadte ikke uden en vis Gysen Trinet af dens uhyre Gab, hvorfra en Del af dens Barder i Dødskampen var kommen til at rage frem som en Ungskov. Opfyldt af Forbauselse klatrede jeg op paa Dyrets Hoved og Krop i den tætte Trængsel af Grønlændere. Dette letsindige Folkefærd, nylig saa sultent og nødlidende, jublede og spøgede og lo, al Bekymring var glemt, ingen ændsede den bidende Kulde, og under uophørlig Æden gik Arbejdet for sig; ogsaa jeg fik mig en Kniv og snittede mig mangen god Mundfuld Maktak, som jeg strax fortærede.

Jeg forblev i Umanarsuk i flere Dage, hvor en talrig Del af min ellers saa spredte Menighed var forsamlet, og den voxede hvert Øjeblik, alt som det mangetungede Rygte i sin Kajak ilede fra Sted til Sted og forkyndte Evangelium om den fangne Hval. Et uhyre Lag Spæk bedækkede under Maktakken det store Korpus og den formidable Tunge, og dette er tilligemed de 11 Fod lange Barder den egenlige Rigdom for den kongelige Handelsdirektion; for Grønlænderne er Fødevarerne, Maktak og Kødet det vigtigste. Desværre bringer den uhyre Varme, som det store Legeme indeholder, overordenlig hastigt Kødet i Gæring og Forraadnelse. Kummukken lod strax skære et stort Kors ind i Bugen, for at bringe Luft og Kulde derind, men det hjalp kun lidet; den følgende Dag gærede og ligesom kogte det indvendig fra. Spækmassen afskrælledes i flere Dage og haledes op over Iskanten af hele Folkemængden, Mænd og Kvinder, under en lystig Opsang, under idelig Spøg og Latter, under uafbrudte Forsøg paa at kaste hinanden omkuld i Sneen eller spænde Ben paa den glatte Is, og det rungede i Fjeldene af de vildeste Glædesskrig, de var næsten som en Flok glade og lystige Børn. Det er formodenlig, betragtede i saadanne Øjeblikke, at man siger og skriver, at Grønlænderne er et lykkeligt Folk, men jeg skulde dog mene, at deres Lykke er meget lidet misundelsesværdig, naar de i stor Uvidenhed og aandeligt Mørke og under Sult og Nød, som de selv har forskyldt, hensukker deres Dage i disse Raaden-

hedens Huse, som jeg saa smaat har forsøgt at skildre, — udelagtige i fast alt, hvad der forskønner og forædler Jordelivet, og ved deres Letsindighed indskrænkede til kun at tænke: „Hvad skal vi faa at æde i Morgen?“

Saalænge Flænsningen staar paa, uddeles for offenlig Regning lidt Brød og Gryn, som dog senere afdrages i deres Betaling for Spækket, og Mændene faar daglig en Snaps og Fruentimmerne en Sjat Øl. Med Brændevinen maa anvendes den største Forsigtighed, thi de ældre vil gerne afkøbe de yngre deres Dram, for at faa Lejlighed til at beruse sig, men en beruset Grønlænder i Kajak er jo fast den visse Død. Der er derfor den strængeste Befaling til Handelsbetjentene at paase, at hver drikker sin Dram; dette omgaar Grønlænderne ved at beholde den i Munden og spytte en anden den i Halsen, saa snart de er kommen udenfor; man har derfor forlangt, at enhver skal sige: krujanak (Tak), naar han har drukket den. Men hvor kan man passe sligt saa nøje. En af de bedste og dygtigste Grønlændere lykkedes det at forskaffe sig en lystig lille Rus, han omfavnede mig i Folkemængdens Paasyn og forsikrede mig om, hvor højt han elskede mig, forsøgte meget snurrigt at tale Dansk og gjorde sig hel latterlig; han var saa inderlig lykkelig, at jeg ikke nænnede at vise nogen Vrede, men Dagen efter gjorde jeg Nar ad ham i de andres Paahør, og saa skammede han sig som en vaad Hund.

Da jeg efter fire Dages Driveri og levende Sprog-

studium omsider sejlede hjem, medtog vi et stort Parti af Hvalens Kød til de ulykkelige Hunde ved Holsteinborg. Det var mig et hjærteskærende Syn at se de elendige udmagrede Dyr, hvoraf nogle var saa afkræftede, at de næppe kunde flytte Benene, og man kunde tælle hver Knokkel i Kroppen, at de højt krummede Ryggen af Hungerens Smerte i Bugen og ligesom vanvittige snusede om og aad den bare Sne, gammelt Tovværk og alt, hvad der ikke hang for højt for dem. Der opgik nu en jublende Igenfødelsens Hundefest, da vi kastede det medbragte Kød paa Isen, som var saa rigeligt, at det ikke fortæredes, før en Forstærkning atter kom fra Umanarsuk. — —

Marts. *Kummukken* prajede mig jævnlig om at følge med paa et Togt til Itivdlek, som er det sydligste Udsted i Holsteinborgs Missionariat, det mest afsondrede; Indbyggerne Kauakker, næsten halvt Hedninger, de fleste først døbt som voxne; jeg kunde altsaa have betydelige Bevæggrunde til at følge med. Da han derfor atter Onsdag den 25. Marts om Morgenen traadte ind til mig og paany opfordrede mig til at gaa med om en Timestid, slog jeg til, og med et ærligt Haandslag ønskede vi hinanden til Lykke paa den nye Tur. Vi har nu allerede været saa mangen Dyst sammen, og han paastaar aldrig at sejle med saadant Held, som naar han har den lille Præst med. —

Torsdag 26. Marts fløj vi afsted for en gunstig Vind — Solen steg frem paa Himlen, Sejlene paa vort tomastede Fartøj stode svulmende fulde, jeg

skuttede mig forresten i Solens Straaler, og lyttende til de utallige Edderfugles underlige, kurrende Glædes- og Kærlighedslyde i det fjerne, dette første Varsel paa Foraar, laa jeg rolig paa Ryggen og ræglede mig, tænkende paa adskilligt, et og andet og noget allehaande, indtil Grønlænderne raabte: attegole krilaluvarpagssuit! Se hvilken Mængde Hvidfisk![1]) En talrig Stime af disse store Dyr hævede deres krumme Rygge over Havets Overflade og skinnede som Sølv i Solens Glans, og de var nysgerrige som andre Mennesker og vilde betragte os i Nærheden, men forsigtige beskuede de os nedenfra; det var et dejligt Syn, bøjet ud over Rælingen, at se ned i det klare Dyb denne talrige Skare af lyse Skikkelser, der gennem Vandet modtog et blaalig-søgrønt Skær, boltre og vende sig, idet de gled frem, stirrende op paa os og ligesom talte med hinanden med denne underlige fløjtende, klagende Lyd, der er ejendommelige for alle disse Sødyr under Vandet, og som efter Grønlændernes Sigende skal være saa vidunderlig dejlig hos Rethvalen, ganske, siger de, som Orglets Toner i vor Kirke, formodenlig naar de lader Vandet spille mellem Barderne. Ogsaa den snehvide Tatterat var allerede kommen sydfra og fløj omkring os, drejende sit Hoved til alle Sider, kiggende ned paa os. Det var et Vejr som ved en Lystsejlads, men en vis Isluft mindede stadig om, at vi sejler langs med Grønlands Kyster. — —

---

[1]) Hvidfisken er en Delfiin (beluga leucas) paa 4—6 Meters Længde, der lever i store Flokke.

Efter at have tilbragt 11 Timer paa Toften i det aabne Fartøj, kunde jeg da træde ud ved Itivdlek, det vil sige paa Havbunden, thi Vandet var aldeles udfaldet, og lige lukt i Vejret stod den stejle, høje Iskant for os, hvor vi skulde klatre op som Katte, og oven paa den Kateketen, Undervelærværdigheden med sin Menighed. Medens man huggede Fodfæste i Isen for at kunne faa os op, opdagede vi i Stranden en Rigdom af fortrinlige Muslinger, og vi lod strax *Nangana* samle vor Rejsekedel fuld. Endelig kom vi lykkelig op efter at have svævet mellem Himmel og Jord som en Landsoldat, idet nogle halede i os foroven og andre skubbede efter von hinten. — *Kummukken* skred strax til at maale og notere Spækket, jeg til Konfirmandprøve. — Efter Maaltidet maatte jeg atter krybe ind til Kateketen, iføre mig mit Ornat og arrangere mig et Sæde, hvor jeg nogenledes kunde undgaa Blod- og Tranbesmørelse og finde en Plads for mine to smaa Lysestager. Kateketens jomfruelige Datter bredte heldigvis et nyt Skind under mine Fødder, thi lige foran mig laa paa Gulvet en Bunke blodige Sælhundelemmer, Tarme og andre Indvolde. — For at undersøge Konfirmandernes Alder, havde jeg medbragt en Designation over samtlige Indbyggere, og nu vilde de alle vide, hvor gamle de selv var og deres Slægtninge dér og dér, hvilket forskaffede dem megen Fornøjelse; derefter begyndte de med sædvanlig Nysgærrighed at spørge ud om Danmark og Forholdene dér, og jeg griber altid Lejligheden til at

fortælle disse dovne Kvinder, hvor alvorligt Folk dér maa arbejde og bestille noget, og hvorlunde Dovenskab altid fører Elendighed og Nød og Vanære med sig. —

— — — Efter et velsignet Maaltid af vore Fugle, holdt jeg atter Gudstjeneste i mit Ansigts Sved, og Aftenen hengled atter ved halv dansk, halv grønlandsk Samtale med Kummukken og med Grønlænderne. Naar Luften ikke er altfor kvælende, forekommer det mig virkelig undertiden, som om jeg var i Theatret — det er en ejendommelig Forestilling af Komedie og Ballet i en for dette Theater ejendommelig national Blanding, hvad enten Hovedrollen udføres af en ældgammel, hexeagtig Kone, der i en besynderlig sammenbøjet Stilling paa Brixen og med levende Gestikulation, Deklamation og Mimik fortæller en vidtløftig, betydningsfuld Drøm, medens de andre følge og efterabe hendes Bevægelser, eller det er en Mand, der i oprejst Stilling med opløftet Arm fortæller om sin Kamp med et eller andet farligt Dyr og udfører alle dets og alle sine egne Bevægelser, Flugten og Forfølgelsen, Bølgernes Gang, Dyrets Dukken under og Opstigen, Kastet med Harpunen, undertiden Kajakkens Kæntren, Dyrets Vildhed og Rasen i Dødskampen og tilsidst med en pludselig og ved Kontrasten forunderlig Ro — den endelige Sejr. Den nøgne, ofte muskuløse smidige Overkrop og det uhyre tykke, lange kulsorte Hovedhaar er under den levende Gestikulation ikke uden Effekt. Eller det er de unge slankt byggede

Knægte og Piger, der med en Art glad Sværmeri fortæller, hvorlunde de om Sommeren, frie som Renerne, jage om højt oppe i dette uhyre store, øde, gaadefulde Land — efter deres Glæde og Begejstring at dømme det skønneste Land paa Jorden. („Du Plet af Jord, hvor Livet — etc. etc.") Eller det er Børnene, der fortæller om Ægge-Togternes Fryd ifjor, om at klatre i Fjeldkløfterne og plyndre de mange Reder, og under Fortællingen efterligne de højst pudserlig og træffende med Armene de forskellige Fugles Vingeslag, deres Hals- og Hovedbevægelser, deres klodsede Gang paa Land og deres Skrigs forskellige Lyd, — eller det er mig selv, der fortæller om fremmede Lande, fremmede Folkeslag og svundne Tider, jeg læser deres Forbauselse i de tause, betydningsfulde Øjekast, de vexler mellem hinanden, naar det i deres besynderlige Tungemaal lykkes mig nogenlunde at give et Billede af de mægtige Skove, de store Stæder, den talløse Folkemængde, de store prægtige Kirker, Skibenes Mængde og Størrelse, Kongerigers Magt og Glans og talrige Krigshære, af de rige, bølgende Sædemarker, de mangfoldige tamme Dyr, Fængslernes Rædsler, Hospitalernes Velsignelse, Armodens Jammer, Brændevinens Forbandelser etc. etc. — men ak, det er fast altsammen saa inderlig beskidt, saa grundbemøget og stinkende, at al Illusion forsvinder, og man befinder sig i hin sørgelige Virkelighed, som jeg for ofte har trættet med at beskrive — dog, da *Kummukken* fremdrog sit tokassede Sølveruhr, forundredes vi

over Kl. henved 12 Midnat at se os omringet af en nysgerrig, videbegærlig, sladrende Skare, om hvem man godt kunde sige, at de ellers om Vinteren gaar i Seng med Hønsene — dersom de havde Høns. — —

Om Morgenen den 29. Marts var det en let Østenvind, vi var ikke sene med at lette, og saa gik det atter afsted, ikke i en ordinær Lunte, men i en flyvende Galop — og naaede lykkelig Holsteinborg. — —

Efter Paaske er jeg flyttet, mit eget Hus skal i Foraaret undergaa en betydelig Reparation, her er et ubeboet Hus, som fører Navn af Inspektørboligen, og dér har jeg for Tiden opslaaet min gejstlige Residens, saa at samme Inspektørhus jo har en modsat Skæbne af:

„Det Hus til Hestestald nu gjort er af Claus Mentz,
Som i min Barndom var en Klokkerresidens".[1])

Vi har allerede meget længere lyst end I derhjemme i det paradisiske Danmark, og fra Jævndøgnsdagen den 20. Marts tager Lyset til med en forundringsvækkende Hurtighed. —

Tirsdag 21. April kom tvende Konebaade hjem, lykkeligvis med lidt bedre Last, den ene med 11 nye Rener og en Del ældre fra det i Efteraaret i Sneen hengemte Kød, det var en af de forsynlige hæderlige Familier; den anden med 13 Rensdyr og en stor Hvidfisk, sønderlemmet og lastet i Baaden. Gud være lovet, at Grønlænderne atter for en kort Tid er hjulpne, blæse være med at vort Kaffeforraad atter iaar er udsolgt! 6° Kulde.

---

[1]) Peder Paars IV. Bog 1. Sang S. 205. Udgaven 1855.

22. April. Ha! hvilket forfærdeligt Uvejr med Storm og Sne! Medens det rasede udenfor, morede jeg mig med at lade min gamle Kateket fortælle, og naar han først faar Munden paa Gang, udtaler han undertiden Meninger, der vidner om en større Overtro, end han vel egenlig havde i Sinde at lade sig formærke med for Præsten[1]) — Den fjerde Konebaad vendte hjem med $^1/_2$ Snes Rensdyr, det er dog altid etwas, men det forslaar som en Skrædder i Helvede. — Det var om Morgenen 6⁰ Varme, saa at Vandet render af Sneen, saa det er en Lyst, og Fluerne myldre og summe; hver Dreng, endog Købmandens to Sønner, har sin lille Flitsbue og en Synaal paa Enden af Pilen, hvormed de skyder Fluerne og æder dem, det vil sige bider Hovedet af dem og suger det søde Blod, hvilket og gælder Købmandssønnerne. — —

30. April. — Endnu stadig Hunger og Nød. Jeg saa i Formiddag en Grønlænderinde med al mulig Omhyggelighed tranchere og udtage Indvoldene af en stor slagtet Hund; da jeg spurgte, svarede hun mig, at det skulde koges og spises, da de intet andet havde. Forresten frister de Livet ved saa meget som mulig at tage Tørfisk og Gryn paa Bog hos Købmanden; hos mig har de laant 50 Rbdlr.; af den saakaldte Hjælpekasse har jeg hjulpet til at faa et Par blodarme Konfirmander opklædte. — Iøvrigt er de ligeglade, idetmindste tilsyneladende, der er ingen Kummer eller Frygt

[1]) Kateketens kort refererede Fortælling om en Angekok (Troldmand) forbigaaes, da den ikke frembyder særlig Interesse.

synlig hos dem. Skolegang og Kirketjeneste gaar sin jævnlige Gang. De trøster sig med, at snart vil Havet vrimle af de unge Sælhunde, store Torsk og talløse Angmagsætter, Klipperne have Rigdom af Fugleæg, og saa kommer Sommerjagten, og saa er de igen velhavende Folk og al Nøden glemt. —

Den 11. Maj vendte vore tvende Kajakmænd tilbage med Posterne. Jeg fik 8 Breve, de vigtigste fra *Steenberg*, endskøndt han i Almindelighed udtaler sig lige saa kortelig paa Skrift som i den daglige Tale; men Aaret er lykkeligt tilendebragt under Haab og Frygt, som det jo altid er blandet. Det er en Oplivelse i Foraaret at høre fra Landsmænd i Landflygtigheden, ligesom et Varsel om snarligt Bud hjemmefra. — Jeg har fæstet mine 6 Grønlændere til Rejsesluppens Besætning og fastsat Afgangstiden til Sukkertoppen, hvor jeg slaar mig til Ro, sender Folk og Fartøj tilbage og oppebier Bud fra Danmark. — Mine Folk indladede derfor Ballast, Vand, Telt osv. i Sluppen, som paa Prent fører det pæne Navn „Johanne“ efter Fru *Holbøll*, i daglig Tale derimod „Lange-Maren“, et dejligt Fartøj, der som en Pil skyder gennem Vandet, kun er det vel rankt og maa derfor have en dygtig Ballast. I kan gøre Eder et lidet Begreb om min Bagage, naar jeg siger, at mit Nøgleknippe tæller 14 Nøgler, desuden har jeg nogle tilspigrede Kasser.

24. Maj. Kl. 5 imorges blev jeg purret paa Grønlandsk af min Styrer, just som jeg laa og drømte paa Dansk og saa alle mine Elskede forsamlede

paa Thomasminde til Søster *Louises* Fødselsdag, hvilket dog vist ikke stemmer med det virkelige Liv. Kl. 6 begav jeg mig ud paa det flygtige Element. Grønlænderne var grupperede paa Stranden og opad Fjeldene i Tableauer, og med en beundringsværdig Akkuratesse, lige i det Øjeblik Hans Velærværdighed skrævede over i Fartøjet, begyndte Kanonsalutten paa Batteriet under det vajende Flag (dette Væsen er en indgroet Fordom her i Landet, og det staar ikke til mig at udrydde den). — Vi maatte for Storm ilsomt søge Havn her paa Øen Kaukangoak og hilser Eder herfra, liggende paa min Rejsepels under Teltet, efter først at have styrket mig med en varmende Sulevælling og et Glas Gammelvin.

25. Maj. Meget tidlig i den lyse Nat blev jeg vækket — i 14 Timer fløj „Lange Maren" ustandset frem, indtil jeg sprang op paa Fjeldet til de 129 Kangamiutter, modtaget af den endnu raske og rørige 60-aarige Assistent *Kreutzmann*. — —

Den 30. Maj i god Tid naaede vi Sukkertoppen. —

1. Pinsedag. Den herværende temmelig talrige danske Menighed, som endog tæller tre Damer i sin Midte, stædedes til Skriftemaal, Gudstjeneste og Altergang, hvorefter der var stort Taffel hos Købmanden, og 2. Pinsedag pakkedes 107 Grønlændere omtrent som Sild i det lille Skolehus til samme kirkelige Handlinger. Midt under Prædikenen hørtes Børnenes Raab: „Umiarssoit". Det vakte en øjeblikkelig Sensation i Menigheden og kunde

let have bragt mig fra Koncepterne, dog fortsatte vi endnu et Par Timer med al Anstand vor Højtidelighed uden Afbrydelse. —

Det var ikke Sukkertoppens egenlige Skib, men et, som efter en 7 Ugers Rejse, og i 4 samfulde Uger at være ængstet og plaget i Storisen i Strat-Davids, havde søgt herind. Takket være et Par Linier, som min Moder havde skrevet med en her ombord værende Jungmand *Barfred* erfarede jeg, at Gud atter et Aar havde bevaret os for hinanden. Ombord var en hel Købmandsfamilie ved Navn *Meyer*[1]), bestemt til Frederikshaab; der var saaledes hver Dag forøget Selskab ved Kolonien, men jeg tog kun liden Del deri, mit Sind var ikke ret i Orden, og Grønlænderne strømmede sammen fra alle Udstederne, og det gik voldsomt ud over mit Bryst.

5te Juni tiltraadte jeg min Tilbagerejse til Holsteinborg[2]). — Vi ved Kolonierne i Sydgrønland hører som oftest hele Aaret rundt aldeles intet fra det nordre Inspektorat, vi havde derfor haabet med Skibene fra Danmark at faa Vished om det savnede Skib „Tordenskjold"s Skæbne, men skuffedes heri. Vi maatte altsaa vente og haabe, at det har ligget Vinteren over deroppe. Den Hr. *Olrik*, som er bleven Inspektør i Norden, er en af mine gamle Klassekammerater i Borgerdydskolen, hans

---

1) Edvard Emil Meyer, f. 1803, død 1879 i Kbhvn., gift med Adamine Spliid, var Kolonibestyrer fra 1827 til 1853.

2) Hjemrejsen for stormende Modvind var meget besværlig, men Besværlighederne var af samme Art som saa tidt omtalt og forbigaaes derfor.

Fader var Købmand her i Landet, hans Moder Grønlænderinde[1]). — —

8. Juni. — — Medens vi trak paa Aarerne af al Kraft mod Vinden, kom Jagten „Mathilde“, som slæber Spæk fra Udstederne, sejlende os i Møde. Medens vi hvilede paa Aarerne, fortalte Føreren, at der havde været Poster fra det nordre Inspektorat; og jeg erfarede da, at „Tordenskjold“ ikke havde ligget Vinteren over i Norden, at man fra Egedesminde i Efteraaret havde set et Skib drive uden Roer, men for Østenvind ikke kunnet komme det til Hjælp, — altsaa uden Tvivl totalt forlist, rimeligvis efter navnløse Lidelser for den hele Besætning, og der var en Præst med Kone og et spædt Barn ombord, den Præst, der istedet for mig skulde gaa til Umanak. — —

— — Endelig naaede vi trætte og udmattede Holsteinborg temmelig sildigt Søndag Aften den 14. Juni. Briggen „Titania“, Kapt. *Jørgensen* laa paa Havnen. Vor Modtagelse var meget højtidelig, da de havde antaget os for druknede, da Kajakposterne fra Sukkertoppen ikke havde truffet os dér og ikke set noget til os. Glæden var stor og almindelig, thi mine 6 Mænd havde jo Forældre, Koner, Søskende, Børn og Venner blandt de Hurraraabende, jeg var den eneste Fattige, som ikke modtoges af nogen Slægtning, — men der var jo Breve til mig fra mine Kæreste paa Jorden! Hvad

---

[1]) Christian Søren Marcus Olrik (1815—70) var født ved Julianehaab og boede ved Godhavn paa Disko i 20 Aar. 1846 blev han Inspektør i Nordgrønland og 1866 Direktør for den grønlandske Handel. 1860 Justitsraad. Bekendt som Zoolog.

der mest tildrog sig min Opmærksomhed var en høj, rank, frisisk Kone med et tykt Hovedtøj omringet af 4 smaa nysselige Pigebørn fra 5 til 9 Aar, alle ens klædte ligesom Moderen i mørkeblaat, næsten sort, Hvergarn; det var min brave *Kummuks* Kone og Børn fra Føhr, ankomne samme Dag med „Titania". Det rørte mig inderligt at være Vidne til denne lille Families Lykke og Glæde efter en 4 Aars Adskillelse. Jeg nødes nu til at vænne min grønlandske Tunge ogsaa paa Tysk, da denne gode Kone og hendes Børn ikke forstaar Dansk, endsige Grønlandsk.

De lyse Nætter gennemvaager jeg med Eders Breve og Dagbøger, indtil jeg bliver ligesaa udmattet som under min Omtumlen paa Havet og dets Klippeøer. Det firkantede Taarn paa Meilgaard staar for mig baade Dag og Nat[2]), og just fordi det er saa stort og firkantet, kan jeg hverken faa det rigtig ind eller ud af mit firkantede Hoved. Med barnlig Henrykkelse har jeg udpakket den interessante Kasse med Pragtbiblen, Meyers Universum, Professor Nielsens Hædersmedaille osv. Den graa Hat og den graa Frakke havde jeg første Gang paa en Aften, da Grønlænderne dansede i Proviantboden, det morede dem at se mig i den nye Dragt: attegale pellese pinerpatdlakaok! (se Præsten er næsten altfor smuk!) lød det i hele Forsamlingen, og vant til at se mig selv i den

---

[1]) Forf.s Svoger, Jægermester C. F. Olsen, havde s. A. købt Mejlgaard, (Randers Amt). som han atter solgte 1868. Det omtalte Porttaarn har hvælvet Gennemkørsel, Kuppel og Spir.

grønlandske Renskindssæk undrede jeg mig over min fornyede Taille.

Hvorfor dansede de den Aften? Fordi jeg havde holdt Brudevielse, og det af en ganske aparte Art. Brudgommen var en dansk Kolonist, som ikke kan tale eller forstaa et eneste grønlandsk Ord, og Bruden en Grønlænderinde, som ikke forstaar et dansk Ord, Frieriet maa jo være sket ved Gebærder, senere agerede jeg Mægler, ja maatte saagar skrive et grønlandsk Frierbrev til Pigen. — —

Først i Juli Maaned fik vi i Aar fat i Sommeren med hin næsten vestindiske Varme og talløse Sværme af Myg. — Det var Lørdag Aften den 4. Juli 1846, at det sædvanlige Raab: „umiarssoit!" satte alt i Bevægelse, og alle, som kunde krybe og gaa, ilede tilfjelds. I den lyse Nat gaar man under slige Omstændigheder ikke tilsengs, Skibet avancerede for en svag Brise. Kl. 2 om Natten gik Købmanden, *Kummukken* og jeg tilsøs. Det stolte, tremastede „Godthaab" gled os i Møde, brasede bak og tog os ombord. Vi havde den Glæde at modtages af Bekendte og Landsmænd: Madame *Møller* med sine to smaa dejlige Drenge, Seminarielærer *Jørgensen* med Kone[1]) og Husjomfru, Bataillonskirurg *Rasmussen*[2]), Assistent *Jensen* med Kone og Datter, Skibets Fører, Styrmand etc. Med lar-

[1]) Carl Julius Emil Jørgensen (1816—1891) Missionær og Seminarielærer ved Godthaab 1846, ved Holsteinborg 1850, Sognepræst i Bedsted, Thisted Amt 1858, Afsked 1879, Lærer i Grønlænderhjemmet i Kbhvn. Gift 1846 med Agnes Christine Henriette Klüver (1824—49) og 1852 med Henriette Bolette Meyer (1825—1909)

[2]) Rasmus Christian Rasmussen (1808—56) var fra 1837 til 1842 Bataillonskirurg i Horsens og Kbhvn., fra 1846 til 1853 Læge i Godthaab i Grønland. 1856 Læge paa St. Jan.

mende Glæde kommer man hinanden i Møde, vi fra det fattige øde Fjeldland, fra den lange ensomme Vinter, og de andre fra den gyngende farefulde Vandring over Vesterhavet i 9 Uger og to Dage. —

Ikke lidet forbausedes jeg ved det højkongelige Missionskollegiums Bøn til mig om „velvilligen at modtage Seminarielærer *Jørgensen* og beholde ham i mit Hus, indtil Seminariet engang kan træde i Kraft ved Godthaab". En Bøn fra Statminister, Biskop og høje Tilforordnede er vanskelig at betragte som andet end en Befaling, jeg maatte finde mig i Skæbnen og forandre og indskrænke mit hele Leben. Endnu samme Dag modtog jeg min nye Kollega; selv tredie, i mit Hus, overlod ham de to Værelser og flyttede selv ind i det tredie! — Hvor forunderligt ogsaa af det høje Kollegium at sende ham til *mig*, da det dog saa let kunde have fundet en anden, der langt bedre kunde have lært ham Sproget! —

Da jeg om Aftenen den 9. Juli med hele den grønlandske Menighed traadte ud af Kirken, saa vi en stor Skibsbaad og en Slup komme langsomt glidende for en svag Brise nordfra ind i Havnen. Vi standsede alle og tabte os i Gisninger. Kikkerten viste os en uordenlig sammenbunden Takkelage, revne Sejl og knækkede Stænger som Master. Tanken om skibbrudne Folk gennembævede vort Sind. En ung rask, mægtig høj Mand sprang i Land, trykkede vore Hænder, græd som et Barn, og medens de klare Taarer randt ned ad hans Kinder, fortalte han os, at den kongelige Handels

Skib, Briggen „Prins Christian Frederik af Danmark“ for 8 Dage siden var totalt forlist i Storisen, han selv, Skipper *Faltings*, hele Besætningen og den eneste Passager, Lieutenant *Ulrich* af Søetaten, havde frelst Livet paa Isen. I den kombinerede Ret, som her dannedes for at optage den nødvendige Forklaring, maatte jeg tage Sæde som Assessor. — Her sørgedes af bedste Evne for de Skibbrudne saavel i Land som ombord i „Godthaab“, der laa i Havnen[1]. — — Søndagen efter holdt jeg dansk Gudstjeneste for den pompøseste danske Menighed, jeg endnu har set her tillands, og maaske den største her i Mands Minde, „Godthaabs“ Besætning, alle de Skibbrudne, de fine Passagerer fra Kbhvn., en gejstlig Kollega, Ltn. *Ulrich* af Marinen[2] og flere nye danske Kolonister. Og jeg har nu drevet det saa vidt, at min Prædiken forbliver hjemme paa mit Arbejdsbord, og jeg talte fri og frank for den talrige Forsamling. — 26. Juli. Vi var 18 Danske til Alters. -- Det er underligt, snurrigt nok, at se disse Madammer heroppe i stribede Silkekjoler, Bobinetskapper med Kornblomster og Roser paa, Kamailler, Broscher og øvrige Zirligheder; det stikker noget underligt af mod hele den øvrige Situation. *Kummukkens* Kone er den fornuftigste og tog sig i mine Øjne bedst ud i sit mørkeblaa Vadmel. Orgelspillet gik maadeligt, Organisten er paa Renjagt,

[1]) De nærmere Omstændigheder ved Forliset af Skibet, der var blevet skruet ind i Isen og knust, forbigaaes.

[2]) Adolph Tobias Ulrich (1821—1893) blev Premierlieutenant i Søetaten 1851 og tog sin Afsked 1858 paa Grund af Svagelighed. Hans Navn er bekendt fra hans Deltagelse i den ulykkelige Affære ved Eckernførde 1849.

og Seminarielæreren vilde ikke tillade sin Kone, som spiller godt Fortepiano, at spille til Gudstjeneste — det forekom ham ikke passende! Vi maatte derfor lade os nøje med den grønlandske Smed. —

— — 3. August ankrede paa Havnen et engelsk Torskefiskerskib for at fylde Vand. Det havde 30000 Torsk inde, fiskede paa Bankerne udenfor vore Kyster og saltede i Lasten. Deres Salt var sluppen op, og de maatte vende hjem med ikke fuld Last, — det ligner mere dansk end engelsk Manér. Det var Torsk af en uhyre Kaliber, en enkelt vog 97 Pund. Her burde stationeres et dansk Fiskerskib, som kunde gaa ud tilsøs og bringe Lasten ind til Kolonien, for paa Klipperne at beredes som Klipfisk; derved vilde vi have et stort Forspring for Englænderne, som først maa sejle over Verdenshavet med de saltede Fisk, da det naturligvis ikke indrømmes en fremmed Nation at tørre Fisk paa vore Klipper, ikke fordi: her er jo ved Gud Plads nok. — —

20. August ankom Kaptajn *Holbøll* hertil og gjorde her som allevegne et Pokkers Spektakel og skal partout spille L'hombre hver Aften, i hvilken Henseende min ny Kapellan var mig til betydelig Tjeneste. Den 2. Septbr. tiltraadte Kapt. *Holbøll* Tilbagerejsen til Sukkertoppen. — —

— — Mandag 5. Oktbr. gik jeg med min Kollega over Fjeldene til Kerrortusuk. For min med Fjeldgang endnu uvante, meget nærsynede Kammerat var den i højeste Grad forbausende og fast ufremkommelig; han er den ivrigste Tobaksrøger, jeg

har kendt, og kunde ikke udholde at gaa og puste Røgen fra sig, samtidig med at bestige Højderne, og maatte derfor hvert Øjeblik gøre Holdt for at ligge i Mosset og røge. Han mente stadig, at jeg maatte have forfejlet Maalet. Bøssen skaffede mig kun det sædvanlige Bytte, nogle Ryper; Kammeraten, som rigtignok har været Kommandersergent ved Studenterkorpset og havde Briller paa, skød i Graastene, men han er jo lige sluppen ud fra Kjøbenhavn. —

Ved min Hjemkomst erfarede jeg, at et Handelstogt skulde afgaa næste Morgen til Itivdlek, *Hayen* skulde føre det. For at blive mine Pligter tro udrustede jeg min Kuffert, og 7. Oktbr. gik jeg med ombord. — —[1]. Lørdag den 17. Oktbr. Det Handelstogt, hvormed jeg var kommen her til Sarfangoak, skulde ikke gaa videre. — Jeg lejede derfor Stedets Katekets store Skindbaad (Konebaad) besat med ham selv som Styrer og sex Jomfruer som Roersker, alle naturligvis med røde Toppe ɔ: dydsirede Jomfruer, blandt disse den bekendte Jægerbrud, hende der skyder sine 40 Rensdyr hver Sommer og ejer sin egen Riffel. Som en Blære svømmer dette lette Fartøj ovenpaa Vandet, og med de sex Jomfruers brede Aarer skød den en antagelig Fart, de rejser sig med hvert Aaretag op fra Toften og trækker Aarene med hele Legemets Vægt, idet de atter nedlader sig paa Toften, de bruger ingen Aaretolde, Aaren er bunden i en dobbelt Rem. Da en af disse sprang, sagde

[1]) Beskrivelsen af denne Rejse forkortes betydeligt.

Jomfruen kort og tørt til Styreren: „Din Støvlerem, tag den af!“ og fik derved hurtig Skaden redresseret. I Begyndelsen roede de stadigt og tause, men saa begyndte de at lege og havde tre Tempoer at ro i: præstissimo, adagio og scherzando, et vist Antal Aareslag i hvert Tempo, og naar en af dem faldt forkert ind, var de andre ved at falde ned af Toften af Latter. Jeg lovede at traktere dem med Kaffe, naar vi kom til Avatdlek, — — som jeg besøgte for første Gang, da det er den Menighed, der ligger længst inde i Landet. — Der var intet dansk Hus, og jeg var der ganske ene imellem alle disse underlige mørke Skikkelser.

— — — Træt og haardt forkølet gik jeg om Morgenen d. 19. Oktbr. ombord i Kragjollen og naaede i 4 à 5 Timer Kerrortusuk, hvor jeg traf *Hayen* og Familie lige midt i en dejlig Terrin Bouillon. Jeg fik min Part, et Glas Vin, en Kop Kaffe, et oprigtigt Haandtryk og saa atter af Sted ud paa Havet. Søen gik hul, svære Byger med Sne overfaldt os, men de voldsomste ventede os i Mundingen af Fjorden Amerdlok. Med en forfærdelig Susen kastede de sig over os fra de høje Fjelde, Snefoget indhyllede os, Bølgerne fraadede mere og mere, Søerne knustes for Bougen af vor spinkle Baad, der løb med Rælingen i Vandet, og Stormen slog vore Sejl mod Masten med en Voldsomhed, som om den hvert Øjeblik vilde gaa overbord. Donnerwetter! Hvad har jeg ikke døjet for Ture, og Enden er jo langtfra endda! Endelig løjede det lidt af, Stormen havde drevet os langt

tilsøs, men efter en rask Bidevinds-Sejlads stevnede vi ind ad Fjordmundingen. Forfrossen og forkommen kunde jeg se mit lune Kammer og maatte dog ligge og boute frem og tilbage til Fornøjelse for samtlige Koloniens Indbyggere, som stod paa Fjeldet. — —

Jeg har i Aar 4 unge Grønlændere, som jeg med stadigt Hensyn til det vordende Seminarium ved Godthaab vejleder daglig to Timer i mit eget Værelse; hvilken, jeg kunde næsten sige, Lidelse dette volder mig, da jeg paa Grund af Familien *Jørgensens* Ophold er indskrænket til dette, kan kun indses af dem, som véd, at disse stakkels unge Grønlænderes Klæder og hele Væsen er helt ubehageligen inficeret af den fordærvede Luft i deres Huse. —

Sygdom og Dødelighed hersker iaar langt mere end i de to forrige Vintre. De Syges Assistance har undertiden overvældet mig, og Medikamenterne er næsten opbrugte. Blandt de Syge er én, der volder mig Hjertesorg, det er min trofaste, brave gamle Kateket *Tobias*. Desværre formaar jeg aldeles ingen Lægehjælp at yde ham, formodenlig vilde en kirurgisk Operation kunne foretages, da der har dannet sig en haard Knude i Underlivet, som flytter sig frem og tilbage. Han led betydelige Smerter. — Ak, hvor Livet svinder hastigt hen! Og jeg har vovet for otte lange Aar at skille mig fra dem, jeg hører til, og lægge Verdenshavets bundløse Dyb imellem mig og dem!

— Den eneste Lettelse jeg har i Aar er, at jeg

er ganske fri for Husholdningssorger og Madarrangements, da jeg mod en bestemt Sums Erlæggelse spiser ved *Jørgensens* Bord og altsaa er aldeles fri for at gøre, hvad man kalder Hus, at bede Fremmede, hvoraf følger, at jeg ogsaa glat væk kan afslaa Indbydelser, navnlig fra Købmand *Møllers*. Man er vel over saadan min Konduite her paa Dansk noget stødt, men Grønlænderne er mig naturligvis de vigtigste. Jeg har gjort betydelige Erfaringer i Livet og erhvervet mig et fast Standpunkt, siden vi saaes, lille Moder, jeg troer retteligen at forstaa min Stilling. Fordi jeg behandler Grønlænderne som frie selvstændige Mænd, hvoraf mange paa Grund af deres Retskaffenhed, Tro og Dygtighed fortjener den højeste Agtelse, fordi jeg besøger dem i deres Huse, modtager dem med Agtelse i mit Hus, behandler dem med Retskaffenhed og Forekommenhed, véd jeg, at det blandt visse bornerede halvraa Personer hertillands hedder sig, at jeg bibringer Grønlænderne Indbildninger og vækker Pretensioner hos dem, som hine Personer ikke kunne billige, fordi de hellere ønske et Forhold, som det mellem Blanke og Kulørte i vestindiske Kolonier. Jeg vilde juble, om de talte Sandhed, om det virkelig lykkedes mig at vække blot en Gnist af ædel Selvfølelse hist og her blandt disse Naturmennesker, der, naar man efter en vis Gæringsperiode hos sig selv overser deres nationale og naturlige Fejl og lærer dem at kende, mere og mere maa vinde enhver Uhildets mest levende Interesse. —

Kateketen *Tobias* døde den 2. Januar 1847. Da han efter min Dom havde været en betydningsfuld Personlighed, besluttede jeg at foranstalte hans Jordefærd med den størst mulige Højtidelighed.[1]) — — Efter at Talen var endt og Salmen sungen, trængte de danske Haandværkere sig hen til Kisten for at bære den til Graven; havde de forud bedt mig om Tilladelse dertil, havde jeg forbudt det, da der er Subjekter imellem dem, som knap er en Pibe Tobak aandelig værd, men maaske betragtede dog de godmodige barnlige Grønlændere *det* som en Æresbevisning, som for mig snarere var en Profanation. — Som en Slags Anhang til Højtideligheden hører, at jeg samme Dag i min lille Stue i 5 Timer dikterede mine fire Kateket-Lærlinge Sørgetalen. I Kajakker udsendes den til Udstederne, for at Kateketerne kan forelæse den i Menighederne og fremdeles afskrive den og lade den gaa videre og videre allevegne, hvor *Tobias* var kendt, han er nemlig født langt sydpaa. Endnu samme Aften blev den læst her omkring i Grønlænderhusene, gennem hvis Vinduer jeg kunde se Kateketdrengene fordelte, hver med sit Exemplar. — —

— Den 3. Febr. foer jeg atter ud paa Havet til Kerrortusuk, da jeg havde lovet *Hayen* at tage ham med, da han ønskede at inspicere Hvalfangerslupper og Udliggere forskellige Steder. Folk siger, at jeg er gal at rejse ud paa denne Aarstid, men den Galskab kan jeg nok forsvare; nu og da at være

[1]) Beskrivelsen af denne ret storslaaede Jordefærd forbigaaes.

i Bevægelse er jo fornødent mod Skørbug, og et overordentligt Held følger mig paa mine Rejser. — Den 5. Febr. Kl. 4 Eftm. ankrede vi ved Itivdlek. Kateketen, som forrige Gang var saa inderlig befængt med Fnat, var nu restitueret og modtog mig med Glæde tilligemed det gamle danske Asen, der er ansat her som Udligger. — Efter Gudstjenesten for disse langtborteværende halve Hedninger, som her findes i deres hele oprindelige Nationalitet, aflagde jeg Besøg i Grønlænderhusene, og saadanne Visitter er derfor ikke uden Besværlighed og fordrer en Del Selvovervindelse. Jeg maatte høre Klagemaal i 20 Punkter over Udliggeren, derfor kaldte jeg ham det gamle Asen; de kunde fast ikke blive færdige med at skildre hans Dumhed, Sendrægtighed og Gærrighed. —

6. Febr. Det begyndte stærkt at mørknes, da vi naaede Kagfik. Det er dog en jammerlig Plads, dens Navn betyder „Sultestedet“. Ak, hvilken kvælende Nat gennemgispede vi! — 7. Febr. Kl. 11 Fm. landede vi ved Umanarsuk. — Jeg indrettede mig her paa det bekvemmeste i min Ensomhed og beredte Gudstjeneste til samme Aften. Grønlænderne stuvede sig sammen i Husets to smaa Værelser, — da fik jeg saa inderlig ondt af Udmattelse og af den trykkende Luft, det sortnede for mine Øjne, sugede mig for Hjærtet, alt løb rundt for mig. Da jeg vendte mig for at tale, var jeg nær styrtet om, men jeg støttede mig til Bordet og lænede mig mod Væggen, og da jeg saa begyndte at tale, sejrede det aandelige over det legem-

lige og jeg holdt min Prædiken tilende. Saa var min Kraft udtømt, og jeg banede mig vaklende en Vej gennem den tætte Klynge ud i det Fri, hvor jeg i fuldt Ornat satte mig ned i Sneen, medens de sang den anden Salme. Da der var udluftet, kastede jeg mig paa min Sovepose. — En Grønlænder, der er ansat her i Handelens Tjeneste, ist ziemlich poliert og kogte Vand, for at jeg kunde drikke The, men jeg kunde ikke rejse mig, intet nyde. Næste Morgen befandt jeg mig ret vel. De ældre Skolebørn kom, og jeg syslede med dem indtil Middag, nogle fik Ros, nogle fik Skænd, det er her som altid: braadne Kar i alle Lande. Som i Almueskolerne hjemme er Pigebørnene ogsaa her de lærvilligste, det er vel først, naar der skrides til en højere Viden og selvstændigt Studium, at vi Mænd sejrer over det smukke Køn, eller er det kun fordi dette Køn i Reglen er udelukket fra denne Viden, har en anden Gerning at fuldføre her i Livet? Udentvivl er det sidste Tilfældet. —

Det har ikke været mig muligt for mine Forretningers Skyld at naa længere med „Berlingske Tidende“ end til Nr. 288, Mandag den 1. December 1846. Det er mig altid en stor Glæde, hvorfor jeg takker den brave *Lütken*[1]), der sender mig disse Blade.

Stedets Kateket, en hæderlig, gammel, vel dannet Mand, kaldte jeg til mig, satte ham ved Bordet og begyndte at forelæse ham forskellige af mine grønlandske Oversættelser, Punktum for Punktum,

1) Hans Stedfaders Broder Orlogskaptajn, Marineminister, Otto Hans Lütken.

Sætning for Sætning, for om muligt at faa dem forbedrede, men mit Haab skuffedes. Han vilde ikke lade mig forandre et eneste Sted, han forsikrede mig bestandig, at det var fortræffeligt, aldeles tydeligt og forstaaeligt. Han smilte ad min Vantro, og jeg affærdigede ham endelig med en Dram og et Par Beskøjter. Mon jeg da nu kan mene tilfulde at have løst den vanskelige Opgave, at have tilegnet mig dette vidunderlige antike Tungemaal? Naar man hjemme i Danmark tog en Sjouer op fra Gaden og forelæste ham en æstetisk Oversættelse eller et Veltalenhedsprodukt og bad ham korrigere det, hvad vilde det vel give af sig? Netop i samme Tilfælde befinder jeg mig med min Kateket. Heiberg siger etsteds troer jeg: „For at kunne oversætte vel, maa man idetmindste kunne to Sprog". Grønlænderne kan kun ét Tungemaal, kan altsaa ikke bedømme mine Oversættelser! Jeg kan altsaa ikke slaa mig til Ro og vilde det heller ikke; Ro er jo desuden Ulykke; Kamp, Strid og Sejr derimod Lykke. Dog, det Standpunkt jeg har naaet, er langt over min egen Forventning, og da Kateketen var gaaet, gik jeg derfor ud i det Fri og gned mine Hænder (ligesom Svoger *Olsen*) med stille Glæde og takkede Gud, fordi han dog saa vidt havde lønnet min ringe Flid og mine Bestræbelser. —

— Efter Tjenesten drak jeg min Aftenthe udi dyb Ensomhed; ak, ved dette Maaltid slap min bedste Trøst, min Flæskeskank, op, og Harestegen synger paa det sidste Vers, Ryperne er fløjne, saa

kun Ost og Spegepølse bliver tilbage, og Himlen truer stærkt med Sydveststorm. Jeg har rigtignok lejet 6 Grønlænderne til at bringe mig hjem i Morgen med en Hvalslup, men kommer Sydvesten, saa maa vi arme tre — Osten, jeg og Spegepølsen blive i vor Landflygtighed. Var jeg ikke træt af idelig at tale om mig selv og frygtede for, at disse Blade skulde dufte formeget af Forfængelighed, kunde jeg godt fortælle om de mange Komplimenter, jeg har indhøstet for Mindeskriftet om Kateketen *Tobias*. Grunden til, at en saadan Bagatel strax gør Opsigt er jo, at det lille Folkefærds ensformige Liv frembyder saa lidet nyt; der udgaar jo ingen grønlandsk Avis, intet Tidsskrift, kun engang hvert 20de Aar en gudelig Bog o. lign. Hvad Under, at et saadant lille Arbejde gør en Smule Opsigt. —

11. Febr. Jo, sandelig kom Sydvesten med sine rullende Søer. Jeg finder mig ganske rolig i min „Schicksal", faster og beder, men kan desværre ikke engang faa et godt Glas Vand dertil, Klippeøen Omanarsuk har intet rindende Vand. — Af noget her ved Stedet opdaget Hvedemel fik jeg bagt nogle Pandekager uden Æg, og mit harske Smør blev paa den Facon noget mindre mærkeligt. Grønlænderne her har for nærværende Tid ikke meget at spise, med Glæde hørte jeg derfor, medens jeg fortærede mine fattige tørre Pandekager, Børnenes Raab udenfor: en fangen Sælhund! og min tarvelige Kost smagte strax bedre, thi saa vidste jeg, at Grønlænderne ogsaa kunde holde

Maaltid. — Ak, Herre Gud, i Aften ved Grønlændernes Bøn i Kateketens Hus traf jeg, hvad kun sjeldent arriverer her tillands, en gammel Bekendt, dog var samme ikke meget underholdende. Det var en gammel Atlaskes Vest, hvormed jeg nogle Gange har forsøgt at „støve“[1]) i Kjøbenhavn. Mine Øjne faldt paa min Nabo, en ung Grønlænder, og strax genkendte jeg min fordums Stadsvest, — fløjten var Andagten, heldigvis var jeg kun Tilhører, og Tankerne fløj tilbage til de verdslige Sphærer, hvor jeg i Selskab med denne Vest engang havde tumlet mig. Den saa temmelig reduceret ud, jeg saa ned ad mig selv, og jeg syntes i Vestens Skæbne at se et Billede af min egen, — engang var den ny og straalende, og nu — hvordan? Jeg syntes engang at være eller skulle være en Kavaler, og nu — i denne uhyggelige Jordkælder, omgivet af lutter sorte lodne Grønlændere; jeg var nær bleven hel vemodig og tænkte paa Gud véd hvad, paa Bulwers fattige Landsbypræst[2]), og da Salmen var tilende, ilede jeg op til Bjælkehuset, fik fat i Lexikon og Grammatik og Papir og søgte at nedskrive rigtig lange grønlandske Ord[3]), det er ganske probate Midler mod de onde Sindsstemninger, der kan vækkes tillive af en gammel Atlaskes Vest, som jeg for længe siden engang havde foræret *Makri*. — —

12. Febr. Der er ikke mere Proviant i Fæstningen, dog har jeg endnu en Gryde paa Ilden

[1]) støve = lapse.
[2]) Bulwer, Nat og Morgen.
[3]) De anførte Exempler paa Ord tæller 36 Bogstaver og udelades her.

med Gryn, Æbler og to Søfugle. — Ak, hvor er dog de store Hjorder af Rensdyr bleven af, som i de første Aar, jeg kom hertil, tumlede sig mellem vore Fjelde? En gammel Grønlænder fortæller mig, at da han i Oktober var nordpaa ved den Fjord, som er Grænsen mellem nordre og søndre Inspektorat, saa han en uhyre Mængde Rensdyr, „der var ingen Tal paa deres Mængde, ingen Grænse for deres Udstrækning, de var som Stjernerne paa Himlen, som Angmaksætterne i Havet"; han sagde, at de vandrede mod Nord, fordi de fornemmede, at Vinteren her vilde blive dem for mild.

13. Febr. Før Daggry haledes en Slup i Søen, og jeg tog en kærlig Afsked med de Umanarsukker, hvor jeg havde dvælet saa længe. — I god Tid naaede vi Kolonien. — —

Efter Paasken ordnede jeg mine Papirer og Regnskaber angaaende Holsteinborgs Missionariat og kunde saa tænke paa Sukkertoppens. Torsdag 15. April lettede vi, Vinden laber omløbende, Kulden 6°, Havet roligt, nu og da Snebyger, Folkene maatte ro hele Dagen. Det er min ottende Rejse i indeværende Saison. — De lyse Nætter begynder allerede at fødes, det vil sige, at man ved Midnatstid endnu skimter et let Tusch af Dagslyset. — En lang drøj Dag forestod mig, og jeg var fast halvdød, da jeg Aften Kl. 6 steg i Land ved Kangamiut. Her besluttede jeg for længere Tid at opslaa min gejstlige Residens. *Kummukken* foer videre afsted med begge Fartøjerne til Sukker-

toppen, medens jeg rekreerede min udmattede Person i *Kreutzmanns* bløde Gæsteseng. Med Glæde modtog denne gamle i Grønland hærdede jærnstærke Olding sin smaa Præst, den eneste Landsmand, han den hele lange Vinter har set. —

— Kangamiut er et usædvanlig talrigt beboet Sted, og jeg haster derfor ikke med at komme afsted, saa meget mere som disse Mennesker jo saa saare sjelden har Præst. Der hersker langt større Overtro og Kællingesnak end jeg er vant til at træffe paa. De hører her langt hyppigere, selv ved højlys Dag, Skrig i Hedningegravene ovenfor deres Huse, Nytaarsnat har de hørt Salmesang østerpaa og set et stærk skinnende Lys; hver Gang det er skarp og kold Østenvind, hører de de Døde gyse i Stendysserne og klapre med Tænderne af Kulde, ofte møder de Kajakroere paa Havet, som kun er Aandesyner, som uimodstaaelig drager dem efter sig til Underverdenen, hvor Næsen skæres af dem og Blodet standses af en gammel Kærling, der gnider Saaret med Haanden efter først at have strøget sig med den paa et højst upassende Sted osv. Lovet være *Kreutzmann*, der i sit private Hus skaffer mig et Rum til at prædike for disse formørkede Sjæle. Den herskende Overtro og Trolddom kan desværre ikke hexe dem deres smaa Proviantboder fulde af Forraad i denne Sulteperiode om Foraaret. Nøden stræbes dog nu afhjulpen fra Handelsdirektionens Side, da den offentlige Stemmes alvorlige Ytringer i Hjem-

Det Indre af et grønlandsk Telt. tegnet af en Grønlænder

met har sat nogen Skræk i Livet paa dens Medlemmer. — —

Hr. *Kreutzmann* har et Par voxne Sønner, som er Kangamiuts fortrinligste Fangere, de har siden Oktober til Dato [1. Maj] fanget 205 Sælhunde med Harpun og Blære, ikke skudt en eneste med Bøsse paa Isen, hvilket jo enhver Klodrian kan gøre. Skade, at der ikke her gives en Foranstaltning, hvorved de Dygtige hertillands kan erhverve sig en Formue, eller en Pensionsanstalt for de dygtige Fangere, der i deres kraftige Alder bidrager til at ernære saa mangfoldige af deres Medmennesker. Hvad de fanger, deles jo hver Dag over hele Pladsens Befolkning, og naar man betænker Forholdet mellem Spækkets Pris i Grønland og dets Værdi i Danmark, saa er en saadan Grønlænder dog en højt fortjent Mand, saavel af sine Landsmænd som af Handelsdirektionen. Den eneste mulige Maade for en Alderdomsforsørgelse for en saadan Mand er at fabrikere sig nogle raske Sønner; at den er højst usikker, ligger tydeligt for Dagen. Der er saaledes en Kateket, en Olding ved Navn *Mikel*, som jeg elsker fast ligesaa højt som salig *Thomas Lütken* sine Matroser, han har det dejligste ærværdigste Aasyn, saa det gør mig inderlig godt i Sjælen at se ham og tale med ham. Ingen kan lignes med ham i Mod og Udholdenhed. Hver Gang han kom til Handelsstedet, købte han hele Ruller Tobak, Kaffe, hele Stykker Tøj i store Kvantiteter og uddelte det som milde Gaver til hvo som trængte og lystede, til Unge og Gamle

at gentage deres morderiske Hensigter, det vidste man ikke. Jeg blev endnu fastere besluttet paa at ile tilbage for at vise, at jeg var oprørt over Udaaden, og for at de ikke skulde tro, at vi Danske delte deres Anskuelser om Djævlebesættelse og Hexeri, — de havde jo nemlig anset hin sindssvage Kone for besat af Tornarsuk og som Aarsag til to Dødsfald i den senere Tid. —

Den 22. Maj naaede jeg Itivdlek, hvor jeg strax forlangte en Konebaad i Vandet efter at have underrettet Grønlænderne om Grunden til min Rejse. En djærv Grønlænder sad ved Styreaaren i det lette Fartøj, sex raske Tøse ved Aarerne, midt i Baaden laa jeg træt og mødig paa et Pelsværks Leje, og sildig samme Aften ankom vi til Sarkak. — Pinsemorgen d. 23. Maj maatte jeg først holde Gudstjeneste — — og drog saa videre ind i Landet op ad den mægtige Fjord i Konebaaden. Paa Vejen anløb jeg Ikaresarsuk, hvor jeg bl. a. erfarede, hvor de, jeg søgte, opholdt sig. Endelig naaede jeg den sene lyse Aften dette Sted. Her var tilfældigvis en hel Del Telte med Beboere fra forskellige Steder og blandt dem Kateketen fra Avatdlek og den sindssvage Kone, som man vilde myrde for Hexeri, samt en Del Indbyggere fra Avatdlek, dog ikke Hovedmændene. Jeg kom ansættende som en Grønlænder i min Konebaad. Alle troede mig langt borte ved Sukkertoppen, ingen anede mig i Nærheden. Saa lod jeg Styreren rejse Stang med Flag paa Bagstavnen og rejste mig op i Baaden. Da kom der Allarm i Lejren,

de myldrede frem fra alle Sider og raabte: Pellese! Pellese! allerede inden de kunde kende mig, men de vidste, at ingen anden end jeg støver om i Landets Afkroge. Der begyndte at falde flere Skud, men det var kun Velkomst-Salut, jeg frygtede ikke, skøndt man ved Sukkertoppen havde søgt at gøre mig bange og vilde have, at jeg skulde tage Assistance med. Jeg sprang i Land og sagde dem strax, hvorfor jeg kom. Den muntre levende Stemning forvandledes strax til en mørk alvorlig Taushed. Jeg talte derpaa i 2 Timer med Kateketen fra Avatdlek, en Person, for hvem jeg ikke har megen Agtelse, og Samtalen endte med hans Afskedigelse.

Derpaa besøgte jeg den af Djævelen besatte Kone, samtalte med hende saa godt som hendes Forstand tillod, besaa hendes Saar, hvoraf især to i Hovedet lige over Panden var ganske afskylige, forbød hende at vende tilbage til Avatdlek, men befalede hendes Familie at flytte med hende til Sarfanguak og opslaa deres Bolig paa den anden Side af det smalle Stræde, hvor jeg da senere stillede dem under den hæderlige Katekets Beskyttelse. Allerede den næste Dag drog de dertil. Selv drog jeg ogsaa til Sarfanguak og udsendte Kateketen til de forskellig spredte Teltpladser for at hidkalde til Forhør og Skoleret flere af Avadtleks Indbyggere, navnlig de Skyldigste. Til min store Forundring kom de virkelig, alle ydmyge og angergivne; kun én undskyldte sig med Sygdom. En for en havde jeg dem for inden lukkede

Døre. Skamfulde, uden mindste Knur eller Indvending modtog de mine, eller rettere Religionens, retfærdige Bebrejdelser, efter at de var gaaet til aabenhjærtig Bekendelse. Forknytte hørte de deres Dom: at de ikke mere var skikkede til at gaa til Herrens Bord med andre Christne. Kun om længere Tid vilde de kunne delagtiggøres i dette Kirkens helligste Gode og da maaske forny deres fra Konfirmationen krænkede Løfte. Formanden for de 5 Skyldige, der kastede corpus delicti ud i Vandet under Isen, nøgen som hun var, saa hun blodig forslog sig, var en stor og stærk Ægtemand og Fader, der ganske troskyldig gav sin gamle Moder Skylden, der havde forsikret, at den Djævlebesatte ved Trolddomskunster havde voldet hans Broders Sygdom og Død og man derfor ved at myrde hende maatte hindre videre Ulykker. En ung Mand ved Navn *Abraham* frelste den Ulykkelige, plejede og beskærmede hende; jeg lod ham kalde for at takke, hædre og opmuntre ham og agter at indstille ham til Belønning af det Offenlige, hvilket dog vel formodenlig ikke kan bevilliges[1]). Til Forsvar for min øvrige Menighed maa jeg tilføje, at Avatdlek-Beboerne for ikke mange Aar siden er dragne hertil sydfra, at mange af dem har været Hedninge og først døbte i en voxen Alder.

Under alle disse Forhandlinger stod Grønlænderne talrigt forsamlede i tætte Klynger smaasnakkende i nogen Frastand udenfor Domhuset. Det

---

[1]) Senere Tilføjelse: Blev bevilliget.

var en Begivenhed, som naar Kongen var i Højesteret, ja ved sin Nyhed og Sjældenhed hos dette lovløse, naturligt levende Folkeslag af maaske endnu større Effekt. Under mit Ophold besøgte jeg to Gange daglig den af den Onde besatte, om jeg muligen ved min Nærværelse kunde dæmpe Djævelens Magt eller enddog rent bekæmpe ham.

Se, det var min Pinse iaar! Idet jeg gik bort, følte jeg mig overbevist om, at slig en Forbrydelse ikke letteligen vil blive forsøgt igen, og dog har jeg en stærk Mistanke om, at ikke faa ængstede sig over, at den ikke var bleven fuldført. Saavidt jeg kender Grønlænderne, udøver, næst efter Religionen, intet en saadan Magt over dem som den offentlige Mening blandt deres Landsmænd; jeg troer virkelig ikke, at man i dette umyndige Folk vil kunde finde en eneste, der saaledes har bidt Hovedet af al Skam, som man i civiliserede Folkeslag finder saa mange af. Det er denne offenlige Mening, som jeg haaber at have vakt mod Morderne, og troer derved at have opnaaet min Plan og Maalet for min lange Rejse. —

Den 29. Maj ankom jeg til Holsteinborg efter 7 à 8 Ugers Fraværelse. — —

Den 8. Juni opdagede vi vort Skib langt ude i Strat-David, og med højt bankende Hjærte besteg jeg et Fartøj og roede det i Møde. Det var Skibet „Peru“, Kaptajn *Ocken,* der havde alle mine dyrebare Breve og indholdsrige Journaler fra alle mine Elskede, alle disse Skatte, der er mig kosteligere end Perler i det dybe Hav. —

Den 13. Juni. — Om en Uge rejser jeg til Godthaab i Seminariets Anliggender, senere derfra til Sukkertoppen for dér at tilbringe hele næste Vinter og først i Maj 1848 gøre en Rejse her til Holsteinborg. Jeg har nu i 3 Aar boet her, det er derfor paa Tide, at jeg tilbringer et Aar ved Sukkertoppens Missionariat, hvor Købmand *Biilmann* har tilbudt at tage mig i Middagskost. Kapt. *Holbøll*, som kom med „Peru“ hertil, elsker mig saa højt, at han for mit Selskabs Skyld ogsaa vil tilbringe Vinteren ved Sukkertoppen.

Og hermed Gud befalet for denne Gang! Lever alle vel! Som det fremgaar af disse Blade, har Gud bevaret mig karsk og uskadt. Saa farer jeg atter ud paa Livets Dyb, frejdig at søge de kostelige Skatte, som hviler i Livets Skød. Med uforandret Sind er og var og bliver jeg min Moders og mine Søskendes i Kærlighed og Trofasthed hengivne

C. O. Janssen.

Disse Hæfter sender jeg med Kajakposter sydpaa, for at træffe det først hjemgaaende Skib.

Den 8. Juli 1847 lettede Kapt. *Holbøll* og jeg og foer med Dæksbaaden „Naja“ for en gunstig, men vel kølig Nordenvind afsted sydpaa med min Lænestol og mit Chatol og mange andre af mine kostelige „Habseligkeiten“, fløj for samme gunstige Vind videre ad Sukkertoppen til, som vi i strygende Fart lykkeligen naaede om Aftenen den 9.

Juli — igaar ved Holsteinborg, i Dag ved Sukkertoppen! —

Skibet „Titus" laa her i Havnen, saa at vi fik dobbelt Salut, baade fra Fjeldet og fra Skibet. Hr. *Hammeken* fra Godthaab[1]) var her i Besøg; vi er begge Elever af Borgerdydskolen, og hertillands er man desuden strax bekendt; han er en ligefrem og omgængelig ung Mand. Han havde just Brug for mig, da han kort før havde forlovet sig med Jomfru *Malmberg,* Husjomfru hos Assistent *Bülow* ved Sukkertoppen[2]), en ifjor udkommen 21-aarig Blondine; hvorfra hun stammer eller hvem hun forresten hører til, det véd Gud. Efter Forlovelse følger Bryllup, Præsten er jeg, Vielsesdagen er ikke bestemt.

Saa udpakkede jeg mine Mobilier og andre svære Sager, hvilke jeg ikke agter at føre med til Godthaab, og indtog min nye Beboelseslejlighed, tvende nymalede Værelser paa 2 og 3 Fag. Flere Genstande af mit Inventarium har jeg efterladt ved Holsteinborg til næste Aar og deriblandt min gamle *Makri,* som jeg ikke har Brug for, da jeg, Herren være lovet, er fri for at lave Middagsmad. —

Den 16. Juli stod *Hammekens* Bryllup. Det kummerlige Kapel dekoreredes med Guirlander af Krækkebærlyng, hvide og røde Drapperier, et Skolebord forvandledes til Alter. Bruden, iført grøn brocheret Kjole, Krans paa Haaret og hvide

---

1) Assistent Andreas Christian Hammeken, f. 1812, død 1860 paa Bræstrupgaard, var Assistent i Grønland fra 1830 til 1859.

2) Kolonibestyrer Emil Bülow (1811—1886), gift med Sophie Regine Ferdinandine Stilling (1814—1888), var Assistent fra 1841—66.

Atlaskes Sko, indførtes i Kirken af Kapt. *Holbøll* fulgt af Bryllupsgæsterne, til stor Glæde for Grønlænderne, der i tætte Klynger i flere Timer havde ventet paa denne storartede Procession. — Hele det forsamlede Folk fik paa Brudgommens Regning Ærtevælling i alle Koloniens Vadskeballer, saa og hver en Skaal Kaffe, hvilket samtlige høje Herskaber, efterat have indtaget The og fint Brød, tog i naadigt Øjsesyn. Til det senere Taffel serveredes Postejer, flere Stege, deriblandt en ung Ged, forskellige Kager, Rødvin, Madeira og Champagne. Brudevisen var forfattet af *Holbøll*, og efter Skaalen dundrede Kanonerne under Grønlændernes Jubelraab, som dansede under aaben Himmel udenfor Bryllupshuset. —

Mandag den 19. Juli lettede *Holbøll* og jeg ad Godthaab til. Henad den lyse Aften kom vi ud paa Baals Revier, den mægtige Fjord, som løber ind ved Kolonien Godthaab. Købmand *Arnts*,[1]) Seminarieforstanderen og Lægen kom over en Mil ud tilsøs i Konebaad for at bringe os i Land. Her ved Godthaab er uden Tvivl Grønlands grandioseste Natur, de højeste Kæmpefjelde — og de højeste Minder for en stakkels lille Missionær. Det er jo den egenlige Skueplads for *Egedes* Helteliv, og jeg følte mig beklemt om Hjærtet ved at træde i Land her. „Drag af Dine Sko, thi det Sted, Du staar paa, er helligt", tonede i mit Øre. Men beholdende mine Støvler paa travede jeg med de

---

[1]) Frederik Vilhelm Arntz (1810—1882) gift med Louise Margrethe Beck, (død 1886, 70 Aar gammel) var Kolonibestyrer fra 1832 til 1857.

andre op i Husly og styrkede min trætte Person med de jordiske Goder, man bød mig.

Godthaab er en temmelig anselig Koloni med flere nye Bygninger, Vaaning for Handelsbetjentene, en stor Bygning for Inspektøren, det betydelige Seminarium og ad Aare en ny Kirke, men der er ikke saa smukt og venligt som ved Holsteinborg og langt mere blæsende.

For at underholde sin tilrejsende gejstlige Ven og Dusbroder havde Seminarieforstanderen besluttet en Konebaads-Rejse op ad den mægtige Fjord. — Selskabet bestod desuden af Lægen, Hr. *Rasmussen.* En anselig Grønlænder var Styrer, fire Jomfruer og 2 Seminarieelever var Roere, og en ung rask Karl fulgte i Kajak, hvilket er nødvendigt for i paakommende Ulykkestilfælde at kunne gaa til Kolonien og hente Hjælp. Den 29. Juli Kl. 7 roede vi afsted og tilbagelagde den Dag en 7 à 8 Mil, før det blev Aften. Jeg kan paa Nattens større Dunkelhed tydelig mærke, at jeg er vel en 50 Mil sydligere end ved Holsteinborg med de ubeskrivelig yndige lyse Nætter. — Efter en god Hvile i Teltene drog vi næste Morgen videre. Heden var fast vestindisk og Vejret ubeskrivelig dejligt, ingen Vind luftede, vore Jomfruer i overordenlig lette Dragter roede uafladelig. Gud maa vide, hvordan deres smaa bitte Hænder kan udholde det. — Vi fandt nogle Grave af et ganske andet Udseende end de almindelige, vi antog dem for maaske at stamme fra Oldtidens Normanner, og ved at aabne dem fandt vi ogsaa, at de deri værende Kranier

havde højere Pande end Grønlænderhovederne; forresten fandtes intet i Gravene, som kunde give Oplysning. —

Maalet for vor Rejse var en Ruin i det indre af Landet, som Folkesagnet her gør til en Nordmændenes Kirke, samt en Stenbro over en mægtig Elv der i Nærheden. — Det blev en drøj Marsch. Vi havde ikke gaaet langt, før Lægen, Hr. *Rasmussen*, overvældet af Hede og Myg, vendte om for at søge Ly i Teltet, han er noget magelig „von Geburt"; vi andre to fortsatte den besværlige Vandring i det dybe Mos, gennem Pile- og Ellekrat, over sammenstyrtede Klippeblokke, over sumpige Moser eller Enge. Myggenes og Fluernes talløse Sværme plagede os næsten til Fortvivlelse, stumme skred vi langsomt frem, thi man kunde ikke aabne Munden, uden at Myggene foer os ned i Halsen, uafladelig fløj de ind og ud af Ørene, hvert Øjeblik kom de ind i Øjnene og næsten blindede os, jeg har aldrig kendt en saadan Plage. Endelig dalede Solen bag de høje Fjelde, Sværmene aftog lidt efter lidt, og først da kunde vi oplade vore Øjne for det skønne Grønland, som her udfoldede sig for os. Det er disse Egne, som Grønlænderne med saa megen Enthusiasme dvæler ved, naar de skildrer deres Sommerrejser og Renjagter, det frie Liv i Naturens store Skød. Vi kunde overskue et Terræn med fem betydelige Indsøer. Landet var allevegne grønt undtagen paa de stejleste Fjeldvægge, Buskene var af Mandshøjde, og deres grønne Løv stemte et dansk Hjærte

vemodigt, det frodige Græs vrimlede af talløse Blomster, Baggrunden dannedes af himmelhøje snebedækkede Fjelde, og ude paa Fjorden sejlede talrige hvide og blaa Isfjelde, der underligt kontrasterede til den trykkende Hede og den grønne Egn. Selve Synet af Ruinen lønnede meget lidt Vandringens Besvær, den var saa forfalden, at man ej engang med Sikkerhed kunde bestemme, om den nogensinde havde været en Bygning. Broen over Elven forekom os ligesaa dubiøs, vi saa kun en Mængde store sammenstyrtede Sten[1]). — I den mere kølige dæmrende Nat skred vi rask hjemad og naaede lykkelig vor lille Lejr, hvor vi fandt Doktoren i Soveposen.

De følgende Dage regnede det uafbrudt, saa at vi var fængslede i Teltet og ved Sydvestvind forhindrede fra Hjemrejsen. Det blev mere og mere fugtigt for os i Teltet, og vor Proviant begyndte at lakke ad Enden, vi var fire Mil fra Godthaab. Den 3. August fortærede vi vore sidste Æg og vor sidste Bouteille Rødvin, til vore otte Grønlændere havde vi næsten intet, Kaffebønnerne sang paa det sidste Vers, *Rasmussens* ene Sele var sprungen, og Himlen truede med fortsat Regn. — Kort før vi begyndte denne sørgelige Lysttur, modtog jeg i Godthaab Besøg af de 4 ved Neu-Herrnhut ansatte tyske Missionærer og aflagde derefter atter Besøg hos dem. Etablissementet ligger ganske nær ved Godthaab, kun et Kvarters Gang over Fjeldet.

---

[1]) Forf. bemærker senere, at der dybere inde i Landet fandtes to temmelig betydelige Ruiner med Mure af Mandshøjde, men han fik dem ikke selv at se.

I en Bygning med to Længer har de deres samtlige Vaaningshuse og deres simple Bedesal med Orgel, saa og en inddiget Have med Roer og Ræddiker. De tre er gifte, den fjerde Ungkarl, de er nogle skikkelige, simple udannede Folk, de to forhenværende Snedkere, én Bagersvend og én Skomagerdreng, to af dem er ordinerede. Deres theologiske Videnskabelighed som deres øvrige Dannelse er naturligvis lig Nul, og deres gejstlige Virksomhed og hele Konduite derfor kun lidet derover. Selv kan jeg jo endnu ikke bedømme deres Færd, men højst paalidelige Folk ønsker, at de havde den Menighed paa Bloksbjerg eller et andet godt Sted draussen bei mir, wo Butter heisst Schmier. Hos Grønlænderne havde de saa godt som ingen Anseelse, men lærer dem naturligvis en Del herrnhutisk Hykleri og Forkerthed. —

Endelig d. 5. Aug. lettede vi. Proviantposens Tilstand nødte os til at søge Hjemmet, og Dagen efter i den sildige Aften, efter at vore Roersker fast havde gjort Underværker af Udholdenhed, naaede vi Godthaab i den sildige Aften. —

Om nogen Tid afgaar jeg sydpaa til Kolonien Fiskernæsset. Naar, vil Du, kære Moder, først erfare til næste Aar.

Sluttet 15. August 1847 ved Godthaab.

Den 18. Aug. ankom Assistent *Bülow* med Kone og to Børn fra Sukkertoppen for at tage Ophold her.

Jeg var til Aftengudstjeneste for at høre Stedets grønlandske Kateket, *Iver Bertelsen*, den mest begavede Grønlandstaler, jeg endnu har hørt, en Mand, der kunde være værdig til at ordineres, da tillige hans hele Liv og Levned skal være hæderligt og kristeligt. Menigheden her bestaar mest af Grønlændere, der som Arbejdere staar i Handelens Tjeneste. Koloniens Spæk og øvrige Produkter leveres derimod af den herrnhutiske Menighed, med hvilken vi som Præster ikke har noget at gøre. —

26. Aug. Troligt Arbejde med *Steenberg* udi Grønlandsken, kun afbrudt af et temmelig trivielt Besøg af et Par af de skikkelige Missionærer fra Neu-Herrnhut; en af dem er især saare interessant, det er den forhenværende Skomagerdreng, han er en ren Vaudeville-Figur, undselig og kejtet i højeste Potens, han sidder næsten hel stum, kun afgivende de højst fornødne „Ja“ og „Nein“. Det er en hel Lettelse, naar de anbefaler sig. Den herværende Menighed kan forresten ikke ret afvinde mig nogen Interesse, den mangler det nationale ejendommelige Præg, som jeg er vant til fra min egen Menighed. Det er skikkelige Folk, der som Haandværkere, Spæksjouere og Tranbrændere arbejder hver Dag fra 6 Morgen til 6 Aften og sover den øvrige Tid; de boer i halvdanske Huse, gaar halvdansk klædte, driver ingen Fangst, Jagt og Fiskeri og fører saaledes et normeret, ordentligt, halvciviliseret Liv, hvilket jo altsammen er meget vel og bravt, men dog — maaske

fejlagtigt — holder jeg mere af den frie, selvstændige og dygtige Grønlænder, der paa sin ejendommelige, nationale Maade betvinger det vilde Hav og dets Beboere og jager Fjeldets Rener. Det klæder Nationen bedre, en saadan Mand interesserer mig mere end den, der har solgt sin Frihed for noget Skibsbrød, og dog danner jo denne Overgangsleddet til det civiliserede og ved Love og Øvrighed normerede Liv. — —

Seminariebygningen er ikke ganske færdig endnu, kun Seminarielærerens Værelser er netop i disse Dage fuldendte, for at kunne modtage *Jørgensen* med Familie fra Holsteinborg. — Seminaristerne, hvis Antal i Reglen skal være 8, skal bo hos Indbyggerne ved Kolonien. Desværre har det højvise Kollegium ialt kun ansat 30 Rbd. aarlig Gehalt til hver Seminarist og tillige bestemt 6 à 7 Timers daglig Undervisning, der bliver altsaa ingen Tid til nationalt Erhverv, og for 30 Rbd. kan jo dog intet Menneske føde og klæde sig et Aar. — Nu skal jeg afsted til Fiskernæsset, noget over 18 Mil, *Steenberg* gaar ikke med; Rejsen er jo udenfor mit Territorium, en Slags Gæsterolle under mit Besøg hernede. —

7. Septbr. Kl. 6 lettede jeg med mine 5 grønlandske Ledsagere. — Vinden fulgte os troligt, vi sejlede forbi de herværende Tyskeres Etablissement Lichtenfels og nærmede os Fiskernæsset [8. Septbr.], hvis smukke, røde Kolonibygning og vajende Flag afgav et venligt Syn i Aftensolens smukke Belysning. Jeg kendte ikke et Menneske

her, hverken grønlandske, danske eller tyske; men det gør ikke noget hertillands, vi Landsmænd holder naturligvis sammen her i Ørkenen. Jeg modtoges paa Strandbredden af Kolonibestyrer Hr. *Bistrup*[1]) og en ny udkommen Assistent Hr. *Hansen*[2]), Islænder af Fødsel, gift, men Konen i Danmark. Kateketen presenterede sig med en hel Flok Grønlændere, og disse ledsagede mig op til Kolonibygningen, hvor jeg modtoges venligt af Madam *Bistrup* med to smaa Sønner, og en meget høj Jomfru *Meyer*, og hvor der anvistes mig tvende Værelser.

10. Septbr. holdt jeg grønlandsk Gudstjeneste i denne fremmede Menighed og døbte de for Haanden værende udøbte Børn. De Jomfruer, der bar dem, var alle i hvide Pelse, garnerede med Perler, og dannede et nysseligt, pynteligt Geled. — Henimod Aften ankom den fraværende Assistent *Lassen*. Jeg har virkelig ikke længe eller maaske aldrig set nogen ung Mand saa aparte udstyret af Naturen, han er ubetalelig, og i aandelig Henseende fast lige saa skønt udrustet. Slige Folk til Øvrighedspersoner skal nok bibringe Grønlænderne et værdigt Begreb om dansk Nationalitet og dansk Magtfuldkommenhed! Forresten er samme en rask Fyr, da han baade kan ryge og drikke Snaps meget flinkt, han er en Søn af forrige Købmand *Lassen* ved Julianehaab, hans Stedmoder er fhv. Jfr. *Tryde*, cidevant Lærerinde hos Hr. *Zeuthen*.

1) Henning Bistrup f. 1798, død i Kbhvn. 1877, Underbetjent 1827, Kolonibestyrer 1828 til 1859. Gift med Laura Jacobine Hammer, død 1878.

2) Einar Hansen f. 1814, død 1872 ved Julianehaab. Assistent 1847.

Hans Ansættelse her som Assistent er et aldeles Misgreb.

14. Septbr. Besøg aflagdes hos den herrnhutiske

Sam. Kleinschmidt.

Menighed ved Lichtenfels. Det var næsten en Times Roning, inden vi naaede det. At besøge Tyskerne er her ved Kolonien en Plage som en Straf. Ved Lichtenfels er ligeledes 4 Mand, hvoraf to gifte og har 8 Børn her og to i Europa. Deres

Dannelsestrin og Indsigter er som deres ved Neuherrnhut, de er ganske simple, raa og nu forlagte Haandværkere, deres ydre Fremtræden langt simplere og mere malpropre end deres ved Godthaab. De var alle mere eller mindre fnatttede, især Hr. *Kleinschmidt*[1]), der tillige var skurvet i Hovedet; han ser omtrent saaledes ud med brandrødt Haar og Skæg; hans højre Haand, som var mest fnattet, var indsvøbt i en skidden Lærreds Klud, hvorfor han til Velkomst rakte den venstre, oven i Hovedet var han skaldet, og de nøgne Steder dækket af Saar og Snavs. Han bruger ikke Linned, og hans Buxer bagpaa havde et stort Hul, han er tillige bekendt for meget snildt at søge enhver Lejlighed, hvor der kan vanke noget at drikke. Bygningerne ved Lichtenfels var af Omfang som Neuherrnhut og de derboende Grønlændere om muligen endnu sortere og elendigere. Vi blev budt noget sur, udrikkelig Vin, hvormed jeg ikke nænnede at fordærve min Mave, og senere Kogekaffe og Hvedebrød. Det forekom mig, som var jeg paa tysk Komedie paa Vesterbro at se „Haandværkernes Fest“. Jeg kappedes med dem i Berliner- og Schwaber-Dialekt, og de undrede dem over min tyske Tunge, men man maa jo her gribe Fornøjelsen, hvor den falder, og da

[1]) Samuel Petrus Kleinschmidt (1814—86) var født i Grønland ved Brødre-Missionen Lichtenau og var 1823—36 i Tyskland og Holland, blev derefter Lærer i Christiansfeldt, til han 1840 blev Missionær i Grønland i Brødre-Missionens Tjeneste og Seminarieforstander i Lichtenfels og Neu-Herrnhut, men udtraadte 1859 og blev Lærer ved Godthaabs Seminarium. Med sit store Sprogtalent og sine udstrakte Kundskaber indlagde han sig store Fortjenester ved grønlandske Ord- og Lærebøger, Bibeloversættelser m. m. Den rigt begavede og hæderlige Mand var i ydre Henseende en udpræget Særling.

vi var vendt hjem, havde vi hele Aftenen Fornøjelse paa Tyskernes Bekostning. —

16. Septbr. lod jeg mig af en let Østenvind forføre til at forlade min gode Havn og Kolonien Fiskernæsset — — —[1])

Lørdag Morgen den 25. Septbr. lettede jeg atter mit Anker under smukt Vejr for paa *Steenbergs* Vegne at udføre Ministerialia og Skolevisitats ved Atame. Hr. *Bülow* ledsagede mig for at opgøre den ved Atame stationerede Udliggers Regnskab. — Vi kom vel over Baals Revier, men kun et Par Mil fra Kolonien maatte vi lægge op for Modvind og Modgangsstrøm.

— — — 28. Septbr. Desværre har vi endnu den samme tynde Lykke; der er ingen Held ved min Ledsager *v. Bülow*, som han i det hele taget er en temmelig uheldig Person. Vejret er meget smukt, men det er stadig stiv Nordenvind. — — 30. Septbr. Det var den sjette Dag siden vor Afrejse fra Godthaab. Det er dog den uroligste Tid, jeg endnu har oplevet. Fra Begyndelsen af April har jeg fast ikke havt et blivende Sted, men faret omkring fra det ene Sted til det andet. —

1. Oktbr. Op med Solen hedder det for os Matroser, fra Soveposen ud at gynge paa de aldrig hvilende Bølger. Halvt paaklædt hviler man om Natten, dels for ikke at fryse, dels for at være expedit om Morgenen, saa farer man i sine formidable Rejseklæder, faar en Bid af Botleriet til

[1]) Hjemrejsen, som paa Grund af Vind og Vejr var haard og besværlig, forbigaaes. Den 19. Septbr. ankom han til Godthaab.

Livets Ophold, saaledes gaar det den ene Dag efter den anden. Toilettet maa rette sig efter det andet, man møder med Knebelsbart som en Grenader, Vadsk og Properhed er en uudførlig Luxus. Det var i Dag den 7. Dag af vor Rejse og hele Resten er kun noget over 12 Mil, „es ist ein herrliches Leben, das Matrosenleben, — aber am Lande, wenn er Geld hat!“ Endelig lykkedes det os dog efter en i adskillige Timer — for en Liebhaber — højst behagelig Morgensejlads paa kryds og tvers over tvende Fjorde mellem Klipper og Skær, skummende i Braad og Brand, at løbe ind i Havnen ved Atame (Atangmik) og modtoges her af en dansk Udligger, Løgner og Pralhans *Frederik Fallentin* og af Stedets Kateket med sin talrige Menighed. Denne Kateket er den samme Grønlænder, der ved min Ankomst 1844 kom ud i Strat-Dawis til os i sin Kajak, altsaa den første Grønlænder jeg har set. — — —

Fredag 8. Oktbr., Kl. 5, havde vi atter den Glæde at træde i Land ved Godthaab. Under vor Fraværelse var Købmandens Svin slagtet, en vigtig Sag i Grønland, og man havde ventet paa os med Pølsegilde. Hvilket Vellevnet efter saadanne 14 Dage! De Tegninger og Karrikaturer, som jeg havde lavet og hjembragt, gjorde overordenlig Lykke om Aftenen, og Madam *Arntz*, som er af et livligt Gemyt, lo hjærteligt derover, men forsvandt derpaa pludselig. Et Øjeblik derefter blev vi stille anmodede om at forføje os bort, og et Kvarterstid efter forkyndtes, at hun var bleven Moder til en lille Pige.

Under min Fraværelse ved Atame (Atangmik) var Seminariet blevet indviet og Undervisningen begyndt med 7 unge Grønlændere, hvoriblandt mine Elever fra Holsteinborg. De tyske Missionærer inviterede os til en Fest den 16. Oktbr. i Anledning af deres Kirkebygnings 100-aarige Fødselsdag. Den var blevet nymalet og var dekoreret, saa at den afgav et festligt Skue. Under Salmesang blev i Kirken uddelt Grovbrød til hele Menigheden samt noget andet affektert Skaberi, hvorved jeg ikke gider dvæle. De gode Mænd maatte være *Steenberg* meget forbunden for hans grønlandske Foredrag, thi Ordets Rolle var ringe ved denne Fest; kun forelæstes meget vidtløftig en Del paa Grønlandsk oversatte Brevskaber fra hellige Skomagere over hele Tyskland, fra Enker i Christiansfeldt og Gud ved hvorfra.

Endelig den 20. Oktbr. ankom Jagten til Godthaab med *Holbøll.* Samme Hr. Kaptajn havde bestemt sig til at forblive ved Kolonien Godthaab i Vinter, men Jagten skulde alligevel bringe mig til Sukkertoppen, og den 22. gik jeg ombord i det fortrinlige Fartøj, der har Navnet „Mathilde“ og føres af en dansk Mand og 5 raske tilvante Grønlændere. I den rummelige Kahyt var fyret i Kakkelovnen, og min Køje stod opredt. Vi sejlede i Dage og sejlede i sex, inden vi kom til Sukkertoppen, og det er dog vel længe om nogle og tyve Mil.

Med al mulig Omhyggelighed havde man beredt alt til min længe ventede Ankomst, og mine

to Værelser, min moderlige Lænestol, mit faderderlige Chatol med den dejlige hvide Christusfigur indbyder mig venlig til Studium og Vinterro. Mdm. *Biilmann* har ophængt nydelige Gardiner, laant mig en magelig Divan og et Gulvtæppe, Brænde og Kul ligger paa mit Loft, Middagsmad nyder jeg hos *Biilmanns*, og skal min Vintertid med Guds Hjælp glide hen sin jævne Gang.

Det var Onsdag den 27. Oktbr., at jeg landede ved Sukkertoppen, og fra nu af indtil næste Foraar er al Kommunikation mellem Kolonierne umulig; afsondret fra hele den øvrige Verden er man her alene med et Par Danske og Koloniens Grønlændere. Jeg boer som ved Holsteinborg ganske ene i en hel Bygning, og naar jeg efter gammel Vane sidder og arbejder ud paa Natten, er der saa stille rundt om mig som i Graven, her høres ej engang Hundetuden, thi Grønlænderne her driver ingen Slædekørsel. Den danske Menighed bestaar af *Biilmann* og Kone og Husjomfru *Preisler*, *Hammeken* og Kone og fire danske Arbejdere i Handelens Tjeneste. *Biilmanns* har fem Børn. — — — Jeg vil ikke komme til at rejse i Vinter, saa meget mere som Udstedernes Beliggenhed er meget adspredt og i saa betydelige Afstande fra Kolonien, at man ej engang kan tænke paa at befare dem. — I Stedet for Spadsereture har jeg med *Hammeken* foretaget et Par temmelig vilde Slædefarter ud over Havets Is og over Fjeldene og atter ned paa Havisen ned ad den halsbrækkende Iskant over Strømhuller og gyngende Flager

og sammenskruede Isbrokker, efter at han endelig med utrættelig Anstrængelse havde faaet sammenskrabet og dresseret 6 Hunde. Af en Europæer at være er han en højst ualmindelig duelig Hundekusk, men han har ogsaa været her i Landet siden sit 14. Aar, men han har dog ikke lært Eskimoernes desperate Tungemaal og udgik dog fra Borgerdyds- og Herlufsholms Skole; han havde ikke „studeret“ Sproget, men dog været i mangfoldig Berørelse med Grønlænderne, holdt Maitresser og har fire uægte Børn; hvilket slaaende eller rettere nedslaaende Bevis for hver den, der attraaer nogensinde at bringe det til nogen Fuldkommenhed deri. — Kulden holder sig mellem 16 og 20°.

— Den grønlandske Menigheds Medlemmer hersteds er lige saa skikkelige, fredelige, godmodige og ærbødige som mine tidligere Venner ved Holsteinborg, men der er brodne Kar i alle Lande. En ondsindet gammel Enke har voldet mig en Del Sindsbevægelse og Ængstelse. Hendes nye Svigerdatter behagede hende slet ikke, de boede sammen i Hus, og hun plagede og drillede hende Dag ud og Dag ind. Den barnagtige Svigerdatter besluttede i Stedet for at søge Hjælp at løbe sin Vej op i Ørkenen i December i 20° Kulde en Formiddag, medens Manden var ude i sin Kajak. Da hun savnedes, blev der Allarm i Lejren. Jeg fik fat i den Gamle, der søgte at holde sig temmelig tapper. Da Manden kom hjem, ilede han afsted, men kom sent tilbage uden Konen og ilede atter

ud i den mørke Vinternat. Han fandt hende i Mørket bag Ruinerne af en gammel Hustomt i en højst fortvivlet Tilstand og saa forkommen, at hun ikke kunde gaa. Bære hende over Fjeldene i den dybe Sne var ham umuligt. Om Morgenen kom han tilbage for at hente Hjælp og tog foreløbig Skind med sig til at svøbe hende i mod Kulden samt en Grønlæder-Lampe og Spæk til at koge ved, indtil man fik et Fartøj halet ud over Isen i aabent Vand og ad en Omvej kom nærmere til hendes Opholdssted. Saaledes kom hun efter megen Besvær og Møje mere død end levende tilbage og indlogeredes i Kateketens Hus for ikke atter at udsættes for den Gamles Ondskab. Vi frygtede i lang Tid for den unge Kones Liv, men hun kom sig og var til Julefesten i Kirke med de andre. I sin Sygdom mistede hun sin pompøse sorte Haartop, da hendes ganske Hovedhaar faldt af, formodenlig som Følge af den fortvivlede Sindsstemning; thi uagtet hun senere ikke vilde vedgaa det, har det dog visseligen været hendes Agt at aflive sig. Haartoppen vil ventelig nok voxe ud igen, da Personen er saa ung. — — —

1848. 9. Januar. Da jeg efter fuldendt Gudstjeneste havde afført mig mit Ornat, krøb jeg i min lodne Pels, drog Hætten over Hovedet oven over *Emmas* brogede Kalot, surrede mine Sælskinds Pantalons forneden, greb med et Par store lodne Vanter mine Skier — Støttestav bruger jeg ikke længer. En passant bankede jeg forgæves paa *Hammekens* Vinduer for om muligt at faa Selskab

i Ørkenen, men fik til Svar: „Vejret er altfor slemt!“ og smuttede saa afsted ud i den store vrede Natur. Vejret var virkelig ogsaa slemt, og det sneede stærkt og fygede nu og da med svære Vindpust, der ligesom sukkende foer ind mellem Fjeldene, Luften var mørkegraa, Vinden bidende, Havet brølede skummende vredt, og vældige Søer kæmpede derude med den mægtige Is. Kun de stejleste Fjeldvægge, hvor Sneen ingen Hvile kunde finde, ragede mørke og underlig alvorsfulde op af det uendelig Hvide; det hele lignede et uddødt Lands uhyre Lig. Egenlig holder jeg mest af et saadant Vejr, det staar i en vis Harmoni til det uhyre Øde, som allevegne omgiver os, og volder en vis Kamp og Strid, hvori det morer, idetmindste mig, at sejre. Og højere og højere steg jeg, bestandig opad, stadig mod Vind og Sne, saa faaer Tankerne ikke Stunder til at henfalde i sygelige Drømmerier, saa vaagner ikke Længslen saa let efter Fædrenehjemmet. — Endelig naaede jeg Fjeldets Top. Rolig stod jeg og skuede fra mit ophøjede Standpunkt ud over den store Natur, inden en Byge naaede mig med al sin Magt; saa vendte jeg instinktmæssig Ryggen til og lod mine Skier bære mig nedad. Som en Bjærgtrold i Sneskyer foer jeg frem, snart med en Fart som Fuglens Flugt, snart mere langsomt henglidende, bestandig paa Post for enhver Uregelmæssighed i Snebanen for ikke at tabe Balancen. Det sneede og fygede nu baade fra Himlen og fra Jorden, og jeg begyndte allerede at blive lidt beklemt om Hjærtet,

da jeg nede i Dalene hørte Stemmer, der raabte til hinanden. Det var min lille gamle *Kigut*[1]), som havde set mig vandre ud, og som, da Vejret blev saa voldsomt, havde jaget sine to Sønner og sin Svigersøn ud at søge mig op. Under saadan paalidelig Geleidelse naaede jeg hjem. Svigersønnen er en hæderlig Personlighed og en dygtig Forhverver, men en ulykkelig Fader. Han har nemlig fire Børn, af hvilke de tre yngste er halvfjollede, næsten umælende og vanføre. Da jeg, medens vi gled frem paa Skierne, talte med ham om disse Børn, drog han mig lidt tilside og betroede mig, at han betragtede det som en Guds Straf — og hvorfor vel? Fordi han ved sin første Søns Fødsel havde besluttet at elske ham allermest, hvor mange Børn han end vilde faa, at han skulde være hans største Glæde og hans Alderdoms Støtte, arve hans Konebaad, Kajak, Telt og Hus og Riffel. Gid Herren bevare ham denne ældste Søn, der er en fortrinlig rask Dreng, sund paa Sjæl og Legeme, der allerede farer ud i sin Kajak paa det vilde Hav, — han kan jo saa let blive Bølgernes Rov.

Med en hvinende Nordenstorm med tyk Snefog steg Kulden den 15. Januar til 24^{0} Reamur. Det var næsten ikke muligt at holde ud udenfor, jeg forsøgte at promenere frem og tilbage paa Kolonipladsen, men maatte hvert Øjeblik søge Læ for ikke at tabe Vejret. Dagen efter dampede Havet, som om det stod i Kog, og hele Atmosfæren var

[1]) En Grønlænderkvinde.

aldeles fyldt med smaa Ispartikler; man gik som i en frossen Sky. Uagtet den betydelige Kulde var Vejret dog smukt om Eftermiddagen, hvorfor jeg fulgte en Flok unge Grønlændere, der søgte en stejl og glat Skraaning for at more sig med Skiløben. — Jeg morede mig over en Time iblandt dem, men jeg tog kun Bakken i dens halve Længde, hvor den var jævnest, og jeg faldt kun én Gang, og det over en falden Grønlænder, der løb foran mig og som meget forlegen rejste sig og bad om Forladelse og børstede Sneen af mig. — —

(19. Februar?) Kateketen fra Nappasok, 8 Mil sydpaa, kom just og bragte Bud, at hans Menighed sultede frygteligt. Jeg indbød ham til at mætte sig i den mægtige Madkedel, som jeg giver tilbedste til min Moders Ære. Han sagde, at han i Kajak nu var rejst 8 Mil for at se Skinnet af en Lampe, hvilket er et symbolsk Udtryk for stor Trang, thi naar Lamperne er slukkede i Grønlænderhusene, da er Nøden paa det højeste, da er der mørkt og koldt, da have de intet at koge og intet at koge ved, kan ikke faa deres Kajakvanter, Vandpelse og Støvler tørrede, bliver forfrosne og forkomne og kan ikke fange. Han kom for at spørge mig, hvad han skulde gøre, naar hans Menighed splittede sig for at søge Erhverv andre Steder, og hvorhen han skulde begive sig. Hvor sulten han end var, saa vilde han dog af Ærbødighed ikke i min Nærværelse gnave af det

Skibsbrød, jeg gav ham, og jeg var saa ubarmhjærtig at holde ham med Passiar en hel Time, da han taler meget tydeligt, og jeg jo altid gaar paa Jagt efter nye Talemaader og Vendinger i Sproget. En Snaps i denne tomme Mave har vist gjort en rivende Effekt! — —

Børnene havde erfaret, at de skulde have et Festmaaltid, og var derfor pyntede fra den tidlige Morgen og trængte sig om mit Hus for at se og lugte alle Tilberedelserne. I Køkkenet regerede *Kigut* med en Kedel paa en halv Tønde fuld af Vand og Gryn og Ærter. Bordene opstilledes i Kapellet, hvorpaa Maaltidet serveredes af tvende Kateketer og en Læser; men først blev en Salme afsungen, og jeg meddelte dem, at dette Maaltid var en Gave fra min gamle Moder i det fjerne Land mod Østen (skylder jeg ikke min Moder alt, hvad jeg har, og alt, hvad jeg kan give?) og saa gik det løs paa Fadene, som fyldtes saa længe de kunde spise. Da Børnene var mættede, fik de hver en Skonrog og veg Pladsen for Stedets 12 gamle Enker. — —

Februar og Marts skiftede under frygtelige Nordveststorme med 15° Kulde, men den 16. Marts indtraadte det første Tøvejr efter 6 Maaneders uafbrudt Frost. Det gør godt i Kroppen paa Toppen af et Fjeld at bade sig i en saadan mild vestlig Luftstrømning. —

Paa min daglige Promenade passerer jeg hver Dag det yderste østlige Grønlænderhus, udenfor dette staar hver Dag en vidunderlig dejlig lille

Dreng, det smukkeste Barn jeg har set, lidt over 3 Aar gammel. Hver Gang hans lykkelige Fader var hjemme, løftede han Drengen højt i Vejret og talte venlige Ord om mig for at fordrive hans Frygt, og lidt efter lidt kom jeg immer min lille Ven nærmere og nærmere, naar jeg kom forbi. Faderen er en herlig ung Mand, 24 Aar gammel, og gift med Kateketens hæderlige Datter. En lille Pige paa et Aar boede endnu stadig paa Ryggen af Moderen. Han er tillige Koloniens bedste Fanger og mange Slægtninges Forsørger. Den lille Familie interesserer mig i høj Grad, og hver Søndag i Kirken hvilede mine Øjne atter og atter paa dem, og de manglede aldrig. Endelig om Mandagen den 20. Marts havde jeg bragt det saa vidt i Venskab med den dejlige lille Dreng, at han til min Forundring rakte mig sin lille Haand og fulgte mig taus ind i min Stue, hvor jeg længe morede mig med ham, og som han endelig forlod med en Rugtvebak i hver Haand og et Stykke Sukker i sin Mund. Naar Faderen kom hjem i sin Kajak, ilede Moderen med Drengen til Stranden, og mangen Gang frydede jeg mig ved at se ham, saa træt han end var, altid triumferende at bære sin dejlige Dreng paa sine Arme op til Huset. Ogsaa denne Aften kom Moderen med sin Dreng ned til Stranden, de andre Kajakker kom efterhanden, men hendes Mand endnu ikke. Efter en Stund at være vendt tilbage til Huset, kom hun atter og atter igen, senere uden Børnene. Det blev mørkere og mørkere, og urolig stirrede hun ud over

Havets Flade, der med hvert Øjeblik saa mere og mere ildevarslende ud, og med hvert Øjeblik sank hendes Mod, og hendes Angst og Smerte strømmede i hede Taarer ned ad hendes Kinder. Ved det første Daggry foer Kajakkerne ud i alle Retninger. Opad Dagen bragte de os den Savnedes Lig, udstrakt ovenpaa hans Kajak. Jeg skal ikke videre trætte Eder med Beretningen om den Smerte og Jammer, som jeg var Vidne til, men jeg véd, at mit Hjærte var nær ved at briste, da jeg sad med den fortvivlede Moders Haand i min og den skønne Dreng paa mit Skød, og han spurgte efter sin Fader, og da — da tænkte jeg paa *Thora*[1]), *Pauline* og *Helmer!* Og de klare Taarer trillede ned ad mine Kinder: „Ak stor Urolighed er skabt for hvert et Menneske, og en tung Byrde er lagt paa Adams Børn fra den Dag, de udkom af Moders Liv, indtil den Dag, de komme tilbage til Alles Moder igen, fra den, som er ophøjet paa Ærens Trone, til den, som er fornedret i Jord og Aske“.

Den druknede Mands Moder lever endnu som Enke, og hvorledes blev *hun* Enke? Hendes Mand havde hugget sin Harpun i en stor Hvalros, den vendte sig og huggede de frygtelige Tænder ind i hans Hoved og spaltede ham ned igennem Ryggen. Det er næsten uden Undtagelse hver Gang de flinkeste og dygtigste Grønlændere, som saaledes omkommer i Kajak, naturligvis fordi de mest færdes ude og er de modigste. — —

---

[1]) Hans Søster Thora Augusta Blom og hendes Børn.

Døden og Sorgen fordrer sin Ret, men Livet fordrer ogsaa sin. Medens vi var ved Begravelsen paa Kirkegaarden, som ligger langt fra Kolonien, kom en Kajak fra Saitoeitsiak med Melding om, at en Stime Hvidfisk var mellem Garnene, og at man ønskede Assistance for at myrde dem. Uagtet deres Sorg maatte altsaa alle de unge Mænd strax afsted og vendte tilbage henimod Aften belæssede med Føde, efterat have omkommet to af disse store Dyr. — —

Søndag (26. Marts) var Gudstjenesten egenlig kun en fornyet Sørgefest. Underligt nok, at vi just ogsaa i Kirken saa levende maatte føle Savnet af den unge Mand, thi han havde en ualmindelig smuk og omfangsrig Tenorstemme, og da Kateketen, hans Svigerfader, kun er lidet begavet med Stemme, sad han altid nærmest hans Plads og assisterede ham. Nu stod hans Plads tom, — af et vist Instinkt havde ingen indtaget den. Salmesangen begyndte, da bævede og vaklede den gamle Katekets Røst, og Salmen blev kun en dæmpet Klagesang. — Den Afdøde har forresten for sidste Gang ladet sin dejlige Stemme tone ved sin egen Jordefærd, flere af Grønlænderne har nemlig under hele Sørgetoget fra Kolonien til Kirkegaarden tydelig hørt hans Sang oppe i Luften under vor langsomme Fremskriden, — Sjælen vedbliver nemlig at holde sig i Nærheden af det afsjælede Legeme, først om Natten efter Jordpaakastelsen kommer Englene og bærer Sjælen til Gud! Andetsteds fra har jeg hørt, at det skulde vare fem Dage, in-

den Sjælen ganske kunde forlade Støvets Nærhed! — —

Kangamiut 4. Maj 1848. Ak, i lang, lang Tid har jeg ikke fundet Stunder til at fortsætte mine Familie-Indberetninger. Det er nok forbi med min Journal, i Aar bliver den ikke en Pibe Tobak værd, og ad Aare bliver den vel kun til et almindeligt Brev. Jeg mindes intet af mindste Interesse i den forløbne Tid. —

Anden Dag efter Paaske lettede jeg mit Anker og drog veludrustet afsted paa Nordbaaden „Naja" i det yndigste Solskin ad Kangamiut til. — Endnu rask og rørig trodser den gamle Kæmpe *Kreutzmann* de grønlandske Vintre og modtog mig med sædvanlig Glæde og Velvillie. — — Jeg laa rolig et Par Dage og hvilede mit Bryst; saa bemandede vi atter en smuk Dag den sexaarede Baad for at vende tilbage til Sukkertoppen. *Kreutzmann* sad tilrors, og fra den lyse Morgen roede vore sex brune langhaarede Knægte; en af dem var noget lysere af Teint og højere af Væxt, det var *Kreutzmanns* Søn, som jeg anden Dagen efter vor Ankomst til Sukkertoppen havde den Fornøjelse at vie til Kateketens Datter. De havde imod Sædvane været hemmelig forlovede over Aar og Dag, og uagtet deres Adskillelse været forblevne hinanden tro; de var født i samme Aar, døbt og konfirmeret af samme Præst; de maa da endelig blive topmaalt lykkelige (!). Han hedder *Atterak* og hun *Utokak.* Fader *Kreutzmann* maatte betale Gildet og give 6 Pund Kaffe, 3 Pund Sukker, 16 Pund Skon-

rogger, 1 Skæppe Gryn og 1 Skæppe Ærter til Bedste for Befolkningen, som om Aftenen dansede under aaben Himmel, medens vi Honoratiores levede højt hos Købmandens og spillede — ja, jeg skammer mig ved at nævne det — Trekort; aldrig havde jeg dog troet, at jeg skulde synke saa dybt, men *Kreutzmann,* der for to eller treogfyrretyve Aar som simpel Mand rejste hjemme fra, kan intet andet Spil. Jeg vandt dog 4 Mark, skøndt det var første Gang jeg øvede den Kunst, saa jeg uden Tvivl har Geni for det ædle Kortspil. Næste Dag vendte de hjem; Kateketens gamle Enke græd bitterlig paa Stranden med det ene Øje, hun endnu har tilbage, da de bortførte hendes yngste Datter, men det var jo ikke smertelige Taarer, og nu skal hendes ældste Datter, Enken med de to smaa Faderløse, flytte op til hende. Skøndt denne Enke jo er ung og smuk, bliver hun aldrig gift igen, thi hendes Mand omkom jo i Kajak, og atter udbreder Overtroen sit Mørke over Livet — ingen vover at vælge hende til Hustru. — —

— Om Formiddagen den 22. Maj 1848 lød over hele Kolonien det Raab, som bebuder Kajakposter. Allerede i det fjerne rakte de undertiden deres Kajakaarer lige i Vejret, hvilket betyder, at der er Skib dér, hvorfra de kommer. Højt bankede vore Hjærter af ængstelig Forventning, men endnu voldsommere bevægedes og rystedes vort Sind, da vi modtog Efterretningen om de Storme, som synes at bringe vort Fødeland til at skælve i sin inderste Grundvold: Tronskiftet, Rygtet om Oprør

og Krig, forbausende Ministerforandringer, alt stormer med ét Slag paa engang ind paa os i det fjerne Land, saa vi næppe kan rumme det, og derfor kvalte Taarerne ogsaa min Røst, da jeg forelæste Beretningen for mine Landsmænd. Skibet, som laa i Godthaab, havde aldeles ingen Underretning fra min Familie, men kaldte mig derimod til Godthaab snarest mulig *for at overtage Seminariets Bestyrelse.* Dette var jo ogsaa en alvorlig og gribende Efterretning for mig, og jeg véd ikke ret, om jeg skal takke Gud for denne Ære, da mine Kræfter ingenlunde staar i Forhold til Ansvaret og Arbejdet.

Endnu samme Dag begyndte jeg at pakke ind, for at komme saa hastigt afsted som mulig og træffe den bortrejsende Forstander og overvære Examen. Jeg havde valgt en sexaaret Konebaad, sex Grønlænderinder ved Aarerne, en dygtig Grønlænderkateket til Styrer og 3 ledsagende Kajakker, saaledes var mit Optog denne Gang. Mit Gods bliver nu splittet ad ved tre forskellige Kolonier, og Gud maa vide, naar det bliver samlet igen. — —

Om Eftermiddagen Kl. 3 den 23. Maj afgik jeg fra Sukkertoppen.[1]) — — Den 26. Maj nærmede jeg mig Maalet for min Rejse, endelig kom vi til Baals Revier. Det var en temmelig lummer, trykkende Luft, og mine sex Kvinder sad og roede i deres blotte Chemiser. Vi var allerede komne midt ud paa Fjorden, og jeg laa rolig og saa i min Kikkert, at man ved Kolonien havde hejst Flag

[1]) Beskrivelsen af den ret besværlige Rejse forbigaaes.

og altsaa havde set mit Flag, da vi pludselig som et Lyn blev overfalden af en fnysende Sydvest, der voldsomt styrtede sig ned ad det gigantiske Fjeld Kingiktorsoak. I et Nu stod den rolige Fjord i et Skum, Bølgerne rejste sig og slog hen over os, de arme Roersker i de bare Chemiser blev strax dyngvaade; de roede paa vore Opfordringer som om det nu galdt Livet, og Blodet løb ud af deres Næser; jeg begyndte at afføre mig mine tunge Rejsestøvler og anden tung Dragt, for nogenledes at være beredt til Svømning. I Land var man geraadet i end større Angst for os, og snart saa vi os omringede af en hel Skare Kajakker, der manøvrerede omkring os for at bryde de vældige Søer, og for ganske smaa Sejl nærmede sig et stærkt besat dansk Fartøj, som eskorterede os frelste i Land — saaledes var mit Indtog som Seminarieforstander meget forskrækkeligt og faretruende; mon det er Fremtidens Varsel? — Ikke uden Glæde og Velbehag indtog jeg min nye fortrinlige Bolig. — —

7. Juni 1848 havde jeg den Glæde med Kajakposter nordfra ved Godthaab at modtage Breve fra Moder, *Ludvig, Emma, Caroline Albinus*, saa meget større, som den kom aldeles uventet.[1]) —

---

17. Maj 1849.

Moders Hjærte kan vel næppe tro, hvad hendes egne Øjne her ser, at mine Indberetningers første

[1]) Her følger en Del nøgne Blade.

Hæfte virkelig begynder med den ovenanførte Dato og ikke tidligere. Og dog er det virkelig saa. Det er det første Aar af mit Ophold i Grønland, at jeg ingen Journal har ført, ikke af Ligegyldighed eller Dovenskab eller Mangel paa Tid. Men det har været mig umuligt som en Følge af den Sindsforfatning, hvori jeg hele Aaret har befundet mig. Den Uvishedens og Tvivlens Tilstand, hvori jeg uafbrudt befandt mig, lod mig ikke Sindsro til at sysle med mit private Livs Anliggender. Baade i Sind og Skind er jeg vist hastigen blevet noget gammelagtig. „Hr. Pastoren er blevet noget mager i Aar!“ med denne Hilsen modtager man mig paa mine Rejser.

Hvad har da nu bevæget mig til atter at forsøge denne min gamle Familiesyssel? Jeg har ved Efterretning fra Danmark nu byttet Uvished med Vished, og har jo nu fornøden af yderste Evne at samle og forene alle mine Sjælskræfter for om mulig deraf at danne et „godt Hoved“ for en vordende Familie. Stedet til at udtale mine Tanker og Følelser i denne Retning er ikke her, da disse Blades Forgængere jo stedse har vandret langt udenfor snevrere Grænser.

Paa Christi Himmelfartsdags Aften den 17. Maj 1849 vandrede jeg op og ned ad „Promenaden“ ved Kolonien Fiskernæsset, da pludselig som altid to Kajakposter roede ind mod vor Fjeldkyst nordfra: „Bud fra de Danskes Land!“ lød det højt raabende fra mange Munde, og mit Hjærtes Slag standsede for nogle Øjeblikke. Nyheder af uhyre

Omfang stormede ind paa os, og jeg oplevede atter en af disse lyse Nætter, hvor et helt forløbet Aars Indhold slaar ned i vore Sjæle som knitrende Lyn. —

Med Smerte og inderlig Vemod hørte vi de sørgelige Beretninger om Krigens truende Farer i Danmark, kun korte og ufuldstændige i disse første og faa Breve fra Eder over England, daterede Februar 1849. Jeg modtog Breve *fra min Brud*, hendes Moder, min egen Moder og det trolovede Par *Steenberg og Emma.*[1])

Maaske kan jeg i faa Træk forsøge at indhente det forsømte og dvæle nogle Øjeblikke ved de flygtige Erindringer fra den forløbne Vinter. Jeg har uafbrudt det hele Aar været ved godt Helbred. Seminarieundervisningen, dette for ét Menneske rigtignok noget overdrevne Arbejde, har jeg Dag ud og Dag ind drevet af min yderste Evne og undervist 30 Timer ugenlig. En ypperlig Aand har hersket mellem Seminaristerne, ingen er faldet fra, ingen dumme Streger har fundet Sted eller nogensomhelst Klage forebragt mig angaaende dem. En epidemisk Kighoste kommende nordfra bortrev i Efteraaret mange Børn, især spæde. De 6 Haandværkere, som ifjor udkom for at opføre vor nye Kirke, formaaede ikke at fuldføre dette Arbejde til Efteraaret, jeg hjemsendte derfor de 5 med sidste Skib og beholdt kun den dygtigste tilbage; denne ene Mand har, skjøndt 6 Uger syg, fuldført det store Arbejde med sjælden Flid og udmærket

---

[1]) Se Indledningen Side II f.

Dygtighed, saa at jeg kunde fastsætte den nye Kirkes Indvielse til Langfredag 6. April 1849. —[1]) Med Glæde og Taknemlighed i vore Hjærter forlod vi det nu indviede og hellige Guds Hus efter at have tilbragt over ni Timer derinde. Grønlænderne, de barnlige Mennesker, var nær ved at forvexle mig med den religiøse Ide, trængte sig omkring mig og vilde alle takke, prise og velsigne mig og trykke mine Hænder. Europæerne bevidnede mig, at det var den skønneste Dag, de havde oplevet i Grønland, og endskøndt jeg til enkelte Tider fast følte mig sønderknust ved Højtidens Storhed og min egen Ringhed, var denne Dag ogsaa for mig den skønneste Dag i mit Liv, saavel i dets Fortid som i dets Fremtid, og ganske skjult sneg det Ønske ind i mit Hjærte, at Gud i den kommende Nat vilde kalde mig bort fra denne Verden, thi —[2])

Da jeg om Aftenen kom paa mit Værelse, fandt jeg paa mit Bord et Broderi fra Koloniens Damer til Erindring om denne Dag. Folk herovre kalder mig „Lykkens Yndling“, „det lykkeligste Menneske i Grønland“, „Lykkens Skødebarn“, „Alles Kæledægge“ og Gud ved hvad: for mig lyder det alt som Ironi og Skæbnens Spot! thi hvad er min Lykke?

1. Juni 1849 sejlede Skonnerten „Hector“, Kaptajn *Seistrup,* ind mod vore Kyster.

---

[1]) Den vidtløftige Beskrivelse af Indvielsen forbigaaes, en lang Beretning om denne i Grønland saa sjældne Begivenhed findes i Berlingske Tidende af 8. Novbr. 1849.

[2]) Sætningen ufuldendt.

Indtil 3. Juli 1849 opsatte jeg den store aarlige Examen ved Seminariet for at oppebie *Steenbergs* Ankomst til Landet; men Rensdyrjagten var nu lige for Haanden, og jeg kunde ikke holde Seminaristerne tilbage fra at følge deres Slægtninge og virke i deres Nationalerhverv og maatte derfor afholde Examen paa den nævnte Dag. Det gik alt over Forventning vel, jeg plukkede Frugten af et Aars Bestræbelser og havde atter en lykkelig og højst interessant Dag.

4. Juli 1848. Skonnerten „Hector"s Fører erklærer mig i Dag, at han nu er sejlklar og agter at afgaa i Morgen, jeg er altsaa nødsaget til hermed at slutte og byde „Levvel" for dennesinde. Jeg havde haabet, at min første til Hjemmet afgaaende Hilsen skulde bringe Efterretninger om *Steenbergs* og hans Medfølgendes lykkelige Ankomst hertil; men dette Ønske er ikke bleven opfyldt, da Briggen „Mariane" endnu ikke er landet.

Godthaab 4. Juli 1849.

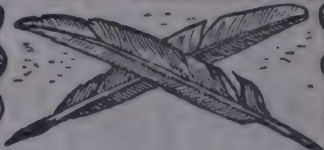
C. E. Janssen.

Carl Janssen

REGISTER

Tidligere udkom:

I. ISLÆNDEREN JON OLAFSSONS OPLEVELSER som Bøsseskytte under Christian d. IV. Nedskrevne af ham selv. UDSOLGT

II. DEN HELSINGØRSKE FÆRGEMAND LARS BACHE. Hans By og hans Hjem i Begyndelsen af det 19. Aarh. Hans Søns Optegnelser. UDSOLGT

III. FRA HOFFET OG BYEN. Stemninger og Tilstande 1793—1822 i Breve til Joh. Bülow til Sanderumgaard. UDSOLGT

IV. GRANDMAMAS BEKIENDELSER. Interiører fra et kjøbenhavnsk Patricierhjem i Slutningen af det 18. Aarhundrede. Med Portraiter. UDSOLGT

V. H. C. ANDERSENS SIDSTE LEVEAAR. Hans Dagbøger 1868—75 ved Jonas Collin.

VI. PORTRAITMALERENS DAGBOG (1793—1797).

VII. ISLÆNDEREN JON OLAFSSONS OPLEVELSER som Ostindiefarer under Christian den IV. Nedskrevne af ham selv. Oversat af S. Blöndal.

VIII. AF ELEONORE CHRISTINE TSCHERNINGS EFTERLADTE PAPIRER. UDSOLGT

IX. KOMMANDØR JENS JACOB PALUDANS UNGDOMSERINDRINGER.

X. DOMPROVSTEN I ROSKILDE. Brudstykke af en Familiekrønike.

XI. AF EN GAMMEL HOFMANDS MINDEBLADE. Konferensraad Carl Henrik Holtens Optegnelser.

XII. EN KJØBENHAVNSK GROSSERERS UNGDOMSERINDRINGER 1787—1816. Optegnelser af Marcus Christian Bech.

XIII. E. C. WERLAUFF: ERINDRINGER AF MIT LIV.

XIV. PASTOR PRIPS UNGDOMSERINDRINGER.

XV. KNUD LYNE RAHBEKS UNGDOMSKÆRLIGHED. „Fra de skjønne Følelsers Tid“.

XVI. OBERST JACOB THODE RÆDERS BARNDOMS- OG UNGDOMSERINDRINGER.

XVII. GYLDENLØVES LAKAJ. Optegnelser fra Christian V's Tid af Matthias Skaanlund.

XVIII. DEN GAMLE MAJORINDE FRA FÆRGEGAARDEN Optegnelser af Franzisca v. Rosen.

Pris 5 Kroner
pr. Bind.

